

พฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมทางการเมืองและทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด

สารนิพนธ์
ของ
ทศพร คำชา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ
พฤษภาคม 2552

พฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองและทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด

สารนิพนธ์
ของ
ทศพร คำชา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ
พฤษภาคม 2552
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

พฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมทางการเมืองและทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด

บทคัดย่อ
ของ
ทศพร คำชา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ
พฤษภาคม 2552

ทศพร คำชา.(2552).พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองและทัศนคติต่อการมี

ส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด.สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ).

กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์:รศ.วัฒนา ศรีสัตย์วาจา.

งานวิจัยนี้ มีจุดมุ่งหมาย1.) เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองและทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ 2.) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองและทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุจำแนกตามตัวแปรเพศ สถานภาพสมรส รายได้ การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน และความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมือง 3.)เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย เป็น ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 400 คนในจังหวัดร้อยเอ็ดโดยใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าได้แก่ แบบวัดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง แบบวัดทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง แบบวัดการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนและแบบวัดความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมือง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีสองกลุ่มและสามกลุ่มตามลำดับ เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ วิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe'method)และหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson correlation coefficients)

ผลการศึกษาพบว่า

1. ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองและทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง
2. ผู้สูงอายุเพศชายมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้สูงอายุเพศหญิง
3. ผู้สูงอายุเพศชายมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้สูงอายุเพศหญิง
4. ผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสโสดและคู่มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสหม้าย
5. ผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสโสดมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสคู่และหม้าย และ ผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสคู่มีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสหม้าย
6. ผู้สูงอายุที่มีรายได้ขาดแคลนและรายได้ไม่ขาดแคลนมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

7. ผู้สูงอายุที่มีรายได้ขาดแคลนมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้สูงอายุที่มีรายได้ไม่ขาดแคลน

8. ผู้สูงอายุที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนมากกว่ามีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้สูงอายุที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนน้อยกว่า

9. ผู้สูงอายุที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนแตกต่างกันมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

10. ผู้สูงอายุที่มีความรู้สึกลีลาสมรรถนะทางการเมืองสูงมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้สูงอายุที่มีความรู้สึกลีลาสมรรถนะทางการเมืองต่ำ

11. ผู้สูงอายุที่มีความรู้สึกลีลาสมรรถนะทางการเมืองสูงมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้สูงอายุที่มีความรู้สึกลีลาสมรรถนะทางการเมืองต่ำ

12. พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์ทางบวกทุกตัวแปร คือเพศ สถานภาพสมรส รายได้ การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนและความรู้สึกลีลาสมรรถนะทางการเมืองยกเว้นตัวแปรสถานภาพสมรส

THE POLITICAL PARTICIPATION BEHAVIOR AND ATTITUDE TOWARD THE POLITICAL
PARTICIPATION OF THE ELDERLY IN ROI - ED PROVINCE

AN ABSTRACT
BY
THOSSAPORN KHAMCHA

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education degree in Developmental Psychology
at Srinakharinwirot University

May 2009

Thossaporn Khamcha.(2552).*The Political Participation Behavior and Attitude toward The Political Participation of the Elderly in Roi- ED province.*

Master 'Project M. Ed. (Developmental Psychology).

Bangkok:Graduate School of Srinakharinwirot University.

Project Advisor: Wattana Srisatwaja, Associate Professor

The purposes of this research were 1) to study the level of political participation behavior and attitude toward the political participation of the Elderly2) to compare the political participation behavior and attitude toward the political participation of the Elderly by genders, marriage status, earnings, the political information from mass medium exposition and political efficacy feeling 3) to study the relations of the political participation behavior and attitude toward the political participation of the elderly. The samples were those over 60 years amount of 400 peoples in Roi- Ed province by complicated random. The measurements used in this researching are political participation measurement, political information from mass medium exposure measurement and political efficacy feeling measurement. The statistics used to analyze the data are mean, standard deviation, T-test and F-test for two and three groups of the samples compare with the test in completely randomized design by Scheffe's method and Pearson correlation coefficients.

The study told that

1. The elderly have the political participation behavior and the political participation attitude at the medium level.
2. The male elderly have more political participation behavior than the female.
3. The male elderly have higher attitude toward the political participation than the female.
4. The single and married elderly have more political participation behavior than the widows.
5. The single elderly have more attitude toward the political participation than the married elderly and the widows and the married elderly have more attitude toward the political participation than the widows.

6. The insufficient earnings elderly and the sufficient earnings elderly have no different in political participation behavior.

7. The insufficient earnings elderly have higher attitude toward the political participation than the sufficient earnings.

8. The more political information from mass medium exposed elderly have more political participation behavior than the less political information from mass medium exposed elderly.

9. The variant political information from mass medium exposed elderly have no different in political participation attitude.

10. The elderly those have higher political efficacy feeling would have more political participation behavior than those have lower political efficacy feeling.

11. The elderly those have higher political efficacy feeling would have higher attitude toward the political participation than those have lower political efficacy feeling.

12. The political participation behavior and the political participation attitude of the elderly have the positively relationships with all the variables namely, genders, marriage status, earnings, the political information from mass medium exposition and political efficacy feeling except the single status.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์เรื่อง พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองและทัศนคติต่อการมีส่วนร่วม
ทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด ของทศพร คำชา ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการ
ศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....

(รองศาสตราจารย์วัฒนา ศรีสัตย์วาจา)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....

(รองศาสตราจารย์ประณต คำนิม)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์ประณต คำนิม)

.....กรรมการสอบสารนิพนธ์

(รองศาสตราจารย์วัฒนา ศรีสัตย์วาจา)

.....กรรมการสอบสารนิพนธ์

(อาจารย์ ดร.จัฐวีณ์ สิทธิศิริวรรณ)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะมนุษยศาสตร์

(รองศาสตราจารย์เฉลียวศรี พิบูลชล)

วันที่ เดือน พ.ศ

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยดีเป็นเพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก
รองศาสตราจารย์ประณต เค้าฉิม ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร รองศาสตราจารย์วัฒนา
ศรีสัตย์วาจา อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์และอาจารย์ ดร.จรัสวีณ์ สิทธิศิริวรฤถ กรรมการสอบ
สารนิพนธ์ ท่านทั้งสามได้เสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อให้คำปรึกษาแนะนำในการจัดทำงานวิจัยนี้ทุก
ขั้นตอน อีกทั้งทำให้ผู้วิจัยได้รับประสบการณ์ในการวิจัยและรู้ถึงคุณค่าของงานวิจัยที่จะช่วยให้การ
ทำงานในด้านการพัฒนาเป็นไปอย่างมีคุณค่ามากขึ้นและท่านทั้งสามยังเป็นแบบฉบับของอาจารย์ที่
ทุ่มเทให้กับศิษย์และงานทางด้านวิชาการอย่างไม่เหน็ดเหนื่อย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง
ไว้ ณ ที่นี้

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์.สุรุมณี บัดโธสง
อาจารย์วิรัชัญญา วัฒนโธ และนายรัฐพล ไกยสินธ์ ที่ท่านทั้งสามได้เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบ
แบบวัดและขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ให้ความรู้แก่ผู้วิจัยในการศึกษาตามหลักสูตร ซึ่งทำให้
ผู้วิจัยรู้ว่าการศึกษาในระดับปริญญาโทของผู้วิจัยมิได้สิ้นสุดเพียงแค่การทำสารนิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จ
ลงเท่านั้นแต่กลายเป็นการเรียนรู้ที่ไม่มีสิ้นสุด และต้องมีการนำเอาความรู้ไปใช้ประโยชน์ให้แก่คนอื่น ๆ
อีกต่อไป

ท้ายสุดผู้วิจัยขอขอบพระคุณพ่อ แม่ พี่ น้องและเพื่อนๆทุกคนที่เป็นกำลังกายและกำลังใจที่
สำคัญและที่ดีตลอดระยะเวลาที่ศึกษาและทำงานวิจัย

ทศพร คำชา

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	5
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
นิยามปฏิบัติการ.....	6
กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า.....	9
สมมติฐานในการศึกษา.....	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
บทบาทของผู้สูงอายุ.....	11
บทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ.....	14
ความหมายของการเมือง.....	15
ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	16
รูปแบบและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	19
ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	23
ปัจจัยเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	24
ทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	27
ความรู้สึที่มีสมรรถนะทางการเมือง.....	30
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	31
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	36
การกำหนดประชากร และการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	36
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	40
วิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	46
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	47

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	48
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	48
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา.....	50
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการทดสอบสมมติฐาน.....	55
5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	64
สังเขปความมุ่งหมาย สมมติฐาน และการศึกษาค้นคว้า.....	64
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	64
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า.....	64
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	65
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	66
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	67
อภิปรายผล.....	69
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย.....	74
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	74
บรรณานุกรม.....	76
ภาคผนวก.....	81
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม.....	82
ภาคผนวก ข หนังสือเรียนเชิญผู้เชี่ยวชาญจากบัณฑิตวิทยาลัย.....	98
ภาคผนวก ค รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย.....	103
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์	105

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ความถี่และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามตัวแปร เพศ สถานภาพสมรส รายได้ การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนและ ความรู้สึกที่มีสมรรถนะทางการเมือง.....	50
2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทาง การเมืองและทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด.....	52
3 เปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ.....	54
4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามสถานภาพสมรส.....	55
5 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นรายคู่จำแนกตามสถานภาพสมรส.....	55
6 เปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามรายได้.....	56
7 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ดจำแนกตามการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจาก สื่อมวลชน.....	56
8 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นรายคู่ จำแนกตามการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจาก สื่อมวลชน.....	57
9 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ผู้สูงอายุจังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามความรู้สึกที่มีสมรรถนะทางการเมือง.....	57
10 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นรายคู่จำแนกตามความรู้สึกที่มีสมรรถนะทางการเมือง.....	58
11 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ.....	58

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
12 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามสถานภาพสมรส.....	59
13 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นรายคู่ จำแนกตามสถานภาพสมรส.....	59
14 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามรายได้.....	60
15 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน.....	60
16 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมือง.....	61
17 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นรายคู่ จำแนกตามความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมือง.....	61
18 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองและ ทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด	62

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การเข้าร่วมและอุดมการณ์ทางการเมืองเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญที่รวมกับองค์ประกอบอื่นแล้วทำให้เกิดเอกลักษณ์ ซึ่งเอกลักษณ์มีหลายองค์ประกอบคือร่างกาย เพศ สังคม อาชีพ จริยธรรม อุดมคติและคุณลักษณะทางจิตใจ ซึ่งประกอบกันเป็นตัวตนทั้งหมด จึงจำแนกบุคคลได้โดยดูลักษณะที่ปรากฏภายนอก ลักษณะนิสัย เพศ บทบาท สัมพันธภาพทางสังคมและการเป็นสมาชิกในกลุ่มอาชีพ และการทำงาน การเข้าร่วมและอุดมการณ์ทางด้านศาสนาและการเมืองรวมถึงการปรับตัวและลักษณะทางบุคลิกภาพ จึงอาจกล่าวได้ว่าเอกลักษณ์ คือความคิดรวบยอดทั้งหมดของตัวตน อุดมการณ์ทางการเมืองมักได้รับการสำรวจตรวจกันในวัยรุ่นตอนปลาย(ประณต เค้าฉิม.2549: 55 อ้างอิงจาก Erikson.1968) ตามทฤษฎีของมาร์เซีย เกลนท์ที่ใช้ตัดสินการบรรลุเอกลักษณ์ที่สมบูรณ์ (Mature Identity)มีอยู่ 2 ตัวแปรคือ ตัวแปรแรกคือการเกิดวิกฤตทางด้านเอกลักษณ์ หมายถึงภาวะของวัยรุ่นที่ต้องเข้าไปเกี่ยวข้องในการตัดสินใจท่ามกลางตัวเลือกมากมายที่มีความหมาย ตัวแปรที่สองคือ การตกลงใจหรือผูกมัดตน หมายถึงระดับข้อตกลงใจที่บุคคลแสดงออกมา ในเรื่องเกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพ และอุดมการณ์ทางการเมือง เอกลักษณ์ที่สมบูรณ์จะบรรลุเมื่อบุคคลประสบกับวิกฤตการณ์ทางเอกลักษณ์และมีการตกลงใจในด้านอาชีพ ศาสนาและอุดมการณ์ทางการเมือง(ประณต เค้าฉิม. 2549: 57)

การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นกลไกสำคัญเสมือนหัวใจในระบบประชาธิปไตย โดยเป็นการกระทำที่มีผลต่อการได้มาซึ่งอำนาจทางการเมือง หรืออำนาจการปกครองและการพ้นจากอำนาจนั้นรวมทั้งมีผลต่อนโยบายและการปฏิบัติตามนโยบายรัฐ ดังนั้นผู้ปกครองในระบบประชาธิปไตยซึ่งมีความชอบธรรมแห่งอำนาจปกครอง อันมีที่มาจากเหตุผลและหลักนิติธรรม จะอ้างความชอบธรรมแห่งอำนาจปกครองนี้ได้ก็ต่อเมื่อผู้ถูกปกครองเชื่อว่าการใช้อำนาจของผู้ปกครองนั้นถูกต้องตามกฎหมายและมีเหตุผลเพียงพอ ผู้ปกครองจึงต้องไม่ละเมิดกฎหมายและใช้อำนาจการปกครองอย่างมีเหตุผล (วัชร ไชยสาร.2545:18-19)

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนยังเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของหลักการธรรมรัฐ หากประชาชนมีการตื่นตัวและให้ความสนใจเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นจะส่งผลให้การปฏิรูปการเมืองบรรลุเป้าหมาย เพราะการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นตัวกำหนดคุณภาพของนักการเมืองและสถาบันทางการเมืองไปในตัว ทำให้ผู้ปกครองและผู้ถูกปกครองได้มีโอกาสสื่อสารความหมายซึ่งกันและกัน ทำให้การดำเนินนโยบายทางการเมืองเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเป็นไปตามเจตจำนง

ของประชาชนมากขึ้นแล้วในที่สุดจะทำให้สังคมไทยในทางที่ดีขึ้น (พรหมินทร์ พรหมเกิด.2543: 1) การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมืองจึงเป็นหัวใจของการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาระบบการเมืองให้เป็นประชาธิปไตย ทั้งนี้เพราะการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นดัชนีชี้วัดที่สำคัญประการหนึ่งของระบบประชาธิปไตย สังคมใดประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงแสดงว่ามีระดับความเป็นประชาธิปไตยสูง สังคมใดประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำแสดงว่ามีระดับความเป็นประชาธิปไตยต่ำ (สมบัติ อารังค์ญวงศ์.2539: 315; อ้างอิงจากGeertz.1963)และผู้ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอาจเข้ามาในรูปขององค์การได้แก่สถาบันต่างๆในชุมชนหรือจะเป็นปัจเจกบุคคลก็ได้ในขณะที่สถาบันในชุมชนสามารถปฏิบัติการเสมือนเป็นตัวกลางระหว่างพลเมืองและรัฐบาล บุคคลธรรมดาที่อาจสร้างปัจจัยนำเข้าได้แก่จุดหมายพูดคุยเป็นการส่วนตัว และอื่นๆโดยพุ่งเป้าไปยังผู้ที่มีอำนาจวินิจฉัยสั่งการและยังเสนอความต้องการผ่านโครงสร้างทางชุมชนได้แก่ทำงานให้พรรคการเมือง การเข้าร่วมกับชุมชน หรือกลุ่มผลประโยชน์พิเศษ หรือจุดหมายไปยังบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ สถาบันสื่อกลางนี้ จะรวบรวมเปิดเผยหรือเผยแพร่ผลประโยชน์ของมวลชนให้ปรากฏทั้งยังรับแรงกระตุ้นจากปัจเจกบุคคลไปพร้อมๆกันด้วย(พงศกร รอดชมพ.2540: 2-3) พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจะมีความสำคัญและมีความจำเป็นมาก ถ้าประชาชนได้แสดงออกถึงบทบาทของตนตั้งแต่การคัดเลือกผู้แทนเข้ามาทำหน้าที่ในการบริหารประเทศ การบริหารกิจการสาธารณะท้องถิ่น การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในลักษณะต่างๆเช่นการพูดคุยทางการเมือง การเขียนบทความหรือการเขียนจดหมายแสดงความคิดเห็น การแสดงความคิดเห็นในรายการสนทนาเรื่องการเมืองทางโทรทัศน์ การรวมตัวกันประท้วงในรูปของผลประโยชน์ และการแสดงทัศนคติทางการเมืองของประชาชนโดยการออกแบบสอบถามความคิดเห็น(Poll) ต่อการดำเนินนโยบายของรัฐ (จันทนา สุทธิจारी. 2544: 411-412)

การเมืองเข้าไปมีบทบาทกับคนทุกวัยโดยเริ่มเห็นได้ชัดคือวัยรุ่น ธรรมชาติในตัววัยรุ่นและพัฒนาการของวัยรุ่นถือว่าเป็นพลังสำคัญยิ่งในการพลิกโฉมทางการเมือง ความสนใจทางการเมืองและความสำนึกทางการเมือง เพราะว่า เป็นช่วงเวลาที่วัยรุ่นกำลังแสวงหาอุดมการณ์ทั้งส่วนตัวและอุดมการณ์ของสังคม เป็นช่วงเวลาที่วัยรุ่นมีความผูกพันกับกลุ่มเพื่อนอย่างแน่นแฟ้นและจงรักภักดี จึงมักรวมกลุ่มกันได้ง่ายมากกว่าคนในวัยต่างๆสามารถสร้างกลุ่มที่มีโครงสร้างแบบองค์กร ทำให้สร้างพลังกดดันทางสังคมได้ง่าย เป็นช่วงเวลาที่วัยรุ่นแสวงหาวีรบุรุษหรือผู้นำที่น่าเชื่อถือ หากผู้นำทางสังคมและการเมืองคนใดคนหนึ่งทำให้เขาประทับใจ เชื่อถือได้ เขาจะจงรักภักดี และทำตามแบบอย่างไม่ต้องตั้งคำถาม สงสัยในความถูกต้อง ความน่าเชื่อถือหรือความไม่น่าเชื่อถือ เป็นช่วงเวลาที่วัยรุ่นพัฒนาความนึกคิดอย่างมีเหตุผล เข้าใจเหตุผลของเหตุการณ์ทางสังคมและการเมือง

จึงอาจยอมรับแนวคิดทางสังคมและการเมืองใดการเมืองหนึ่งที่ตนเห็นทิศทางเดียวกับเหตุผลของตน (ศรีเรือน แก้วกังวาล.2549: 355-356)การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองเกี่ยวกับอายุที่ผู้ใหญ่มีความกระตือรือร้นทางการเมือง โดยเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างมากในกิจกรรมทางการเมือง เช่นการไปออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งหรือมีส่วนร่วมช่วยรณรงค์ในการหาเสียง ปรากฏว่ากิจกรรมทางการเมืองจะเกิดขึ้นกับผู้ใหญ่ทุกช่วงอายุ อย่างไรก็ตาม กิจกรรมทางการเมืองจะมีส่วนช่วยกระตุ้นและผลักดันต่อผู้ใหญ่อย่างมากก็ต่อเมื่อเกิดประเด็นปัญหาที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อตัวผู้ใหญ่ ซึ่งผลประโยชน์หรือได้เสียกับตัวผู้ใหญ่เอง เช่นการเก็บภาษีเพิ่มขึ้น หรือสภาพปัญหาบางประการของสังคม ในสถานการณ์ดังกล่าวทำให้ผู้ใหญ่ไปออกเสียงลงคะแนน เพื่อไปใช้สิทธิทางการเมืองได้มากขึ้นเพราะรู้สึกว่าการไปใช้สิทธิออกเสียงจะช่วยให้เกิดประโยชน์ต่อตัวเขาและสังคมโดยรวม(สุวัฒน์ วัฒนวงศ์.2533:139) ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมทางการเมืองทางการเมืองทางด้านการสนับสนุนโดยจะเป็นผู้สนับสนุนทางการเมืองเบื้องหน้าและเบื้องหลัง การสนับสนุนทางการเมืองเบื้องหน้า ผู้สูงอายุจะเป็นแกนนำหลักในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยจะทำหน้าที่สื่อกลางในด้านการให้ข้อมูลข่าวสารความรู้แก่คนในชุมชนเกี่ยวกับการเมือง ส่วนการสนับสนุนทางการเมืองเบื้องหลังจะเป็นไปในลักษณะการสนับสนุนและช่วยเหลือทางการเมืองเพราะว่าผู้สูงอายุเคยมีบทบาทและสถานภาพเหล่านั้นยังคงติดตัวจนถึงปัจจุบัน ก่อให้เกิดความเคารพนับถือ ความไว้วางใจและความเกรงใจในระบบอาวุโส ผู้สูงอายุกลุ่มนี้จะมีอิทธิพลทางความคิด และการโน้มน้าวจิตใจของคนในสังคมได้ดี โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่เคยดำรงตำแหน่งที่สำคัญบุคคลรุ่นหลังยังคงให้ความเคารพในฐานะเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ซึ่งจากประสบการณ์ที่ผ่านมาสามารถช่วยเหลืองานได้แต่ด้วยข้อจำกัดทางด้านสุขภาพร่างกายการสนับสนุนทางการเมืองเบื้องหลังจึงเหมาะสมและทดแทนบทบาทที่สูญเสียไปด้วย (โฆษิต ไชยประสิทธิ์.2546:110-112)

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้สูงอายุเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการเมือง เป็นบุคคลหนึ่งที่ได้รับการยอมรับและเป็นผู้มีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการสนับสนุนทั้งเบื้องหน้าและเบื้องหลัง ในการศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองและทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุโดยตรง ยังมีผู้สนใจทำการศึกษาน้อยมีเพียงการศึกษาวิจัยกับวัยอื่นๆที่ไม่ใช่วัยสูงอายุ จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษากับผู้สูงอายุ

จังหวัดร้อยเอ็ดเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจังหวัดร้อยเอ็ดแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 17 อำเภอ 3 กิ่งอำเภอ 193 ตำบล 2,436 หมู่บ้าน และมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3 รูปแบบ คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาล 17 แห่ง (เทศบาลเมือง 1 แห่ง และเทศบาลตำบล 16 แห่ง) และองค์การบริหารส่วนตำบล186แห่งจากสถิติกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย เมื่อสิ้นปี2548

จังหวัดร้อยเอ็ดมีประชากรทั้งสิ้น 1,310,672 คน เป็นชาย 654,589คน และเป็นหญิง 656,083 คน ประชากรอยู่ในเขตเทศบาลมีจำนวน 153,282 คน และอาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลเทศบาล จำนวน 1,157,390 คน ความหนาแน่นของประชากรโดยเฉลี่ย 158 คนต่อพื้นที่ 1 ตารางกิโลเมตร จังหวัดร้อยเอ็ดเป็นเมืองประชาธิปไตยที่มีการไปออกเสียงเลือกตั้งมากจังหวัดหนึ่งเช่นภาพรวมสถานการณ์การเลือกตั้งในจังหวัดร้อยเอ็ด เมื่อวันอาทิตย์ที่ 23 ธันวาคม 2550ที่ผ่านมาจังหวัดร้อยเอ็ด มีประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งมาใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นที่น่าสนใจตามเกณฑ์ที่รัฐบาลตั้งไว้ คือ ประมาณร้อยละ 69 – 70 การลงคะแนนเสียงแบบสัดส่วน เลือกพรรค มีบัตรเสียน้อยที่สุดในประเทศ คือ ร้อยละ 1.2 (สำนักงานข่าวกรมประชาสัมพันธ์, 2551,ออนไลน์)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองของมิลแบรธและโกเอล (Milbrath and Goel.1975:12-29) ซึ่งได้จัดประเภทหรือรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนไว้6แบบคือการเลือกตั้ง การเป็นสมาชิกพรรคการเมืองและผู้รณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง การเป็นผู้มีบทบาททางสังคม การติดต่อกับทางราชการ การเป็นผู้ประท้วง และการเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง แต่ในการศึกษาวิจัยได้นำมา4ด้านยกเว้นด้านการเป็นผู้มีบทบาททางสังคม การติดต่อกับทางราชการ เพราะว่า จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องแล้วพบว่ารูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนทั้ง4แบบซึ่งได้แก่การเลือกตั้ง การเป็นสมาชิกพรรคการเมืองรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง การเป็นผู้ประท้วง และการเป็นผู้สื่อสารทางการเมืองเป็นกิจกรรมทางการเมืองที่ประชาชนกระทำได้และไม่เป็นกิจกรรมที่เฉพาะเจาะจงของบุคคลใดบุคคลหนึ่งเท่านั้น ด้วยเหตุนี้จึงทำการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองและทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด เปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองและทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุจำแนกตามตัวแปรเพศ สถานภาพสมรส รายได้ การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน และความรู้สึกลึกมีสมรรถนะทางการเมือง ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

- 1.เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองและทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ
- 2.เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองและทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุจำแนกตามตัวแปรเพศ สถานภาพสมรส รายได้ การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน และความรู้สึกลึกมีสมรรถนะทางการเมือง

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ทำให้ทราบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองและทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุและตัวแปรที่ศึกษามีส่วนสำคัญต่อการมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองและทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองและสามารถใช้ข้อมูลดังกล่าวมาเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อคณะกรรมการเลือกตั้งในการที่จะให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมทางการเมืองมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการมีหรือคงอยู่ของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 113,209 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ 2543:2550: ออนไลน์)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป จังหวัดร้อยเอ็ด ที่อาศัยอยู่ใน 8 องค์การบริหารส่วนตำบลใน 4 อำเภอของจังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งคำนวณจากกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Yamane (พวงรัตน์ ทวีรัตน์.2543: 284 อ้างอิงจาก Yamane.1967: 886-887) ซึ่งคิดเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1.ตัวแปรอิสระ แบ่งเป็นดังนี้

1.1 เพศ

1.1.1 เพศชาย

1.1.2 เพศหญิง

1.2 สถานภาพสมรส

1.2.1 โสด

1.2.2 คู่

1.2.3 หย่า

1.2.4 หม้าย

1.3 รายได้

1.3.1 รายได้ไม่ขาดแคลน

1.3.2 รายได้ขาดแคลน

1.4 การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน

1.4.1 การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนน้อย

1.4.2 การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนปานกลาง

1.4.3 การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนมาก

1.5 ความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมือง

1.5.1 ความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองต่ำ

1.5.2 ความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองปานกลาง

1.5.3 ความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองสูง

2. ตัวแปรตาม แบ่งเป็นดังนี้คือ

2.1 พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง

2.2 ทักษะติดต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ผู้สูงอายุ** หมายถึงผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป

2. **เพศ** หมายถึงผู้สูงอายุเพศชายและเพศหญิง

3. **สถานภาพสมรส** หมายถึงสถานภาพสมรสของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังนี้

3.1 โสด

3.2 คู่

3.3 หย่า

3.4 หม้าย

4. **รายได้** หมายถึงการรับรู้รายได้ของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งออกได้ดังนี้

4.1 รายได้ไม่ขาดแคลน หมายถึงการรับรู้รายได้พอดีกับรายจ่ายหรือเหลือเก็บ

4.2 รายได้ขาดแคลน หมายถึงการรับรู้รายได้น้อยกว่ารายจ่าย

นิยามปฏิบัติการ

พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึงการกระทำกิจกรรมต่างๆทางการเมือง

ได้แก่

1. การเลือกตั้ง หมายถึงการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ผู้บริหารส่วนท้องถิ่นเช่น สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกเทศบาล สมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา

2. การเป็นสมาชิกพรรคการเมืองและผู้รณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง หมายถึงการเข้าร่วมในพรรคการเมืองทั้งในช่วงระหว่างการเลือกตั้งและในการรณรงค์หาเสียง การบริจาคเงินช่วยเหลือแก่พรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง การชักชวนประชาชนไปลงทะเบียนเพื่อสิทธิในการลงคะแนนเสียง การเข้าร่วมและสนับสนุนพรรคการเมือง การพยายามชักชวนประชาชนให้ลงคะแนนเสียงแก่พรรคหรือผู้สมัครที่ตนชอบ การลงสมัครรับเลือกตั้ง และการร่วมมือกับกลุ่มต่างๆ ในการปรับปรุงความเป็นอยู่ของชุมชน

3. การเป็นผู้ประท้วง หมายถึงการเข้าร่วมในการเดินขบวน การก่อการจลาจลในกรณีที่เป็นจำเป็น เพื่อบังคับแก้ไขบางสิ่งบางอย่าง ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเมืองให้ถูกต้อง การประท้วงอย่างแข็งขันและเป็นไปอย่างเปิดเผยต่อกรณีที่รัฐบาลกระทำในสิ่งที่ผิดศีลธรรม การให้ความเอาใจใส่กับการชุมนุมประท้วงโดยการเข้าร่วมกลุ่มประท้วงรัฐบาลและปฏิเสธการยอมรับกฎหมายที่ไม่ยุติธรรม

4. การเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง หมายถึง การติดต่อสื่อสารทางการเมืองอยู่เสมอ การส่งข่าวสารแสดงการสนับสนุนให้แก่ผู้นำทางการเมืองเมื่อมีการกระทำในสิ่งที่ดีและถูกต้อง หรือส่งคำคัดค้านเมื่อมีการกระทำในสิ่งที่ไม่ดี การเข้าร่วมในการถกปัญหาทางการเมือง การให้ความรู้เกี่ยวกับการเมืองแก่เพื่อนชุมชนที่อยู่อาศัย การให้ความสนใจกับทางราชการพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง สามารถวัดได้จากแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยใช้แนวคิดของมิลเบรธและโกล (Milbrath and Goel, 1975.) ซึ่งเป็นแบบวัดแบบมาตราไลเกิร์ต (Likert scale) ถ้ามองเกี่ยวกับการกระทำกิจกรรมต่างๆทางการเมืองมีข้อความถามทั้งหมด 14 ข้อ แต่ละข้อมีคำตอบ 5 ระดับ คือ ไม่เคยเลย นานๆครั้ง ปานกลาง เกือบทุกครั้ง ทุกครั้ง ดังนั้นผู้ที่ได้คะแนนมากแสดงว่ามีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองมาก ผู้ที่ได้คะแนนปานกลางแสดงว่ามีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองปานกลาง ส่วนผู้ที่ได้คะแนนน้อยแสดงว่ามีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อย

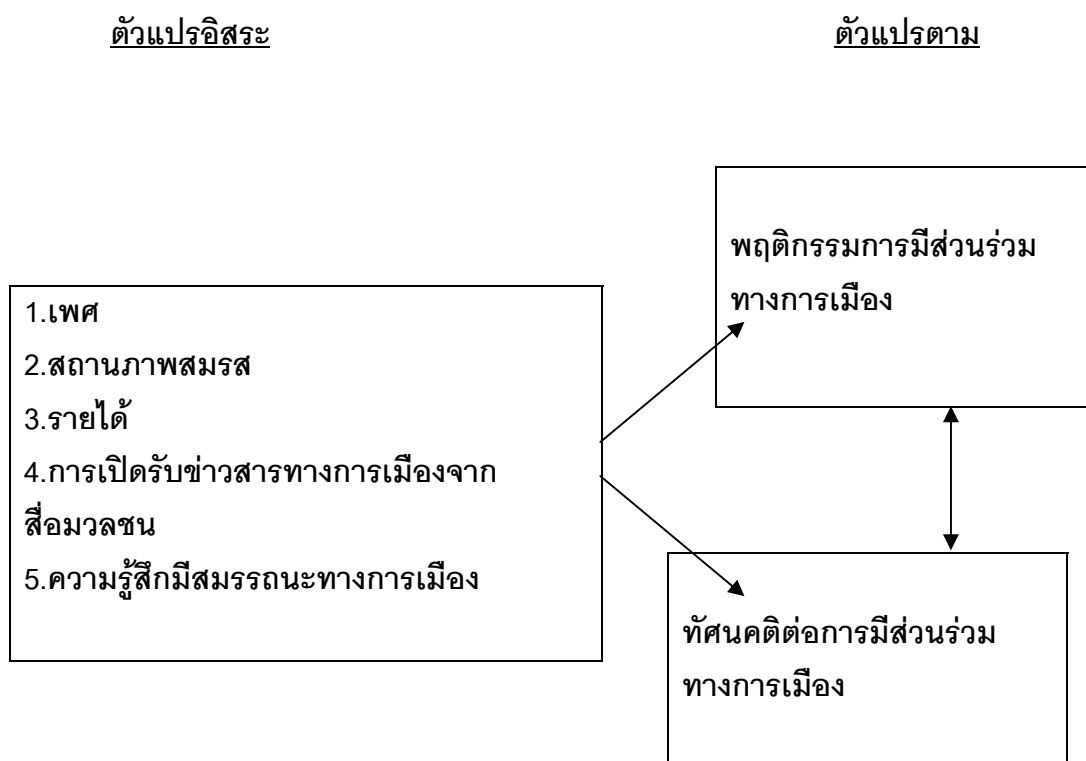
ทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึงอารมณ์ ความรู้สึก การประเมินค่า ความพร้อมที่จะทำต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งเป็นไปใน 2 ลักษณะคือทางบวกและทางลบ ทางบวกคือการชอบ สนับสนุนเห็นด้วย ทางลบคือ ไม่ชอบไม่เห็นด้วยสามารถวัดได้จากแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ลักษณะข้อความประกอบด้วยคำถาม อารมณ์ ความรู้สึก การประเมินค่า ความพร้อมที่จะทำเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆทางการเมืองได้แก่การเลือกตั้ง การเป็นสมาชิกพรรคการเมืองและผู้รณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง การเป็นผู้ประท้วง และการเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง ประโยคคำถามที่เกี่ยวข้องมีข้อความถามทั้งหมด 18 ข้อ แต่ละข้อความมีคำตอบ 5 ระดับคือ ไม่เห็นด้วย เห็นด้วยน้อย

เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยมาก เห็นด้วยมากที่สุด ดังนั้น ผู้ที่ได้คะแนนมากแสดงว่ามีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูง ผู้ที่ได้คะแนนปานกลางแสดงว่ามีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองปาน ส่วนผู้ที่ได้คะแนนน้อยแสดงว่ามีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำ

การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน หมายถึงปริมาณและความถี่ในการรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนประเภทต่างๆ คือวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์และวารสารต่างๆ เป็นแบบวัดที่ปรับจากแบบวัดการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองของไชยพร ดัชนีจิตานนท์(2536) ซึ่งเป็นแบบวัดแบบมาตราไลเกิร์ต (Likert scale) ลักษณะข้อคำถามประกอบด้วยประโยคคำถามที่เกี่ยวกับความถี่ของพฤติกรรมในการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนมีข้อคำถามทั้งหมด 8 ข้อ แต่ละข้อมีคำตอบ 3 ระดับ คือ ไม่เคยเลย เคยบ้างนานๆ ครั้ง ติดตามเป็นประจำ ดังนั้น ผู้ที่ได้คะแนนมากแสดงว่ามีการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนมาก ผู้ที่ได้คะแนนปานกลางแสดงว่ามีการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนปานกลาง ส่วนผู้ที่ได้คะแนนน้อยแสดงว่ามีการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนน้อย

ความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมือง หมายถึงความรู้สึกนึกคิดหรือความเชื่อของบุคคลที่ว่าตนเองสามารถมีผลกระทบต่อการบริหารทางการเมือง และการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้ เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบวัดแบบมาตราไลเกิร์ต (Likert scale) ประโยคคำถามที่เกี่ยวกับมีข้อคำถามทั้งหมด 23 ข้อ แต่ละข้อมีคำตอบ 5 ระดับคือ ไม่เห็นด้วย เห็นด้วยน้อย เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยมาก เห็นด้วยมากที่สุด ดังนั้นผู้ที่ได้คะแนนมากแสดงว่ามีความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองสูง ผู้ที่ได้คะแนนปานกลางแสดงว่ามีความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองปานกลาง ส่วนผู้ที่ได้คะแนนน้อยแสดงว่ามีความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองต่ำ

กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. ผู้สูงอายุเพศชายมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าเพศหญิง
2. ผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสต่างกันมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน
3. ผู้สูงอายุที่มีรายได้ไม่ขาดแคลนมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้สูงอายุที่มีรายได้ขาดแคลน
4. ผู้สูงอายุที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนมากมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้สูงอายุที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนน้อย
5. ผู้สูงอายุที่มีความรู้สึกลีลาสมรรถนะทางการเมืองสูงมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้สูงอายุที่มีความรู้สึกลีลาสมรรถนะทางการเมืองต่ำ
6. ผู้สูงอายุเพศชายมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าเพศหญิง
7. ผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสต่างกันมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน
8. ผู้สูงอายุที่มีรายได้ไม่ขาดแคลนมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้สูงอายุที่มีรายได้ขาดแคลน
9. ผู้สูงอายุที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนมากมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้สูงอายุที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนน้อย
10. ผู้สูงอายุที่มีความรู้สึกลีลาสมรรถนะทางการเมืองสูงมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้สูงอายุที่มีความรู้สึกลีลาสมรรถนะทางการเมืองต่ำ
11. พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. บทบาทของผู้สูงอายุ
2. บทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ
3. ความหมายของการเมือง
4. ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง
5. รูปแบบและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง
6. ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
7. ปัจจัยเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
8. ทศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง
9. ความรู้สึกรับสมรรถนะทางการเมือง
10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทบาทของผู้สูงอายุ

สืบเนื่องจากพระราชดำรัสของสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2543 ณ ศาลาดุสิดาลัย ที่ทรงเห็นว่า “ประเทศเรามีผู้เกษียณอายุที่มีความรู้ ความสามารถจำนวนมาก บุคคลเหล่านี้เปรียบประดุจธนาคารสมอง อยู่กระจัดกระจายตามที่ต่างๆ ไม่มีโอกาสเข้ามาช่วย ในการพัฒนาอันเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติเลย ทำอย่างไรเราจึงจะสามารถนำบุคคลเหล่านี้มาช่วยงาน ส่วนรวมของประเทศชาติได้บ้าง” สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จึงได้รับมอบหมายจากคณะรัฐมนตรีให้ทำหน้าที่เป็นหน่วยทะเบียนกลาง **ธนาคารสมอง** มีหน้าที่ รวบรวมข้อมูลจัดทำทำเนียบผู้ทรงคุณวุฒิโดยจำแนกเป็นรายสาขา ตามความรู้ ความสามารถ และ ส่งเสริมให้วุฒิสภาธนาคารสมองเหล่านี้ได้นำความรู้ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญมาร่วมเป็นพลังในการพัฒนาประเทศอย่างกว้างขวาง ตลอดจนสนับสนุนให้วุฒิสภาธนาคารสมอง สามารถทำหน้าที่เป็น คลังปัญญาของประเทศ ได้อย่างมีประสิทธิภาพวุฒิสภาธนาคารสมองคือ บุคคลผู้ ที่เกษียณอายุแล้วทั้งจากภาครัฐ หรือเอกชน ตลอดจนผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งมีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์การทำงานอันยาวนาน มีสุขภาพดี มีความพร้อมและสมัครใจที่จะอุทิศตนเพื่อนำปัญญา ความรู้ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญ มาช่วยพัฒนาประเทศโดยไม่หวัง

ผลตอบแทนส่วนตัว แต่มุ่งถึงประโยชน์ของประเทศชาติจะเห็นได้ว่า วุฒิสภาธนาคารสมองเป็นทุนมนุษย์ที่มีศักยภาพ และทรงคุณค่าสำหรับสังคมไทย สามารถถ่ายทอดภูมิความรู้ และประสบการณ์อันดีงามสู่คนรุ่นใหม่ เพื่อสรรค์สร้างสิ่งที่ดีงามและก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคม และประเทศชาติได้เป็นอย่างดี(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.2551: ออนไลน์)

บทบาทที่สำคัญของวุฒิสภาธนาคารสมอง(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.2551: ออนไลน์) สรุปได้ดังนี้

1. บทบาทเชิงรับ (Reactive) เป็นการให้ความช่วยเหลือตามคำขอของหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนได้แก่

1.1 การเป็นที่ปรึกษา โดยการให้คำแนะนำ ตลอดจนการเสนอความคิดเห็น

ทั้งด้านวิชาการ และด้านการบริหารงานต่อหน่วยงานผู้ขอรับความช่วยเหลือ เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานหรือให้คำแนะนำ เพื่อพัฒนาคุณภาพของงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น การเป็นที่ปรึกษาแก่องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนให้พร้อมรับต่อการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น การเป็นที่ปรึกษาแก่โรงเรียนต่างๆ ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งในเขตกรุงเทพฯ และชนบท เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอน และการวิจัยในชั้นเรียน เป็นต้น

1.2 การเป็นวิทยากรหรือบรรยาย เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่บุคลากรของหน่วยงาน

ผู้ขอรับความช่วยเหลือเช่นเป็นวิทยากรบรรยายพิเศษให้แก่นิสิตนักศึกษาในสาขาวิชาต่างๆ เป็นวิทยากรบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและรักษาโรค การบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด เป็นวิทยากร ให้คำแนะนำและเผยแพร่ความรู้ด้านสุขอนามัย สาธารณสุขแก่ชมรมหรือชุมชนต่าง ๆ เป็นวิทยากรเผยแพร่ ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย ตลอดจนการเป็นวิทยากรในการอบรมสัมมนาเพื่อพัฒนาผู้ประกอบการ เป็นต้น

2. บทบาทเชิงรุก (Proactive) เนื่องจากขณะนี้วุฒิสภาซึ่งมีความเชี่ยวชาญ ในหลากหลายสาขา กระจายอยู่ตามพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ และจากการระดมสมองวุฒิสภาในเขตกรุงเทพฯ ปริมาณพลและจากการระดมสมองวุฒิสภาในเขตกรุงเทพฯ ปริมาณพลและในภูมิภาคต่างๆ ได้มีการรวมกลุ่มของวุฒิสภาที่มีความสนใจในการแก้ไขปัญหาด้านต่างๆ อาทิ กลุ่มเสริมสร้างสมรรถนะขององค์กรส่วนท้องถิ่นกลุ่มแก้ไขปัญหาดังคม (ยาเสพติด ครอบครัวยุคใหม่และเยาวชน ศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรม) กลุ่มสุขภาพ กลุ่มการศึกษา กลุ่มบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ฯลฯ ตลอดจนได้มีการสร้างเครือข่ายประสานการทำงานของวุฒิสภาทั่วทุกจังหวัด ดังนั้น วุฒิสภาธนาคารสมอง สามารถเป็นแกนนำในการริเริ่มกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน โดยนำความรู้และประสบการณ์มาช่วยเชื่อมรอยต่อของการเปลี่ยนแปลงที่ประเทศต้องเผชิญอยู่ในปัจจุบัน โดยกลุ่มวุฒิสภาจะร่วมระดมความคิด เพื่อวิเคราะห์ปัญหา และกำหนด แผนงาน/โครงการใน

ลักษณะเชิงรุก เพื่อร่วมแก้ไขปัญหาดังกล่าวในลักษณะ ร่วมคิด ร่วมทำกับหน่วยงานทั้งของภาครัฐ และเอกชนที่มีอยู่ในแต่ละพื้นที่ ได้แก่

2.1 ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก อาทิการเป็นที่ปรึกษาแก่ องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เพื่อเสริมสร้างศักยภาพขององค์กรให้พร้อมรับต่อการกระจาย อำนาจสู่ท้องถิ่น โดยการเป็นวิทยากรฝึกอบรมบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องต่างๆ อาทิ การจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วมของประชาชนการแปลงแผนไปสู่การ ปฏิบัติ การติดตามประเมินผล และการบริหารการเงินเป็นวิทยากรอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ ประชาคมตำบล โดยผ่านภาคีการพัฒนาต่างๆ เพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาทาง เศรษฐกิจ สังคม คุณภาพชีวิตและทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำใน การพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ การบรรจุภัณฑ์และการตลาดตามโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำในการบริหารการเงินกองทุนหมู่บ้าน และติดตามการดำเนินงานของกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.2 ด้านการเพิ่มสมรรถนะและขีดความสามารถของภาคการผลิตและบริการ อาทิเป็นที่ ปรึกษาทางเทคนิคและวิชาการ เพื่อพัฒนาผู้ประกอบการวิสาหกิจและบุคลากรในพื้นที่ภูมิภาคให้มี ความเข้มแข็งและสามารถพึ่งตนเองได้เป็นที่ปรึกษาแก่เกษตรกร/ชุมชน ในการแปรรูปผลผลิตทาง การเกษตรอันเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์เป็นที่ปรึกษารวมทั้งเป็นแกนกลางในการเผยแพร่ เทคนิคและความรู้แก่ธุรกิจภูมิภาค

2.3 ด้านการเสริมสร้างทุนทางสังคม เป็นแกนนำในการปลุกกระแสให้คนไทยปรับทัศนคติ ในการเรียนรู้ตลอดชีวิตการเสริมสร้างแหล่งเรียนรู้ และข้อมูลสารสนเทศ ให้กระจายอย่างทั่วถึง ตลอดจนการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพทางการศึกษาทุกระดับ ร่วมกับชุมชนเพื่อผลักดันให้เกิด ศูนย์ประสานระบบข้อมูลข่าวสาร ผู้ด้อยโอกาสและคนยากจน อันเป็นการพัฒนาระบบการคุ้มครอง ทางสังคม เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้คนไทยเป็นทีมงานเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน และเผยแพร่ ความรู้สู่ชุมชนตลอดจนการป้องกันยาเสพติด โดยใช้วัด และโรงเรียนเป็นศูนย์กลางเป็นทีมงานให้ คำปรึกษาแนะนำในเรื่องการบริหารการศึกษาในระดับท้องถิ่นเป็นที่ปรึกษา วิทยากร อบรมเชิง ปฏิบัติการในด้านการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนจัดทำคู่มือเพื่อให้ความรู้ด้าน ต่างๆแก่ประชาชน

2.4 ด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืน เป็นที่ปรึกษาเพื่อนำความรู้ และประสบการณ์ในการ พัฒนาพื้นที่ ตลอดจนเครือข่ายการประสานงานกับท้องถิ่นและภาคประชาชน เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ การพัฒนาเมือง โดยเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์การพัฒนาชนบทอย่างยั่งยืนเป็นวิทยากรอบรมในการ รณรงค์ เพื่อปลูกฝังแนวคิดการสร้าง ความสมดุลระหว่างภาคเศรษฐกิจ สังคม และระบบนิเวศทาง

ธรรมชาติ แก่เยาวชนผ่านทางระบบการศึกษา และองค์กรหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องเป็นที่ปรึกษา วิทยากรให้ความรู้ แก่ชุมชนในการทำการเกษตรอย่างยั่งยืนโดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

3. บทบาทในการเป็นคลังปัญญาของประเทศ เนื่องจากธนาคารสมองมีวุฒิสภาที่มีความรู้ ประสบการณ์ที่หลากหลายและมีมุมมองที่กว้างไกล ดังนั้น บทบาทที่สำคัญของวุฒิสภา ซึ่งเป็นคลัง ปัญญาของประเทศคือ การร่วมระดมสมองเพื่อวิเคราะห์ปัญหาของชาติที่เรื้อรังมาเป็นเวลานาน และ เกี่ยวข้องกับกลุ่มคน และองค์กรต่าง ๆ หลายหน่วยงานโดยเสนอแนะความเห็นที่เป็นกลางไม่มี ประเด็นทางการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาตัดสินใจของรัฐบาล

4. บทบาทในการเผยแพร่องค์ความรู้ โดยการร่วมรายการบรรยายพิเศษ ตลอดจนเขียน บทความต่าง ๆ อันเป็นการเผยแพร่องค์ความรู้และประสบการณ์ของวุฒิสภาธนาคารสมองสู่คนรุ่นใหม่โดยสรุป จะเห็นได้ว่าบทบาทที่สำคัญของวุฒิสภา มิใช่ผู้ลงไปปฏิบัติงานแทนหน่วยงานและ องค์กรต่างๆหรือปฏิบัติงานซ้ำซ้อนกับหน่วยงานปกติแต่เป็นการนำปัญญาความรู้ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์การทำงาน เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของชุมชน หน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ โดยการเป็นที่ปรึกษาหรือเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำตลอดจนเป็นตัวเชื่อมโยงเครือข่ายการทำงานร่วมกัน ระหว่างชุมชนกับองค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ โดยร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาและนำปัญญามาเชื่อมโยง เพื่อร่วมกันแก้ปัญหาและเรียนรู้ด้วยกันในลักษณะองค์รวมเพื่อให้ชุมชนหรือหน่วยงานองค์กรต่างๆ สามารถพึ่งตนเองต่อไปได้อย่างมั่นคง

บทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ

ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมทางการเมืองทางด้านการสนับสนุน โดยจะเป็นผู้สนับสนุนทางการเมือง เบื้องหน้าและเบื้องหลัง การสนับสนุนทางการเมืองเบื้องหน้า ผู้สูงอายุจะเป็นแกนนำหลักในการ เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยจะทำหน้าที่สื่อกลางในด้านการให้ ข้อมูลข่าวสาร ความรู้แก่คนในชุมชนเกี่ยวกับการเมือง ส่วนการสนับสนุนทางการเมืองเบื้องหลังจะ เป็นไปในลักษณะการสนับสนุนและช่วยเหลือทางการเมืองเพราะว่าผู้สูงอายุเคยมีบทบาทและ สถานภาพเหล่านั้นยังคงติดตัวจนถึงปัจจุบัน ก่อให้เกิดความเคารพนับถือ ความไว้วางใจและความ เกรงใจในระบบอาวุโส ผู้สูงอายุกลุ่มนี้จะมีอิทธิพลทางความคิด และการโน้มน้าวจิตใจของคนในสังคม ได้ดี โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่เคยดำรงตำแหน่งที่สำคัญๆบุคคลรุ่นหลังยังคงให้ความเคารพในฐานะเป็นผู้ ที่มีความรู้ ความสามารถ ซึ่งจากประสบการณ์ที่ผ่านมาสามารถช่วยเหลืองานได้แต่ด้วยข้อจำกัด ทางด้านสุขภาพร่างกายการสนับสนุนทางการเมืองเบื้องหลังจึงเหมาะสมและทดแทนบทบาทที่สูญเสีย ไปด้วย(ไพจิตร ไชยประสิทธิ์.2546: 110-112)

ข้อมูลที่มีอยู่แสดงว่า จากอดีตที่ผ่านมาผู้สูงอายุที่เข้าไปมีบทบาท หรือมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น มีอยู่จำนวนไม่น้อยจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตั้งแต่ปีพ.ศ.2535 พ.ศ. 2538 และพ.ศ. 2539 มีสัดส่วนที่เป็นผู้สูงอายุถึงร้อยละ 13.1 14.9 และ 12.5 ตามลำดับ ผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ทั้ง 2 กลุ่มนี้มีจำนวนสูงถึงร้อยละ 23 ข้อเท็จจริงดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าผู้สูงอายุบางกลุ่มยังคงเป็นผู้ที่มีศักยภาพและยังสามารถแสดงบทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้เป็นอย่างดีอย่างไรก็ดี การที่ผู้สูงอายุได้มีการใช้ศักยภาพของตนเองอย่างหลากหลายในด้านต่าง ๆ นั้นย่อมจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตัวผู้สูงอายุเองและต่อชุมชนควบคู่กันไป ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้สูงอายุยังคงเป็นผู้ที่มีศักยภาพที่จะทำคุณประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม โดยจะเป็นการก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในศักดิ์ศรีและคุณค่าของตัวผู้สูงอายุเอง ซึ่งอาจมีการรวมกลุ่มของสมาชิกที่เป็นผู้สูงอายุด้วยกัน และมีการทำกิจกรรมร่วมกัน อาทิ การช่วยเหลือสมาชิก ช่วยเหลือชุมชน ตลอดจนการร่วมกันบำเพ็ญประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.2551:ออนไลน์)

การเมืองเป็นเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล องค์การกับรัฐ แต่ในสำหรับวงการการเมืองไทยแล้วยังคงมีความเข้าใจการเมืองในลักษณะที่มีวงจำกัดแคบๆคือเพ่งเล็งกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับรัฐบาลหรือคณะรัฐมนตรี บางครั้งการเมืองยังแสดงถึงความไม่ดี ไม่งาม การปฏิบัติอย่างมีเล่ห์เหลี่ยมไม่ตรงไปตรงมาหรืออำพรางความจริงเพื่อประโยชน์ในการจูงใจคนหรือเอาชนะฝ่ายตรงข้ามทัศนคติต่อการเมืองมีส่วนสำคัญมีส่วนสำคัญที่ทำให้ประชาชนมีความศรัทธาและความเชื่อมั่นต่อระบบการเมืองโดยส่วนรวม ต่อองค์การทางการเมืองและต่อตัวนักการเมือง อย่างไรก็ตามไม่มีใครที่สามารถปฏิเสธได้เกี่ยวกับการเมือง คือไม่ว่าเราจะชอบหรือไม่ชอบก็ตามแต่การเมืองก็ยังคงเป็นกิจกรรมที่มนุษย์ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้หรือปลีกรอบจากการใช้ชีวิตของตนในสังคมได้

ความหมายของการเมือง

นักรัฐศาสตร์ให้ความหมายของการเมืองแตกต่างกันไปบ้างแต่โดยสาระที่แท้จริงแล้วจะเกี่ยวข้องกับอำนาจการปกครอง การอยู่ร่วมกันของคนในสังคม

ราชบัณฑิตยสถาน(2531: 90) การเมืองหมายถึงงานที่เกี่ยวกับรัฐหรือแผ่นดินเช่นวิชาทางการเมือง ได้แก่วิชาว่าด้วยรัฐ การจัดส่วนแห่งรัฐ และการดำเนินการแห่งรัฐ การบริหารประเทศที่เกี่ยวกับนโยบายในการบริหารประเทศ เช่นการเมืองระหว่างประเทศได้แก่ การดำเนินนโยบายระหว่างประเทศและกิจการอำนาจหรือควบคุมบริหารราชการแผ่นดิน

อาร์เทอร์ตันและฮาน(Arterton and Hahn, 1975:1) การเมืองเป็นเรื่องของการใช้อำนาจ เป็นเรื่องของความสามารถที่ผู้หนึ่งปฏิบัติเพื่อควบคุมพฤติกรรมของผู้อื่น

กนก วงษ์ตระหง่าน(2528: 338-341) อธิบายว่าในสังคมไทยนั้นการเมืองเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ของคน ในสังคมนับแต่ความเป็นเครือญาติ เพื่อน กลุ่มต่างๆ ที่ก่อตัวขึ้นเป็นส่วนตัวมากกว่าผลประโยชน์ส่วนรวม

ชัยอนันต์ สมุทรวณิช(2531: 6-7) การเมืองมีความหมาย2แนวทางคือ

1. การเมืองเป็นกิจกรรมของมนุษย์ที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจงและมีขอบเขตจำกัด ซึ่งเป็นการมองการเมืองในมุมแคบ ซึ่งมักจะเชื่อมโยงกิจกรรมที่เรียกว่าการเมืองกับสถาบันการเมืองเช่นกลุ่มอิทธิพล พรรคการเมือง รัฐสภา คณะรัฐบาล ระบบราชการ คณะทหาร การเลือกตั้ง ขบวนการปฏิวัติ

2. การเมืองเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นทั่วไปมีอยู่อย่างกว้างขวาง แนวทางนี้เห็นว่าการเมืองเป็นปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ดังนั้นจึงมีขอบเขตที่กว้างไกล นอกจากการเมืองจะมีอยู่ในสถาบันการเมืองแล้วปฏิสัมพันธ์ทางสังคมภายในครอบครัวชุมชนขนาดเล็ก สโมสรโรงเรียนก็มีลักษณะที่เรียกว่ากิจกรรมทางการเมือง

ณรงค์ สินสวัสด์(2539: 3) การเมือง คือการต่อสู้ช่วงชิงการรักษาไว้ และการใช้อำนาจทางการเมือง ซึ่งอำนาจทางการเมืองคืออำนาจที่จะวางนโยบายในการบริหารประเทศหรือสังคม อำนาจที่จะแต่งตั้งบุคคลเพื่อช่วยในการนำนโยบายไปปฏิบัติและอำนาจที่จะใช้ข้าราชการ งบประมาณหรือเครื่องมือเครื่องใช้อื่นในการนำนโยบายที่วางไว้ไปปฏิบัติ

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ(2541: 1) การเมืองคือกระบวนการตัดสินใจแทนคนในสังคมที่เรียกว่า “รัฐ” และเมื่อการเมืองได้ตัดสินใจสิ่งใดในนามสังคมนั้นไปแล้ว การตัดสินใจนั้นก็จะมีผลให้ทุกคนในสังคมนั้นต้องยอมรับและปฏิบัติตามนั้น

ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

บัลลอค และสแตตตีบราส(Bullock and Stattybrass, 1977) การมีส่วนร่วมทางการเมืองหมายถึงการที่บุคคลจะต้องได้รับผลประโยชน์โดยการตัดสินใจซึ่งกระทำโดยสถาบันทางการเมืองและสังคมและจะต้องร่วมในการตัดสินใจด้วย

รัช(Rush.1992: 110) กล่าวว่าการมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึงระดับของกิจกรรมที่แต่ละบุคคลได้ปฏิบัติตามระบบการเมือง ซึ่งตามความหมายนี้ย่อมแสดงว่าคนเราทุกคนมีส่วนร่วมทางการเมือง เพียงแต่มีความมากน้อยต่างกันเท่านั้น

แคฟวานอห์(Kavanagh.1983: 173) กล่าวว่าการมีส่วนร่วมทางการเมือง คือการการที่รัฐเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบทางการเมืองอย่างเท่าเทียม เช่นการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การเลือกตั้ง การเสนอความเห็นเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ

มิลเบรธและโกล(Milbrath and Goel.1977: 2) การมีส่วนร่วมทางการเมืองหมายถึงกิจกรรมทั้งหลายของประชาชนแต่ละคนที่ต้องการมีอิทธิพลผลักดันหรือยอมรับสนับสนุนต่อรัฐบาลและการเมืองไม่เพียงแต่รวมบทบาทอันแข็งขันในอิทธิพลผลักดันให้เกิดผลทางการเมืองตามต้องการเท่านั้น แต่ยังรวมถึงกิจกรรมที่เป็นการยอมรับสนับสนุนในเชิงพิธีการด้วย ผู้ที่ยอมรับรัฐบาล ก็แสดงออกโดยการปฏิบัติตามตนเองตามคำสั่งหรือข้อเรียกร้องของรัฐบาล ส่วนผู้ที่ไม่เห็นด้วยก็พยายามก่ออิทธิพลผลักดันให้มีการเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขใหม่ การมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงมีทั้งการต่อต้าน เช่น เดินขบวนต่อต้านเช่น เดินขบวนประท้วง ก่อการจลาจลและที่เป็นการสนับสนุน เช่น การให้ความร่วมมือกับทางการในการเสียภาษี การเกณฑ์ทหาร

ฮันติงตันและเนลสัน(Huntington and Nelson.1976: 4)การมีส่วนทางการเมืองว่า เป็นกิจกรรมของกิจกรรมของประชาชนแต่ละคนที่มีความมุ่งหมายเพื่อจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจรัฐบาลโดยฮันติงตันได้พิจารณาแง่มุมที่สำคัญของนิยามนี้กำหนดขอบเขตความหมายชัดเจนว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองหมายถึงส่วนที่เป็นการกระทำเท่านั้นไม่รวมถึงทัศนคติ เป็นการกระทำของผู้มีส่วนที่เป็นพลเมืองธรรมดา ไม่ใช่ชนการเมืองอาชีพดัง เช่นผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้ง หรือเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง ซึ่งกิจกรรมทางการเมืองของผู้ที่มีส่วนร่วมทางการเมืองที่เป็นประชาชนธรรมดานั้น มีลักษณะเป็นช่วงๆไม่ต่อเนื่อง เป็นกิจกรรมที่ไม่เต็มเวลา และเป็นบทบาทรองจากบทบาทอื่นๆ นอกจากนี้การมีส่วนร่วมทางการเมือง ยังหมายความว่ามีความมุ่งหมายเพื่อมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลซึ่งเป็นผู้มีความชอบธรรมในการตัดสินใจจัดสรรทรัพยากรซึ่งมีอยู่จำกัดในสังคม ไม่รวมถึงถึงการกระทำที่มิฉะนั้นจะสำเร็จผลหรือไม่ ก็ถือเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมือง ลักษณะของการเข้ามามีส่วนอาจเป็นไปด้วยความสำนึกของตนเองหรือถูกชักจูงระดมพลังให้เข้าร่วมก็ได้

ไวเนอร์(Weiner.1971: 161-163) ได้รวบรวมความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งนักรัฐศาสตร์หลายคนให้ความหมายไว้ดังนี้

1. เป็นการกระทำที่สนับสนุนหรือเรียกร้องต่อคณะผู้ปกครองประเทศ เพื่อให้สนองตอบต่อความต้องการ
2. เป็นความพยายามที่จะสร้างผลกระทบหรือใช้อิทธิพล (Influence) ต่อการดำเนินงานของรัฐบาล
3. เป็นการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองที่ถูกต้องตามกฎหมายและได้รับการรับรองว่าถูกต้อง (Legitimate)
4. เป็นการให้มีตัวแทน (Representation) เพื่อเข้าไปใช้อำนาจแทนตนเอง

5. เป็นการละวางหรือแยกตนเองออกจากการเมือง (Alienation) เนื่องจากเห็นว่าแม้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการเมืองก็ไม่ทำให้เกิดผลอะไรขึ้น ซึ่งแตกต่างจากความเฉื่อยชาหรือเมินเฉยทางการเมือง (Apathy) ที่เป็นขาดความสนใจทางการเมืองโดยสิ้นเชิงและไม่ทำอะไรใดๆทางการเมืองเลย

6. เป็นความกระตือรือร้น (Active) ที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องทางการเมืองหรือเป็นผู้ที่ชอชอบกระทำกิจกรรมทางการเมือง

7. เป็นการกระทำอย่างคงที่แน่นอนต่อเนื่องกันไป (Persisted Continue) ซึ่งอาจเป็นการกระทำที่มีความเป็นระบบสถาบันและมีการจัดตั้งหรืออาจเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นทันทีทันใดเช่นการก่อการจลาจล

8. เป็นการกระทำที่มุ่งต่อการเลือกผู้นำทางการเมืองหรือมุ่งที่จะมีอิทธิพลต่อนโยบายสาธารณะ (Public Policies) หรือเป็นความพยายามที่จะมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของทางราชการ

9. เป็นการกระทำที่เป็นกิจกรรมอันมีผลกระทบต่อการเมืองระดับชาติ (National Politics)

10. เป็นการกระทำที่มีลักษณะเป็นการปฏิบัติทางการเมือง (A Political Act)

ตามความเห็นของไวเนอร์ สรุปเป็นความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า หมายถึง การปฏิบัติโดยสมัครใจใดๆ (Any Voluntary Actions) ที่บรรลุผลสำเร็จหรือไม่มีการจัดองค์การหรือไม่มีการจัดองค์การหรือไม่ เกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่องหรือไม่ใช้วิธีการที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ก็ตาม โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะมีอิทธิพลต่อการเลือกตั้งใช้นโยบายสาธารณะ การบริหารนโยบายสาธารณะและการเลือกผู้นำทางการเมืองในระดับต่างๆทั้งในท้องถิ่นและระดับชาติ

แพร์รี่ (Parry. 1972: 3) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า หมายถึงการมีส่วนร่วมกับผู้อื่นในกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งกิจกรรมทางการเมืองมีอยู่ทั่วไป อาจเรียงลำดับได้จากการออกเสียงเลือกตั้งไปจนถึงการเป็นผู้กำหนดนโยบาย

ชัลซ์ จงส์บัทน์ (2527: 12) การมีส่วนร่วมทางการเมืองหมายถึงลักษณะการเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ตามความสมัครใจของสมาชิกในระบบการเมือง ซึ่งมีจุดหมายทั้งทางตรงและทางอ้อมที่จะมีอิทธิพลต่อกระบวนการเลือกผู้บริหารประเทศ การกำหนดนโยบายและการดำเนินงานต่างๆของรัฐบาลไม่ว่าจะเป็นระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติ รวมทั้งการกระทำต่างๆเพื่อแก้ปัญหาของชุมชน

ธงชัยและเทียนชัย วงศ์ชัยสุวรรณ (2542: 12) การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นการกระทำ (Action) ที่ปัจเจกบุคคล (Individual) หรือกลุ่มบุคคล (Group) ที่ไม่ว่าจะมีระดับของการจัดองค์การมากน้อยอย่างไรเพื่อมีอิทธิพลต่อการเลือกสรรผู้นำทางการเมืองหรือรัฐบาลทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น และเพื่อมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายสาธารณะและน่านโยบายไปปฏิบัติ ทั้งให้การสนับสนุนหรือต่อต้าน

ถวิลวดี บุรีกุล(2543: 161) การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นการปฏิบัติการโดยสมัครใจ ที่ไม่ว่าจะเป็นผลสำเร็จหรือไม่มีการจัดองค์การหรือไม่ก็ตาม จะเกิดเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่องและใช้วิธีที่ถูกต้องโดยได้รับการยอมรับตามกฎหมายหรือไม่ก็ตาม การกระทำนั้นมุ่งประสงค์ที่จะมีอิทธิพลต่อการเลือกนโยบายสาธารณะ การบริหารงานนโยบายสาธารณะ และการเลือกผู้นำทางการเมืองไม่ว่าจะเป็นระดับชาติหรือระดับท้องถิ่น โดยเน้นว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองต้องเป็นการกระทำโดยใจสมัคร

อัศวพงษ์ มณีภาค(2535: 12) ให้นิยามเชิงปฏิบัติการว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองมีเงื่อนไข 3ประการ คือ มองเห็นเห็นปัญหาของตนในเรื่องนั้น มองเห็นผลประโยชน์ของตนที่เสียหายหรือได้รับไม่ตรงตามความต้องการและมองเห็นว่าการเข้าไปจัดการกับเรื่องนั้นทำให้ตนได้รับประโยชน์จากเรื่องนั้นตามที่ตนต้องการมากขึ้น

สมบัติ อารังธวังศ์(2538: 32) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่าเป็นทั้งเป้าหมายและกระบวนการทางการเมือง คือเป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาระบบการเมืองให้เป็นประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นตัวชี้วัดระดับความเป็นประชาธิปไตยและมีเป้าหมายสำคัญคือ

1. การกำหนดตัวผู้ปกครอง
2. การผลักดันการตัดสินใจของรัฐบาล
3. การวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล
4. การชุมนุมเคลื่อนไหวทางการเมือง

สรุป การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การร่วมทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเมืองไม่ว่าเป็นทางตรงหรือทางอ้อม ซึ่งการทำกิจกรรมนั้นเป็นการกระทำที่สนับสนุนหรือเรียกร้องต่อคณะผู้ปกครองประเทศ

รูปแบบและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง

นักรัฐศาสตร์ให้เห็นเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สำคัญที่คล้ายคลึงกันมีหลายด้านดังนี้

การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นกิจกรรมที่มีหลายลักษณะ ขึ้นอยู่เงื่อนไขและการกระทำได้หลายอย่างดังต่อไปนี้

1. รูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรง(Direct Participation) และการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยอ้อม(Indirect Participation) รูปแบบแรกได้แก่วิธีการต่างๆ ที่ประชาชนพยายามกระทำเพื่อให้เกิดอิทธิพลต่อการดำเนินนโยบายของรัฐบาล จะเป็นการติดต่อโดยตรงกับตัวแทนรัฐบาลหรือการเข้าไปดำเนินกิจกรรมทางการเมืองโดยตนเอง ลงสมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งมีใช่เป็นกิจกรรม

หรือการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่กระทำโดยคนส่วนใหญ่ แต่กิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้ง 2 ชนิดก็มีความเกี่ยวพันกันอย่างมาก เพราะกิจกรรมที่ประชาชนกระทำได้แก่ การออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง การรณรงค์หาเสียงให้ผู้สมัครบางคนที่เขาสนับสนุนในประเด็นปัญหาต่างๆ การเข้าร่วมกับพรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ หรือการมีส่วนร่วมในรูปแบบอื่นๆ ของกิจกรรมทางการเมือง เหล่านี้เรียกว่าเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองในทางอ้อม การมีส่วนร่วมทางการเมืองในทางอ้อมได้แก่วิธีการต่างๆ ที่ประชาชนใช้แต่ไม่ใช่การติดต่อโดยตรงกับตัวแทนรัฐบาลแต่ประกอบด้วยกิจกรรมทั้งหลายที่เป็นที่รู้จักกันว่า “การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบปกติธรรมดา อาทิเช่น การไปเลือกตั้ง หรือกิจกรรมที่ไม่ได้มุ่งหวังผลประโยชน์ทางการเมืองหรือสังคมใน เพียงประเด็นเดียว แต่ผลกระทบของการมีส่วนร่วมนั้นอาจกว้างขวาง และเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับสังคมสมัยใหม่ที่ประชาชนทุกคนไม่อาจเข้าไปมีส่วนร่วมโดยตรงได้

2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบปกติ(Normal Political Participation) ซึ่งมักจะกระทำโดยกลุ่มอิทธิพล ซึ่งจะมีทั้งการมีส่วนร่วมในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ เพื่อผลักดันหรือควบคุมทิศทางหรือวิธีการนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงบทบาทของนโยบาย ให้มุ่งไปในทิศทางที่พึงปรารถนา โดยทั่วไป เช่นต้องการบริการสวัสดิการเพิ่มขึ้น ลดการแทรกแซงจากรัฐ คุ้มครองสวัสดิการและแรงงานเด็ก สตรี ผู้บริโภค

3. การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบก้าวร้าว (Aggressive Political Participation) หรือการมีส่วนร่วม/พฤติกรรมทางการเมืองแบบไม่ปกติ เช่นการประท้วง หรือการเดินขบวน การจลาจล หรือการใช้ความรุนแรงในรูปแบบต่างๆ แม้แต่รูปแบบของการก่อการร้ายที่มุ่งจะมีอิทธิพลต่อเจ้าหน้าที่รัฐ ยกเว้นกิจกรรมของนักปฏิวัติอาชีพ

4. การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยอิสระสมัครใจ(Voluntary Participation)

โอลิเวอร์ เฮช วอสอินสกี(Oliver H.Wosinsky.1995: 124) เสนอลักษณะของพฤติกรรมทางการเมืองที่สะท้อนผ่านกิจกรรมทางการเมือง มี 3 แนวทาง คือ

1. การไม่มีส่วนร่วมทางการเมือง

2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยทั่วไป โดยรวมความตั้งแต่ระดับพื้นฐานที่สุดคือ การพูดคุยสนทนาเรื่องการเมืองระหว่างบุคคล การรวบรวมข้อมูลข่าวสารทางการเมือง การชักจูงให้บุคคลให้ความสนใจต่อทัศนคติ มุมมองทางการเมือง

3. การให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยมีพฤติกรรมการแสดงออก คือการติดตามข้อมูลข่าวสารทางการเมืองอย่างจริงจัง การถกเถียงแลกเปลี่ยนความเห็นด้านการเมืองกับผู้ที่ให้ความสำคัญทางการเมืองอย่างจริงจัง บ่อยครั้งการเข้าร่วมองค์กรทางการเมือง การบริจาคเงินสนับสนุนพรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ตนสนับสนุน

แม็กสแตทและสคอตเทน(Magstadt and Schotten.1988. 249-252) ได้กล่าวว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองมี2แบบคือแบบที่ถูกต้องตามกฎหมายและแบบที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย

แบบที่ถูกต้องตามกฎหมายแยกออกเป็น4ประเภทคือ

1. การมีส่วนร่วมตามประเพณีนิยมหรือปฏิบัติกันทั่วไปเช่น การเข้าร่วมรณรงค์ทางการเมือง การเฝ้าดูผู้สมัครทางโทรทัศน์
2. การมีส่วนร่วมในองค์กรทางการเมือง เป็นพวกนักเคลื่อนไหวทางการเมือง ที่ยอมอุทิศเวลาและเงินสนับสนุนพรรคการเมืองหรือองค์กรที่ตนเลือก อาสาสมัครรณรงค์หาเสียงให้ผู้สมัครของพรรค
3. การมีส่วนร่วมในลักษณะอาชีพเป็นพวกที่ทำงานในองค์กรทางการเมืองเช่นเจ้าหน้าที่พรรค ผู้ประสานงานพรรค พนักงานหรือเจ้าหน้าที่ทางการเมือง นักกฎหมายขององค์กร
4. การมีส่วนร่วมเป็นพิเศษหรือไม่เป็นไปตามปกติ ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกกฎหมาย แต่คนส่วนใหญ่เห็นว่าไม่เหมาะสมซึ่งประเด็นนี้ขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมทางการเมืองของแต่ละประเทศ

แบบที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย หมายถึง พวกที่มักกระทำการขัดขึ้นคำสั่งหรืออำนาจรัฐต่อต้านกฎหมายบางอย่าง การก่อการร้าย การโค่นล้มรัฐบาลและการปลุกระดม

มิลเบรธและโกล(Milbrath and Goel.1975: 12-19) ได้จัดประเภทหรือรูปแบบในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนไว้6รูปแบบด้วยกันคือ

1. การเลือกตั้ง(Voting)เป็นรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สามารถแยกกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับรณรงค์หาเสียงและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมืองแต่รวมได้กับการปฏิบัติที่เกี่ยวกับการรักษาในลักษณะต่างๆ เช่นการเสียภาษี การเคารพกฎหมาย การสนับสนุนประเทศให้ทำสงคราม จึงกล่าวได้ว่าการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นการแสดงออกของประชาชนถึงความจงรักภักดีต่อระบบการเมืองมากกว่าเป็นการกระทำตามความต้องการของตน
2. การเป็นเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองและผู้รณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง (Party and Campaign Workers)หมายถึง การเข้าร่วมในพรรคการเมืองทั้งในช่วงระหว่างการเลือกตั้งและในการรณรงค์หาเสียง การบริจาคเงินช่วยเหลือแก่พรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง การชักชวนประชาชนไปลงทะเบียนเพื่อสิทธิในการลงคะแนนเสียง การเข้าร่วมและสนับสนุนพรรคการเมือง การพยายามชักชวนประชาชนให้ลงคะแนนเสียงแก่พรรคหรือผู้สมัครที่ตนชอบ การลงสมัครรับเลือกตั้ง และการร่วมมือกับกลุ่มต่างๆ ในการปรับปรุงความเป็นอยู่ของชุมชน การมีส่วนร่วมทางการเมืองดังกล่าวเป็นแบบแผนของความสัมพันธ์ขึ้นต้นระหว่างปัจเจกชนกับรัฐ
3. การเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน (Community Activity) เป็นการก่อตั้งกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาของสังคมหรือร่วมมือกับกลุ่มต่างๆที่มีอยู่แล้ว เพื่อมีบทบาทเกี่ยวกับกิจกรรมสาธารณะหรือติดต่อกับ

ทางราชการในเรื่องปัญหาสังคม ผู้มีบทบาทในสังคมจึงนับเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นสูงและมีระดับความผูกพันทางใจกับชุมชนสูง อย่างไรก็ตามผู้มีบทบาทในชุมชนนี้แตกต่างจากเจ้าหน้าที่พรรคและเจ้าหน้าที่พรรคหาเสียงในแง่ความเกี่ยวข้องในพรรคการเมืองและการช่วยพรรคหาเสียงน้อยกว่าเจ้าหน้าที่พรรคและเจ้าหน้าที่พรรคหาเสียง

4. การติดต่อกับทางราชการ (Contacting Officials) เป็นกิจกรรมที่เป็นเรื่องเฉพาะเจาะจงของบุคคลซึ่งมีผลโดยตรงต่อบุคคลนั้นเองเท่านั้นเช่นการติดต่อกับทางราชการในเรื่องภาษีโรงเรียน การทำถนน การติดต่อขอรับสวัสดิการทางสังคม การมีส่วนร่วมทางการเมือง

5. การเป็นผู้ประท้วง (Protestors) ได้แก่การเข้าร่วมในการเดินขบวน การก่อการจลาจลในกรณีที่เป็น เพื่อบังคับแก้ไขบางสิ่งบางอย่าง ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเมืองให้ถูกต้อง การประท้วงอย่างแข็งขันและเป็นไปอย่างเปิดเผยต่อกรณีที่รัฐบาลกระทำในสิ่งที่ผิดศีลธรรม การให้ความเอาใจใส่กับการชุมนุมประท้วงโดยการเข้าร่วมกลุ่มประท้วงรัฐบาลและปฏิเสธการยอมรับกฎหมายที่ไม่ยุติธรรม

6. การเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง (Communication) ได้แก่การติดต่อสื่อสารทางการเมืองอยู่เสมอ การส่งข่าวสารแสดงการสนับสนุนให้แก่ผู้นำทางการเมืองเมื่อมีการกระทำในสิ่งที่ดีและถูกต้อง หรือส่งคำคัดค้านเมื่อมีการกระทำในสิ่งที่เลวร้าย การเข้าร่วมในการแก้ปัญหาทางการเมือง การให้ความรู้เกี่ยวกับการเมืองแก่เพื่อนชุมชนที่อยู่อาศัย การให้ความสนใจกับทางราชการ การเขียนจดหมายถึงบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบดังกล่าวมักเป็นพวกที่มีการศึกษาสูง มีข้อมูลเกี่ยวกับทางการเมืองและมีความสนใจทางการเมืองมาก ผู้สื่อสารทางการเมืองเหล่านี้วิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลมากกว่าบรรดาเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองแต่ไม่แสดงออกด้วยกิจกรรมการประท้วง

ชัลซ์ จงส์บัทน์ (2527: 16) แยกรูปแบบหรือประเภทการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็น6ด้านคือ

1. การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
2. การเกี่ยวข้องับพรรคการเมือง กลุ่มการเมือง และการรณรงค์หาเสียง
3. การมีบทบาทในชุมชน
4. การติดต่อกับทางราชการ
5. การประท้วง
6. การสื่อสารทางการเมือง

ธีรชัช ไชยสถานนท์(2534: 88) กำหนดรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็น3รูปแบบใหญ่ๆ คือ

1. ความสำนึกและความสนใจทางการเมืองเช่นร่วมประชุมคัดค้านในสิ่งที่ไม่เป็นธรรม ฟังคำปราศรัยของนักการเมือง ร่วมแสดงความคิดเห็นสนับสนุน คัดค้านประเด็นปัญหาต่างๆ

2. มองเห็นความสำคัญของการเลือกตั้งและพรรคการเมืองเช่นการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ชักชวนให้ผู้อื่นไปลงคะแนน บริจาคเงินสนับสนุนทางการเมือง
3. มองเห็นความสำคัญของกลุ่มประโยชน์ และสนใจที่จะเข้าร่วมในขบวนการกลุ่ม ผลประโยชน์เช่นการตั้งกลุ่มเพื่อปกป้องสิทธิของตนเอง

ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

รอตและวิลสัน(Roth and Wilson) (อ้างในถวิลวดี บุรีกุล, 2543:163) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองออกเป็น3ระดับคือ

1. ระดับต่ำหรือกลุ่มผู้ซึ่งได้แก่การให้ความสนใจต่อข่าวสารและการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการถกเถียงปัญหาทางการเมือง การไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง การพยายามชักจูงให้ผู้อื่นเห็นด้วยกับจุดยืนทางการเมืองของตนเอง การเป็นสมาชิกกลุ่มผลประโยชน์และการร่วมชุมนุมทางการเมือง
2. ระดับกลางหรือระดับผู้มีส่วนร่วมได้แก่การมีส่วนร่วมในโครงการของชุมชน การมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกิจกรรมของกลุ่มผลประโยชน์ การเป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมพรรคการเมือง และการช่วยรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง
3. ระดับสูงหรือระดับนักกิจกรรม ได้แก่การเป็นผู้นำกลุ่มผลประโยชน์ การมีตำแหน่งและการทำงานเต็มเวลาให้แก่พรรคการเมือง การได้รับเสนอชื่อให้เขาแข่งขันเพื่อชิงตำแหน่งทางการเมือง และการได้รับตำแหน่งทางการเมือง

ลำดับขั้นของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งในบริบทสากล
มิลแบรธและรอตและวิลสัน(Milbrath and Roth and Wilson) (อ้างในถวิลวดี บุรีกุล, 2543: 169)

14.ร่วมดำเนินกิจกรรมสาธารณะ และดูแลกิจกรรมของพรรคการเมือง	สนใจและมีส่วนร่วมมาก
13.เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งในนามพรรคการเมือง	
12.ดำเนินกิจกรรมหาเงินเข้าพรรคการเมือง	
11.ร่วมกิจกรรมของพรรคเช่นเข้าร่วมประชุม	
10.สมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง	สนใจและมีส่วนร่วมปานกลาง
9.ช่วยรณรงค์หาเสียง	
8.ร่วมการประชุมฟังการหาเสียง แนะนำตัวหรือการชุมนุมทางการเมือง	
7.บริจาคเงินหรือช่วยเหลือพรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง	
6.ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือนำทางการเมือง	สนใจและมีส่วนร่วม
5.ร่วมประชาสัมพันธ์เช่นการสวมเสื้อหรือสติกเกอร์ที่รณรงค์	
4.พยายามพูดเชิญชวนให้ผู้อื่นไปเลือกผู้ที่ตนสนับสนุน	
3.เป็นผู้เปิดประเด็นพูดคุยเรื่องการเลือกตั้ง ให้ความรู้ผู้อื่น	
2.ไปเลือกตั้ง	
1.แสดงตนเป็นผู้สนใจทางการเมือง ร่วมพูดคุยเรื่องการเมือง	ไม่มีส่วนร่วม
0.ไม่สนใจและเข้าร่วมกิจกรรมใดเลย	

ปัจจัยเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

มีปัจจัยหลายอย่างที่เกี่ยวข้องหรือส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งนักรัฐศาสตร์ได้ศึกษาและค้นคว้าและนำเสนอไว้เช่นมิลแบรธและโกเอล(Milbrath and Goel) ได้เสนอกลุ่มที่มีส่วนร่วมทางการเมืองสูงเช่น

1. การศึกษาดีโดยเฉพาะระดับอุดมศึกษา
2. เป็นชนชั้นกลาง
3. เพศชาย
4. อายุมาก โดยเฉพาะวัยกลางคน
5. สมรสแล้ว

6. อยู่ในเมือง
7. อยู่ในถิ่นนั้นๆนาน
8. เกี่ยวข้องกับผู้อื่นในสังคมหรือเป็นสมาชิกขององค์กรต่างๆ
9. กลุ่มชนผิวขาว
10. เป็นชนกลุ่มใหญ่ในสังคม

เบอร์การ์ท(Burkhart) และคณะ (อ้างในสถิติ นิยมญาติ, 2533: 7-12) ได้ให้ความเห็นไว้ว่า การที่บุคคลจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองหรือไม่ขึ้นอยู่กับ

1. ความต้องการเกี่ยวข้องทางสังคมกับผู้อื่นเช่นการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง กลุ่มผลักดันทางการเมืองที่ดี ทำให้บุคคลรู้จักกัน ร่วมรับประทานอาหารร่วมกัน ตลอดจนการได้รับความสนุกสนานร่วมกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถทำได้ง่ายไม่จำเป็นต้องเข้าร่วมอย่างเข้มงวดและคิดในแง่ต้นทุน ทั้งในแง่เวลาและเงินหรือพลังงานที่จะต้องเสียยังอยู่ในระดับต่ำ

2. ความต้องการที่จะรู้จักกับบุคคลสำคัญ การเข้าร่วมทางการเมืองในบางรูปแบบทำให้บุคคลได้มีโอกาสได้รู้จักกับบุคคลสำคัญเช่น ได้รู้จักสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รู้จักรัฐมนตรี รู้จักนายกรัฐมนตรี บางครั้งการรู้จักคนสำคัญยังอาจจะทำให้ได้รับสิทธิพิเศษและการช่วยเหลือในบางโอกาสเช่นการได้ทำงานในหน่วยงานต่างๆ และการประกอบธุรกิจบางชนิด

3. ความต้องการที่จะทำในสิ่งที่ประโยชน์ต่อประเทศชาติ ต่อสังคม หรือต่อชุมชนของตน บุคคลบางพวกเห็นว่าช่องว่างระหว่างระหว่างคนจนและคนรวยมีมาก หากเข้าร่วมในลักษณะของการสมัครเป็นผู้แทนเพื่อที่จะผลักดันให้มีการกระจายรายได้ให้เท่าเทียมกันหรือบางคนเห็นว่าสถานการณ์ของสตรีต่ำกว่าผู้ชายมากก็อาจเข้าร่วมทางการเมืองเพื่อผลักดันให้รัฐบาลให้ความสนใจเรื่องการพัฒนาสถานภาพของสตรีอย่างยิ่ง

4. ความต้องการได้มาซึ่งอำนาจ ผู้มีอำนาจมักมีเกียรติภูมิ (Prestige) มีสิทธิพิเศษตามมาด้วยและการใช้อำนาจมักจะทำให้ผู้ใช้อำนาจได้ทรัพยากรนานาชนิด โดยปกติแล้วผู้ที่อยากได้อำนาจทางการเมืองมักจะเข้าร่วมทางการเมืองในลักษณะที่เข้มหรือล้าลึกเป็นพิเศษ แต่อย่างไรก็ตาม ผู้เข้าร่วมบางคนพยายามซ่อนเร้นแรงจูงใจที่แท้จริงไว้ โดยทำทีว่ตนเข้าร่วมทางการเมืองเพื่อประโยชน์ของประเทศชาติแต่ความเป็นจริงแสวงหาอำนาจเพื่อตนเอง

5. ความต้องการให้ได้มาซึ่งอิทธิพล อิทธิพลในที่นี้หมายถึงความสามารถในการโน้มน้าวพฤติกรรมของผู้อื่นให้เป็นไปในทิศทางที่ตนต้องการ ตลอดจนความสามารถแปรเปลี่ยนการตัดสินใจของรัฐ ให้เป็นไปในแนวทางที่ตนปรารถนา บุคคลเช่นนี้ส่วนใหญ่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบของการบริจาคให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือการเข้าร่วมประชุมทางการเมืองหรือในทางตรงกันข้าม บางคนอาจเข้าร่วมในลักษณะที่เข้มข้นและล้าลึก เช่นสามารถรณรงค์พรรคการเมืองเป็นจำนวน

มหาศาล ซึ่งบุคคลเหล่านี้คาดหวังว่าจะได้รับตำแหน่งใหญ่โตและกลายเป็นผู้มีอิทธิพลถึงแม้ว่าจะไม่ได้รับตำแหน่งแต่ก็มีโอกาสได้รับผลประโยชน์เช่นโอกาสที่จะได้รับชนะการประมูลในการก่อสร้าง

1. ความต้องการมีเกียรติและศักดิ์ศรี การเข้ามีส่วนร่วมบางรูปแบบทำให้บุคคลมีโอกาสดำรงตำแหน่งที่เกี่ยวกับการเมืองเช่นการได้เป็นผู้แทน การได้เป็นเลขานุการรัฐมนตรี ประธาน หรือกรรมการของกลุ่มการเมืองบางกลุ่มทำให้รู้จักของบุคคลทั่วไปซึ่งหากอยู่เฉยๆจะไม่มีโอกาสเช่นนี้

2. ความต้องการที่จะตอบสนองทางจิต บางคนมีความคับแค้นใจบางอย่างอยู่ในใจ การเข้าร่วมทางการเมืองในบางรูปแบบเช่นการรับสมัครเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น อาจจะเป็นโอกาสที่ดีที่จะโจมตีผู้บริหารชุดเก่าและได้ตำหนิที่ความต้องการจะด่า ในที่สุดความคับแค้นก็จะหายไป

3. ความต้องการรายได้ที่สูงขึ้น การเข้าร่วมทางการเมืองบางรูปแบบโดยเฉพาะที่รูปแบบที่เข้มข้นทำให้มีโอกาสดำรงตำแหน่งที่สำคัญ ทำให้ได้ค่าตอบแทนที่สูงขึ้น

แมคคอสกี้(McClosky.1968: 256-262) ได้อธิบายการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยใช้ตัวแปรหรือปัจจัย3ตัวแปรคือ

1. ตัวแปรสภาพแวดล้อมทางสังคม เช่นระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ เพศ อายุ เชื้อชาติ ศาสนาและถิ่นที่อยู่อาศัย

2. ตัวแปรทางด้านจิตวิทยา เช่นแรงจูงใจ ลักษณะบุคลิกภาพและความต้องการ

3. ตัวแปรทางด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมเช่นระบบทางการเมือง เหตุการณ์บ้านเมือง ลักษณะการรณรงค์หาเสียงและประเด็นทางการเมืองเป็นต้น

ไชยพร ตันทิจิตานนท์(2536: 42) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองมี2ประการคือ

1. ปัจจัยที่เกี่ยวกับลักษณะทางชีวทางสังคมและภูมิหลังของประชาชนได้แก่ เพศ อายุ ถิ่นกำเนิด ระดับการศึกษา รายได้ การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน และการเข้าร่วมกลุ่มในท้องถิ่น

2. ปัจจัยที่เกี่ยวกับลักษณะทางจิตวิสัยได้แก่ ความรู้ทางการเมืองท้องถิ่น ความสำนึกในหน้าที่พลเมือง ความรู้สึกมีสมรรถภาพทางการเมือง และความรู้สึกที่มีต่อชุมชน

สรุปพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึงการที่บุคคลแสดงพฤติกรรมในการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองเพื่อที่จะมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐหรือผู้นำรัฐบาล รวมทั้งกดดันให้รัฐบาลกระทำตามความประสงค์ของตนหรือกลุ่มของตน

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้แบบสอบถามพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามนิยามปฏิบัติการ โดยใช้แนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองของมิลแบร์ธและโกเอล

(Milbrath and Goel.1975) เพื่อสอบถามพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด มีด้วยกัน 4 ด้านคือ

1. การเลือกตั้ง หมายถึงการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ผู้บริหารส่วนท้องถิ่นเช่น สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกเทศบาล สมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และการเลือกตั้งสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา

2. การเป็นสมาชิกพรรคการเมืองและผู้รณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง หมายถึงการเข้าร่วมในพรรคการเมืองทั้งในช่วงระหว่างการเลือกตั้งและในการรณรงค์หาเสียง การบริจาคเงินช่วยเหลือแก่พรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง การชักชวนประชาชนไปลงทะเบียนเพื่อสิทธิในการลงคะแนนเสียง การเข้าร่วมและสนับสนุนพรรคการเมือง การพยายามชักชวนประชาชนให้ลงคะแนนเสียงแก่พรรคหรือผู้สมัครที่ตนชอบ การลงสมัครรับเลือกตั้ง และการร่วมมือกับกลุ่มต่างๆ ในการปรับปรุงความเป็นอยู่ของชุมชน

3. การเป็นผู้ประจักษ์ ได้แก่การเข้าร่วมในการเดินขบวน การก่อการจลาจลในกรณีที่เป็นเพื่อบังคับแก้ไขบางสิ่งบางอย่าง ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเมืองให้ถูกต้อง การประท้วงอย่างแข็งขันและเป็นไปอย่างเปิดเผยต่อกรณีที่รัฐบาลกระทำในสิ่งที่ผิดศีลธรรม การให้ความเอาใจใส่กับการชุมนุมประท้วงโดยการเข้าร่วมกลุ่มประท้วงรัฐบาลและปฏิเสธการยอมรับกฎหมายที่ไม่ยุติธรรม

4. การเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง ได้แก่ การติดต่อสื่อสารทางการเมืองอยู่เสมอ การส่งข่าวสารแสดงการสนับสนุนให้แก่ผู้นำทางการเมืองเมื่อมีการกระทำในสิ่งที่ดีและถูกต้อง หรือส่งคำคัดค้านเมื่อมีการกระทำในสิ่งที่เลวร้าย การเข้าร่วมในการถกปัญหาทางการเมือง การให้ความรู้เกี่ยวกับการเมืองแก่เพื่อนชุมชนที่อยู่อาศัย การให้ความสนใจกับทางราชการ

ทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

“ทัศนคติ”มาจากภาษาอังกฤษว่า “Attitude” ซึ่งมีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า “Aptus” ซึ่งแปลว่าโน้มเอียง เหมาะสม

ทัศนคติ หมายถึงแนวโน้มและท่าทีที่มีต่อสิ่งหนึ่งหรือสถานการณ์หนึ่งโดยปกติจะมีความรู้สึกและอารมณ์เกี่ยวข้องกับความเห็นนั้น ทัศนคติสังเกตไม่ได้แต่จะอนุมานได้จากพฤติกรรมทั้งที่เป็นวาจาและท่าทาง(พจนานุกรมทางการศึกษา: Dictionary of education)

ทัศนคติเป็นคำสมาสระหว่างคำว่า “ทัศน” กับ “คติ” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน ทัศนะแปลว่าความเห็น คติแปลว่า แบบอย่างหรือลักษณะเมื่อรวมกันเข้าจึงแปลว่าลักษณะของความเห็นซึ่งหมายถึง ความรู้สึกส่วนบุคคลที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง

Dewey and Humber, 1966 (วารุช สกลนารักษ์ 2543: 50) ทศนคติเป็นการประเมินที่หมายบางอย่าง (ไม่ว่าจับต้องได้หรือไม่ก็ตาม) และทศนคติก็น่าเป็นความไม่ชอบ อารมณ์ ความรู้สึก ความรุนแรง ความชอบบางสิ่งบางอย่างมากกว่าบางสิ่งบางอย่าง ความรักความไว้วางใจ ความกลัว แรงผลักดัน ความเศร้าโศก หรือความรู้สึกเป็นกลาง

นวลละออ สุภาพผล(2528:) ทศนคติหมายถึง จิตลักษณะอย่างหนึ่งของบุคคล เป็นความโน้มเอียงที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด รวมถึงความเชื่อความรู้สึกและพฤติกรรมมุ่งกระทำต่อสิ่งนั้นไปในทางที่ชอบหรือไม่ชอบและอาจมีความหมายอื่นๆเช่นทศนคติเป็นความเชื่อของบุคคลที่มีต่อบุคคลหรือสถานการณ์นั้นเป็นพิเศษ

G.W.Allport(1935: 180)ทศนคติหมายถึงความพร้อมของจิตใจและประสาทที่เกิดจากประสบการณ์ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อบุคคลในการตอบสนองต่อสิ่งต่างๆหรือสถานการณ์ต่างๆที่เกี่ยวข้อง

ทศนคติทางการเมือง สมบัติ อารังธัญวงศ์ (2540: 9) ให้ความหมายว่า ความรู้สึกนึกคิดทางการเมืองของบุคคล ซึ่งเป็นผลมาจากกระบวนการเรียนรู้ของบุคคลนั้นเกี่ยวกับระบบการเมืองและองค์การทางการเมืองทั้งทางการเมืองทั้งทางตรงและทางอ้อม อาจเริ่มจากสถาบันครอบครัวหรือสถาบันการศึกษาและต่อเนื่องมาจากสถาบันโดยกระบวนการ Political socialization processการปลูกฝังดังกล่าว หากกระทำต่อเนื่องและมั่นคงจะมีผลทำให้บุคคลเกิดความเชื่อหรือความนิยมตามที่ได้รับปลูกฝัง จนทำให้เกิดการยึดมั่น นำมาเป็นวิธีปฏิบัติในชีวิตทางการเมืองของตน

ทศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับคุณประโยชน์หรือโทษของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ความรู้สึกพอใจหรือไม่พอใจ ชอบหรือไม่ชอบ ตลอดจนความพร้อมที่จะกระทำหรือหลีกเลี่ยงที่จะกระทำการมีส่วนร่วมทางการเมือง ถือเป็นการตอบสนองต่อกิจกรรมทางการเมืองของบุคคล โดยอาจมีทศนคติไปในทางบวกหรือลบ เช่นประชาชนในชนบทมีทศนคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูง จะมีความคิดเห็น ความรู้สึกและทำที่จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองสูงตามไปด้วย เป็นทศนคติในทิศทางบวก หรือประชาชนในชนบทอาจไม่มีหรือมีทศนคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อย ก็จะไม่มีความคิดเห็น ความรู้สึกและทำที่จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองไม่มีหรือมีต่ำ เป็นทศนคติในทิศทางลบซึ่งจะมีผลต่อแนวโน้มในการแสดงออกทางการเมือง โดยผ่านกิจกรรมทางการเมือง ด้วยเหตุนี้ผู้ที่ทศนคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองมักจะเป็นผู้ที่พิพัตกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้ที่ทศนคติที่ไม่ดีหรือน้อย

ถ้าบุคคลใดแสดงทศนคติที่มีต่อการเมืองมีความขัดแย้งกัน บุคคลที่มีทศนคติที่ไม่ดีต่อการเมืองจะมองว่าการเมืองเป็นเรื่องที่สกปรก แต่ถ้าบุคคลที่มีทศนคติที่ดีจะมองว่าการเมืองมีแนวโน้มที่จะทำให้เกิดชีวิตที่ดีขึ้น ดังนั้นถ้าทศนคติทั้งสองมีลักษณะการผสมผสานกัน มีคนจำนวนมาก

พิจารณาธุรกิจของการเมืองว่าเป็นความจำเป็นที่ชั่วร้ายในขณะเดียวกันก็จะมองหาผู้นำทางการเมืองที่จะอุทิศตนเพื่อรับใช้สาธารณะ การที่มีทัศนคติที่ต่อการเมืองที่ดีการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองก็จะดีด้วยตามความรู้ ความเข้าใจหรือความเชื่อมั่นที่ตนเองได้รับการปลูกฝังและอบรมหล่อหลอมต่อเนื่องกันมาจนมีลักษณะเป็นแบบแผน ลักษณะดังกล่าวเรียกว่า วัฒนธรรมทางการเมือง

วัฒนธรรมทางการเมือง หมายถึงแบบแผนของความเชื่อ ค่านิยม ทัศนคติของบุคคลที่มีต่อระบบการเมืองและต่อส่วนต่างๆของระบบการเมือง โดยแบบแผนของทัศนคติของบุคคลที่มีต่อระบบการเมืองพิจารณาได้จากความโน้มเอียง 3 ลักษณะคือ

1. ความโน้มเอียงเกี่ยวกับการรับรู้(Cognitive Orientation) เป็นความรู้ความเข้าใจและความเชื่อของบุคคลที่มีต่อระบบการเมืองและส่วนต่างๆของระบบการเมือง
2. ความโน้มเอียงเกี่ยวกับความรู้สึก(Effective Orientation) เป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อระบบการเมืองและส่วนต่างๆของระบบการเมือง
3. ความโน้มเอียงเกี่ยวกับการประเมินค่า (Evaluative Orientation) เป็นการใช้อยู่ พิสูจน์ และการตัดสินใจในการให้ความเห็นต่างๆเกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมืองและปรากฏการณ์ทางการเมือง

ทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง การที่ผู้สูงอายุได้เคารพกฎหมาย และยึดมั่นในกติกาของสังคมเช่นรัฐธรรมนูญ พ.ศ 2540 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่1 พ.ศ 2548) ในหมวด4 หน้าที่ของชนชาวไทย ตามมาตรา 68 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า”บุคคลมีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง...” (ไทย.2549:19) รวมทั้งปฏิบัติตามศีลธรรมและจารีตประเพณีในท้องถิ่น อีกทั้งรู้จักสิทธิและหน้าที่ความเป็นพลเมืองที่ดีของตน รวมถึงการมีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคม โดยมุ่งทำประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ตลอดจนมีจิตสำนึกทางการเมือง ในการวิจัยครั้งนี้ทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุจึงเป็นปริมาณความรู้เกี่ยวกับคุณประโยชน์หรือโทษของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ความรู้สึกพอใจหรือไม่พอใจ ชอบหรือไม่ชอบ ตลอดจนความพร้อมที่จะกระทำหรือหลีกเลี่ยงที่จะทำการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้แบบสอบถามทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามนิยามปฏิบัติการ ลักษณะข้อคำถามประกอบด้วยคำถาม อารมณ์ ความรู้สึกการประเมินค่า ความพร้อมที่จะทำเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆทางการเมืองได้แก่การเลือกตั้ง การเป็นสมาชิกพรรคการเมืองและผู้รณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง การเป็นผู้ประท้วง และการเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง เพื่อสอบถามทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด

ความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมือง

ความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมือง(Political Efficacy Feeling) เป็นแนวคิดหนึ่งที่ได้รับการกล่าวถึงอย่างกว้างขวางในทางรัฐศาสตร์ โดยได้รับการพัฒนามาจากศูนย์การวิจัยเชิงสำรวจของมหาวิทยาลัยมิชิแกน แนวคิดนี้ได้ถูกนำมาใช้เป็นตัวทำนายและหาความสัมพันธ์ ระหว่างความรู้สึกมีสมรรถภาพทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งแบบยึดปณิธานสังคมและแบบไม่ยึดปณิธานสังคม (Milbrath and Goel.1977: 57)

มิลเบรธและโกเอล (Milbrath and Goel.1977: 57) ได้ให้ความหมายของความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองว่าเป็นความรู้สึกของบุคคลที่ตนคิดว่าตนเองมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจของรัฐบาลได้ ความเชื่อของบุคคลที่ว่า การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและทางสังคม สามารถเกิดขึ้น โดยการกระทำของเขา และความเชื่อที่ว่าความพยายามของบุคคลโดยลำพังหรือร่วมมือกับบุคคลอื่นๆ สามารถจะทำให้เจ้าหน้าที่หรือผู้มีอำนาจทางการเมืองมีพฤติกรรมดังที่เขาปรารถนาได้

โรเซนบัม(Rosenbaum)(อ้างในกองนโยบายและแผนงานเยาวชนสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ.2538:16) ความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมือง หมายถึงการมีความรู้สึกว่าการดำเนินการทางการเมืองของปัจเจกบุคคลส่งผลกระทบต่อระบบการเมืองหรือไม่ ซึ่งหมายถึงความเชื่อที่ว่า การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเป็นสิ่งที่เป็นไปได้และการเปลี่ยนแปลงนั้นสามารถกระทำได้โดยประชาชน ซึ่งหมายถึงการที่บุคคลมีความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองของตน

พริวิตท์(Prewitt.1968:226)(อ้างในชลัท จงสืบทพันธ์, 2527: 42) ความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองหมายถึงความเชื่อของบุคคลที่ว่า การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสังคม สามารถเกิดขึ้นได้ โดยการกระทำของเขาและความเชื่อที่ว่าความพยายามของบุคคลโดยลำพังหรือร่วมมือกับคนอื่นๆ สามารถที่จะทำให้เจ้าหน้าที่หรือผู้มีอำนาจทางการเมืองมีพฤติกรรมดังที่เขาปรารถนาได้

แคมป์เบลล์และคนอื่นๆ(Campbell and Other.1954:187) ความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมือง เป็นความรู้สึกว่าการกระทำทางการเมืองของปัจเจกบุคคลสามารถมีผลกระทบต่อกระบวนการทางการเมืองและรู้สึกว่าการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสังคมเป็นสิ่งที่เป็นไปได้และพลเมืองแต่ละคนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ จึงอาจกล่าวได้ว่า บุคคลซึ่งมีความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองในระดับสูงจะรู้สึกว่าตนเองสามารถสร้างผลกระทบต่อสิ่งรัฐบาลกระทำได้ ส่วนบุคคลที่มีความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองในระดับต่ำจะรู้สึกว่าตนเองไม่สามารถมีอิทธิพลเหนือรัฐบาล

เชาว์ ไพพิรุณโรจน์(2530: 11) ความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองมีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเมืองโดยตรง เพราะความรู้สึกดังกล่าวจะทำให้คนในสังคมนั้นๆเกิดความรู้สึกว่าตนเองมีส่วนทำให้นโยบายต่างๆทางการเมืองเป็นไปได้ในทิศทางของตนเอง ดังนั้นคนประเภทนี้จึงมีความ

กระตือรือร้นที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่างๆของระบอบประชาธิปไตยหรือหากบุคคลใดไม่เห็นด้วยกับการดำเนินงานของรัฐบาลและเชื่อว่าหากคนรวมกลุ่มกันคัดค้านมากรัฐบาลจะต้องปฏิบัติตาม ถ้าไม่ปฏิบัติตามรัฐบาลนั้นจะอยู่ไม่ได้

ไชยพร ตันทิจิตานนท์ (2536: 61) ความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมือง เป็นความรู้สึกนึกคิดหรือความเชื่อของบุคคลว่าตนเองสามารถมีอิทธิพลที่จะโน้มน้าวพฤติกรรมของผู้นำทางการเมืองได้ตามที่ตนต้องการ ขณะเดียวกันมีความเชื่อมั่นว่าตนจะสามารถเปลี่ยนแปลงกระบวนการทางการเมืองและสังคมได้

สรุป ความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมือง หมายถึงความรู้สึกนึกคิดหรือความเชื่อของบุคคลที่ว่าตนเองสามารถมีผลกระทบต่อกระบวนการทางการเมือง และการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมและทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองย่อมมีความแตกต่างกันโดยจะแบ่งตามลักษณะดังต่อไปนี้ เพศ สถานภาพสมรส รายได้ การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน ความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมือง

เพศกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ผลการศึกษาของอัลมอนด์และเวอร์บา(Almond and Verba.1963:177-178) พบว่าเพศชายมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าเพศหญิงแต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพเศรษฐกิจและความเจริญก้าวหน้าของชุมชนนั้น พลเมืองมีรายได้ระดับปานกลางและระดับการศึกษาค่อนข้างสูงตัวแปรเพศไม่ค่อยมีความสำคัญแต่ถ้าชุมชนที่มีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจสูงเพศชายจะมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าเพศหญิง

จิราชาติ นาคสวัสดิ์ (2540: 69) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาคณะรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหงพบว่านักศึกษาชายมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่านักศึกษาหญิงในส่วนของ

เทวินทร์ ตติยรัตน์(2532: 96) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองรูปเทศบาล ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองนครพนม พบว่าประชาชนเพศชายจะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าเพศหญิง

มิลแบรธและโกเอล(Milbrath and Goel.1977:116-117) พบว่าเพศชายมีแนวโน้มที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าเพศหญิงเพราะเพศชายจะมีความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองสูงกว่าเพศหญิง ทำให้เพศชายเกิดความรู้สึกตนมีคุณสมบัติพอเพียงที่จะไปเกี่ยวข้องกับความซับซ้อน

ทางการเมืองได้มากกว่าเพชฌัญญ์ อัตราความแตกต่างหรือช่องว่างในการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความเป็นสมัยใหม่มากขึ้น

มยุรา โลหะพิริยะกุล(2546: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒพบว่านิสิตชายและนิสิตหญิงมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าจากงานวิจัยที่กล่าวมาพบว่าส่วนใหญ่เพศชายน่าจะมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มากกว่าเพชฌัญญ์

สถานภาพสมรสกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง

เกรียงศักดิ์ เรืองสังข์ (2544:102)ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบล จังหวัดพัทลุงพบว่าสถานภาพสมรสมีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลตำบลและระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบล

สรุปสถานภาพสมรสต่างกันมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน

รายได้กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง

มิลแบรทและโกเอล(Milbrath and Goel.1977:96-97)ยังบุคคลมีรายได้สูงเท่าใดบุคคลนั้นก็ยังมีแนวโน้มจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นและสำหรับในอเมริกาใต้หรือระหว่างชนผิวดำรายได้จะมีผลกระทบต่อการใช้มีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าการศึกษาหรืออาชีพด้วยซ้ำและรายได้ยังมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ประสิทธิ์ บุญลิขิต.2531:27อ้างอิงมาจาก (Lane.1959;Jensen.1975)รายได้เป็นตัวแปรที่มีความสำคัญในการชี้ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยที่สุดในบรรดาตัวแปรอื่นๆบุคคลที่มีรายได้ปานกลางเป็นบุคคลมีแนวโน้มกระตือรือร้นเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าบุคคลที่มีรายได้ระดับต่ำ

ถวิลวดี บุรีกุล(2543: 176) ได้ศึกษาเรื่องการเมืองมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน: กรณีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2543 พบว่าระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความแตกต่างกันตามรายได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยที่ประชากรที่มีรายได้สูงระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองจะสูงขึ้นด้วย

เกรียงศักดิ์ เรืองสังข์ (2544: 101) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน: ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบล จังหวัดพัทลุง พบว่ารายได้เฉลี่ยต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลตำบลและระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบล

สรุป รายได้ไม่ขาดแคลนมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่ารายได้ขาดแคลน

การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ไชยพร ตัณท์จิตานนท์.2536: 48 อ้างอิงมาจาก (Learner.1963) กล่าวว่าปัจจุบันบทบาทของสื่อมวลชนในการถ่ายทอดข่าวสารความเคลื่อนไหวและค่านิยมต่างๆของการเมืองได้เพิ่มมากขึ้น สื่อมวลชนทั้งหลายมีส่วนช่วยให้ประชาชนเกิดความรู้ ความเข้าใจทางการเมืองได้เพิ่มมากขึ้น สื่อมวลชนกับการพัฒนาสมัยใหม่พบว่าการเปิดรับสื่อมวลชนจะช่วยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองและเศรษฐกิจมากขึ้น ไชยพร ตัณท์จิตานนท์ (2536:107)การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนเป็นประจำมีแนวโน้มที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นสูงกว่าการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนที่น้อยกว่า

สรุปการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนมากมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนน้อย

ความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง

มิลเบรทและโกเอล(Milbrath and Goel.1977: 58) บุคคลที่รู้สึกว่าคุณเองมีสมรรถนะทางการเมืองสูงจะมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูงกว่าบุคคลที่ไม่มีความรู้สึกเช่นนี้ ความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นเป็นความสัมพันธ์เชิงบวก

ไชยพร ตัณท์จิตานนท์ (2536:107) ความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองอธิบายการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติด้านการมีบทบาทในสังคม

สรุป ความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองสูงมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นมากกว่าความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองต่ำ

เพศกับทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ปิยะนุช เงินคล้ายและคนอื่นๆ(2540: 71-72) ได้ศึกษาเรื่องการเมืองการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน: ศึกษาเปรียบเทียบประชาชนในเขตเมืองกับประชาชนในเขตชนบทพบว่าเพศที่แตกต่างกันมีทัศนคติต่อการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตและการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสภาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติซึ่ง เพศชายมีทัศนคติสูงกว่าเพศหญิง

ภาณุ ธรรมสุวรรณ(2543: 106) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการแสดงออกทางการเมืองของประชาชนจังหวัดพัทลุง พบว่าพฤติกรรมการแสดงออกทางการเมือง การปกครองระบอบประชาธิปไตยปัจจุบันที่มีผลทำให้ระดับทัศนคติต่อการเมือง การปกครองระบอบประชาธิปไตยแตกต่างกันได้แก่เพศพบว่าเพศหญิงมีระดับทัศนคติต่อการเมือง การปกครองระบอบประชาธิปไตยสูงกว่าเพศชายในภาพรวม และในรายด้านได้แก่ ด้านการเลือกตั้ง พรรคการเมืองและสมาชิกวุฒิสภาวุฒิสภาวุฒิสภา

กองนโยบายและแผนงานเยาวชนสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ(2538: 161) ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะคติทางการเมืองของเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานครพบว่า เยาวชนในเขตกรุงเทพมหานครทั้งเพศชายและเพศหญิงมีระดับทักษะคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

พีระศักดิ์ นาดี(2537: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องทักษะคติของประชาชนต่อบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการพัฒนาชนบท: กรณีศึกษาเฉพาะจังหวัดนครปฐม พบว่าเพศ ไม่ทำให้ทักษะคติของประชาชนต่อบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการพัฒนาชนบทแตกต่างกัน

สรุปเพศชายมีทักษะคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าเพศหญิง

สถานภาพสมรสกับทักษะคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

พีระศักดิ์ นาดี(2537: 106) ได้ศึกษาเรื่องทักษะคติของประชาชนต่อบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการพัฒนาชนบท: กรณีศึกษาเฉพาะจังหวัดนครปฐม พบว่าประชาชนที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกันมีทักษะคติต่อบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการพัฒนาเศรษฐกิจด้านการพัฒนาสังคมและด้านการพัฒนาที่ค้ำนึ่งสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของทักษะคติ ปรากฏว่าผู้ที่มีสถานภาพสมรสมีค่าเฉลี่ยของทักษะคติสูงกว่าผู้ที่เป็นโสด

สรุปสถานภาพสมรสต่างกันมีทักษะคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน

รายได้กับทักษะคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

มิลแบรทและโกเอล(Milbrath and Goel.1977: 96-97)ยังบุคคลมีรายได้สูงเท่าใดบุคคลนั้นก็ยังมีแนวโน้มจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นและสำหรับในอเมริกาใต้หรือระหว่างชนผิวดำ รายได้จะมีผลกระทบต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าการศึกษาหรืออาชีพด้วยซ้ำและ รายได้ยังมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ประสิทธิ บุญลิขิต.2531:27อ้างอิงมาจาก (Lane.1959;Jensen.1975)รายได้เป็นตัวแปรที่มีความสำคัญในการชี้ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยที่สุดในบรรดาตัวแปรอื่นๆบุคคลที่มีรายได้ปานกลางเป็นบุคคลมีแนวโน้มกระตือรือร้นเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าบุคคลที่มีรายได้ระดับต่ำ

พีระศักดิ์ นาดี(2537: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องทักษะคติของประชาชนต่อบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการพัฒนาชนบท: กรณีศึกษาเฉพาะจังหวัดนครปฐม พบว่าประชาชนที่มีภูมิหลังด้านรายได้ที่แตกต่างกันมีทักษะคติต่อบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการพัฒนาชนบทแตกต่างกัน

สรุปผู้ที่มีรายได้ไม่ขาดแคลนมีทักษะคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้สูงอายุที่มีรายได้ขาดแคลน

การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อสารมวลชนกับทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ภาณุ ธรรมสุวรรณ(2543: 107) กลุ่มที่ติดตามข่าวสารตลอดเวลา มีระดับทัศนคติต่อการเมือง การปกครองระบอบประชาธิปไตยในภาพรวมสูงกว่ากลุ่มที่ติดตามข่าวสารเป็นครั้งคราวและกลุ่มที่ไม่ค่อยติดตามไม่สนใจ

สรุปผู้ที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนมากมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้สูงอายุที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนน้อย

ความรู้สึกลีขมีสมรรถนะทางการเมืองกับทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

มิลแบรทและโกเอล(Milbrath and Goel.1977:58) บุคคลที่รู้สึกว่าคุณเองมีสมรรถนะทางการเมืองสูงจะมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูงกว่าบุคคลที่ไม่มีความรู้สึกเช่นนี้ ความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นเป็นความสัมพันธ์เชิงบวก

แคมป์เบลล์และคนอื่นๆ(Campbell and Other.1954:187) ความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมือง เป็นความรู้สึกว่าการกระทำทางการเมืองของปัจเจกบุคคลสามารถมีผลกระทบต่อกระบวนการทางการเมืองและรู้สึกว่าการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสังคมเป็นสิ่งที่เป็นไปได้และพลเมืองแต่ละคนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ จึงอาจกล่าวได้ว่า บุคคลซึ่งมีความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองในระดับสูงจะรู้สึกว่าคุณเองสามารถสร้างผลกระทบต่อสิ่งรัฐบาลกระทำได้ ส่วนบุคคลที่มีความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองในระดับต่ำจะรู้สึกว่าคุณเองไม่สามารถมีอิทธิพลเหนือรัฐบาล

สรุปผู้ที่มีความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองสูงมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้สูงอายุที่มีความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองต่ำ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) ที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรม การมีส่วนร่วมทางการเมืองและทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดประชากร และการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
 - 2.1 ลักษณะของเครื่องมือ
 - 2.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ
 - 2.3 เกณฑ์การให้คะแนนและแปลความหมาย
 - 2.4 การหาคุณภาพของเครื่องมือ
3. วิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

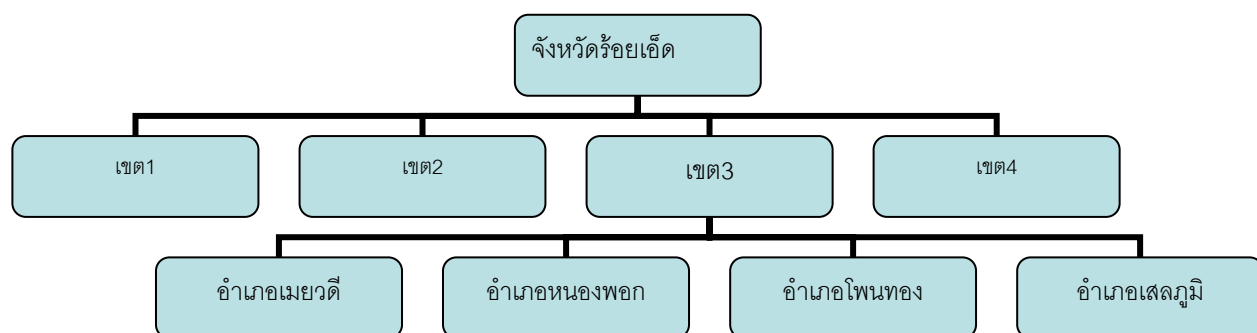
ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 113,209คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ.2550: ออนไลน์)

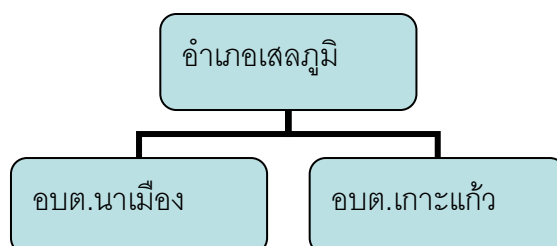
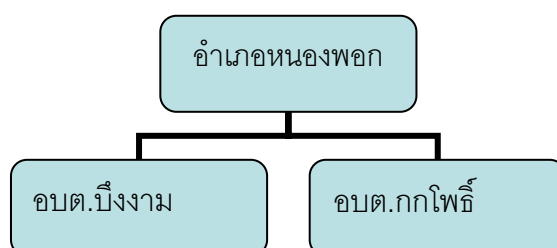
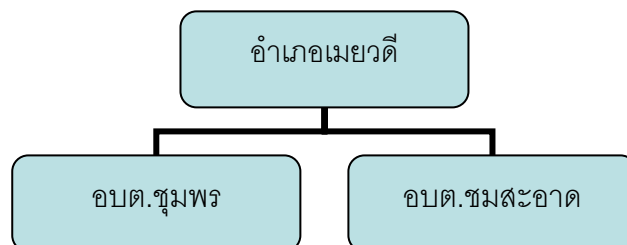
การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1. ขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็น ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป จังหวัดร้อยเอ็ด ที่อาศัยอยู่ใน8 องค์การบริหารส่วนตำบลใน4อำเภอของจังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งคำนวณจากกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Yamane (พวงรัตน์ ทวีรัตน์.2543: 284 อ้างอิงจาก Yamane.1967: 886-887) ซึ่งคิดเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน400 คน
2. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) ตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่1 การเลือกอำเภอโดยเลือกจากเขตการปกครองเขต3จังหวัดร้อยเอ็ด
 (จังหวัดร้อยเอ็ดแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 4 เขต มีทั้งหมด 17 อำเภอ 3 กิ่งอำเภอ) ซึ่งมี4อำเภอคือ
 อำเภอเมยวดี อำเภอหนองพอก อำเภอโพนทอง และอำเภอเสลภูมิ

ขั้นที่2 การสุมองค์การบริหารส่วนตำบล โดยทำการสุมอย่างง่ายมาจำนวน 2องค์การบริหารส่วนตำบลจากแต่ละอำเภอ ได้8 องค์การบริหารส่วนตำบล

ขั้นที่3 การสุ่มหมู่บ้าน โดยทำการสุ่มอย่างง่ายมาจำนวน 2หมู่บ้านจากแต่ละองค์การบริหาร
ส่วนตำบล ได้ 16 หมู่บ้าน

ขั้นที่4 การสุ่มจำนวนผู้สูงอายุ โดยทำการสุ่มอย่างง่ายมา25คนจากแต่ละหมู่บ้าน รวมทั้งสิ้น
จำนวน 400คน

อบต.	หมู่บ้าน	จำนวนผู้สูงอายุ (คน)
1.อบต.ชุมพร	1.1หมู่2บ้านโคกคำแวง	25
	1.2หมู่11บ้านโคกศิริ	25
2.อบต.ชมสะอาด	2.1หมู่2บ้านชมสะอาด	25
	2.2หมู่4บ้านชมสะอาด	25
3.อบต.บึงงาม	3.1หมู่1บ้านบึงงาม	25
	3.2หมู่6บ้านหนองแซ่พัฒนา	25
4.อบต.กกโพธิ์	4.1หมู่6บ้านหนองหว่า	25
	4.1หมู่7บ้านหนองบัว	25
5.อบต.แวง	5.1หมู่9บ้านหนองแสงท่า	25
	5.2หมู่10บ้านดอนม่วย	25
6.อบต.วังสามัคคี	6.1หมู่4บ้านกุดกว้าง	25
	6.2หมู่8บ้านวังยาว	25
7.อบต.นาเมือง	7.1หมู่4บ้านนาคำ	25
	7.2หมู่18บ้านทุ่งเมืองทอง	25
8.อบต.เกาะแก้ว	8.1หมู่7บ้านโสกแสง	25
	8.2หมู่10บ้านดอนกอก	25
	รวม	400

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่2 แบบสอบถามพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ตอนที่3 แบบสอบถามทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ตอนที่4 แบบสอบถามการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน

ตอนที่5 แบบสอบถามความรู้สึกรับสมรรถนะทางการเมือง

ตอนที่1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้ ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อสอบถามรายละเอียดส่วนบุคคลของผู้สูงอายุประกอบด้วย เพศ สถานภาพสมรสและรายได้

ตัวอย่างแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป

1.เพศ () ชาย () หญิง

2.สถานภาพสมรส

() โสด

() คู่

() หย่า

() หม้าย

3. รายได้

() ไม่ขาดแคลน

() ขาดแคลน

ได้จัดทำและวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์ โดยการแจกแจงความถี่และการหาค่าร้อยละ

ตอนที่2 แบบสอบถามพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง

แบบสอบถามพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามลำดับขั้น ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาค้นคว้าตำรา เอกสาร วารสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง
2. ศึกษาหลักการและวิธีการสร้างแบบวัดพฤติกรรมตามวิธีของไลเกิร์ต (Likert Scale) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบวัดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง
3. สร้างแบบวัดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองประกอบด้วยคำถามการกระทำกิจกรรมทางการเมืองได้แก่การเลือกตั้ง การเป็นสมาชิกพรรคการเมืองรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง การเป็นผู้ประท้วง และการเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง สามารถวัดได้จากแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งเป็นแบบวัดแบบมาตราไลเกิร์ต (Likert scale) มีข้อความทั้งหมด 25 ข้อ แต่ละข้อมีคำตอบ 5 ระดับ คือ ไม่เคยเลย นานๆครั้ง ปานกลาง เกือบทุกครั้ง ทุกครั้ง กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ข้อความแบบสอบถามจะให้จาก 1, 2, 3,4และ5 ตามลำดับ
4. นำแบบวัดที่สร้างเสร็จแล้วเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์นิพนธ์พิจารณาและเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน3คนได้แก่ ผศ.สุรวุฒิ ปัดไธสง อาจารย์วิวิธญา วัฒนโธ และนายรัฐพล ไกยสินธ์เป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความชัดเจนของภาษาและความครอบคลุมด้านเนื้อหา จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อความตามข้อเสนอแนะแล้วนำเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์เพื่อพิจารณาความสมบูรณ์อีกครั้ง
5. นำแบบวัดที่แก้ไขปรับปรุงสมบูรณ์แล้วจำนวน14ข้อไปทดลองใช้กับผู้สูงอายุจำนวน50 คนเพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของเครื่องมือโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item –Total Correlation) พบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง.381-.714
6. นำแบบวัดไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient)ของครอนบาค(Cronbach.1984:161) พบว่ามีค่าเท่ากับ.89
7. เมื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือเรียบร้อยแล้ว นำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างตัวอย่างแบบสอบถามพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ตัวอย่างแบบสอบถามพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง

กิจกรรม	ไม่เคย เลย	นานๆ ครั้ง	ปาน กลาง	เกือบทุก ครั้ง	ทุก ครั้ง
1. ท่านพุดคุยเกี่ยวกับการเมืองเช่นการเลือกตั้ง การรณรงค์หาเสียง การเข้าร่วมประท้วงและ ข่าวสารทางการเมืองกับสมาชิกในครอบครัว เพื่อนบ้านและเพื่อนร่วมงาน					
2. ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหารส่วนท้องถิ่น เช่นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาเทศบาล สมาชิกองค์การบริหารส่วน จังหวัด					

ผู้วิจัยได้จัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำข้อมูลวัดพฤติกรรมทางการเมืองโดยหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำค่ามาเปรียบเทียบตามเกณฑ์ดังนี้

- 1.00-2.33 หมายถึง มีพฤติกรรมทางการเมืองน้อย
- 2.34-3.67 หมายถึง มีพฤติกรรมทางการเมืองปานกลาง
- 3.68-5.00 หมายถึง มีพฤติกรรมทางการเมืองมาก

ตอนที่3 แบบสอบถามทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

แบบวัดทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามลำดับขั้น ดังต่อไปนี้

- ศึกษาค้นคว้าตำรา เอกสาร วารสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง
- ศึกษาหลักการและวิธีการสร้างแบบวัดทัศนคติตามวิธีของไลเกิร์ต (Likert Scale) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบวัดทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

3. สร้างแบบวัดทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองประกอบด้วยคำถาม อารมณ์ความรู้สึก การประเมินค่า ความพร้อมที่จะทำเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆทางการเมืองได้แก่การเลือกตั้ง การเป็นสมาชิกพรรคการเมืองและผู้รณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง การเป็นผู้ประท้วง และการเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง มีข้อคำถามทั้งหมด 25 ข้อ แต่ละข้อคำถามมีคำตอบ 5 ระดับคือ ไม่เห็นด้วย เห็นด้วย น้อย เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยมาก เห็นด้วยมากที่สุด กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ข้อความแบบสอบถามจะให้จาก 1, 2, 3,4และ5 ตามลำดับ

4. นำแบบวัดที่สร้างเสร็จแล้วเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์พิจารณาและเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน3คนได้แก่ ผศ.สุรุฒิ บัดไฮสง อาจารย์วิวิทย์ญา วัฒนธ และนายรัฐพล ไกยสินธ์เป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความชัดเจนของภาษาและความครอบคลุมด้านเนื้อหา จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามตามข้อเสนอแนะแล้วนำเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์เพื่อพิจารณาความสมบูรณ์อีกครั้ง

5. นำแบบวัดที่แก้ไขปรับปรุงสมบูรณ์แล้วจำนวน 18 ข้อไปทดลองใช้กับผู้สูงอายุจำนวน50 คนเพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของเครื่องมือโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item –Total Correlation) พบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง.500-.763

6. นำแบบวัดไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach.1984:161) พบว่ามีค่าเท่ากับ.93

7. เมื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือเรียบร้อยแล้ว นำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

ตัวอย่างแบบสอบถามทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ความคิดเห็น	ไม่เห็นด้วย	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย มากที่สุด
1.ท่านเห็นด้วยกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้งเช่น สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภา เทศบาล สมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา					
2.ท่านจะไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งทุกครั้ง					

ผู้วิจัยได้จัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำข้อมูลวัดทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุวิเคราะห์โดยหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำค่ามาเปรียบเทียบตามเกณฑ์ดังนี้

1.00-2.33 หมายถึง มีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำ

2.34-3.67 หมายถึง มีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองปานกลาง

3.68-5.00 หมายถึง มีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูง

ตอนที่4 แบบสอบถามการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน

แบบวัดการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน ซึ่งปรับปรุงจากแบบวัดการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนของไชยพร ตันจวีจิตานนท์ (2536) ซึ่งเป็นแบบวัดแบบมาตราโลเกิร์ต ลักษณะข้อคำถามประกอบด้วยประโยคคำถามที่เกี่ยวกับความถี่ของพฤติกรรมในการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนมีข้อคำถามทั้งหมด8ข้อ แต่ละข้อมีคำตอบ3ระดับ คือ ไม่เคยเลย เคยบ้างนานๆครั้ง ติดตามเป็นประจำกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ข้อความแบบสอบถามจะให้จาก 1, 2, และ3 ตามลำดับ นำแบบวัดไปทดลองใช้กับกลุ่มผู้สูงอายุจำนวน50คนเพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของเครื่องมือโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item –Total Correlation) พบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง.449-.694 และนำแบบวัดไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา(α -Coefficient)ของครอนบาค(Cronbach.1984:161)พบว่ามีค่าเท่ากับ.83เมื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือเรียบร้อยแล้ว นำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

ตัวอย่างแบบสอบถามการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน

1.ท่านติดตามอ่านข่าวสาร วารสารที่เกี่ยวกับการเมืองซึ่งเป็นการเผยแพร่ข่าวสารรายเดือนบ่อยเพียงใด

.....ไม่เคยอ่านเลย

.....เคยอ่านบ้างนานๆครั้ง

.....ติดตามอ่านเป็นประจำ

2.ท่านติดตามอ่านข่าวคราวที่เกี่ยวข้องกับการเมืองจากหนังสือพิมพ์รายวัน อาทิเช่น หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เดลินิวส์ หรือมติชน เป็นต้น บ่อยเพียงใด

.....ไม่เคยอ่านเลย

.....ติดตามอ่านเฉพาะข่าวที่น่าสนใจ

.....ติดตามอ่านเป็นประจำ

ผู้วิจัยได้จัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล โดยข้อมูลวัดการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อสารมวลชนโดยหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำค่ามาเปรียบเทียบตามเกณฑ์ดังนี้

1.00-1.67 หมายถึง การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองน้อย

1.68-2.35 หมายถึง การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองปานกลาง

2.36-3.00 หมายถึง การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองมาก

ตอนที่5 แบบสอบถามความรู้สึกรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมือง

แบบวัดความรู้สึกรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองซึ่งปรับปรุงจากแบบวัดความรู้สึกรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองของไชยพร ตันท์จิตานนท์(2536) โดยมีเนื้อหาตามแบบวัดฉบับเดิมและผู้วิจัยได้สร้างคำถามและจำนวนข้อคำถามเพิ่มเติมให้เหมาะกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามลำดับขั้น ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาค้นคว้าตำรา เอกสาร วารสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมือง

2. ศึกษาหลักการและวิธีการสร้างแบบวัดความรู้สึกรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองตามวิธีของไลเกิร์ต (Likert Scale) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบวัดความรู้สึกรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมือง

3. สร้างแบบวัดความรู้สึกรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองประกอบด้วยความรู้สึกรู้สึกนึกคิดหรือความเชื่อของบุคคลที่ว่าตนเองสามารถมีผลกระทบต่อกระบวนการทางการเมือง และการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้ เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบวัดแบบมาตราไลเกิร์ต (Likert Scale) ประโยคคำถามที่เกี่ยวกับข้อคำถามทั้งหมด 24 ข้อ แต่ละข้อมีคำตอบ 5 ระดับคือ ไม่เห็นด้วย เห็นด้วยน้อย เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยมาก เห็นด้วยมากที่สุด กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ข้อความแบบสอบถามจะให้จาก 1, 2, 3,4และ5 ตามลำดับ

4. นำแบบวัดที่สร้างเสร็จแล้วเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์พิจารณาและเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน3คนได้แก่ ผศ.สุรวุฒิ บัดไธสง อาจารย์วิรัชญา วัฒนโธ และนายรัฐพล ไกลสินธุ์เป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความชัดเจนของภาษาและความครอบคลุมด้านเนื้อหา จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามตามข้อเสนอแนะแล้วนำเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์เพื่อพิจารณาความสมบูรณ์อีกครั้ง

5. นำแบบวัดที่แก้ไขปรับปรุงสมบูรณ์แล้วจำนวน 15 ข้อไปทดลองใช้กับผู้สูงอายุจำนวน50 คนเพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของเครื่องมือโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item –Total Correlation) พบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง.357-.701

6. นำแบบวัดไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach.1984:161) มีค่าเท่ากับ.88

7. เมื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือเรียบร้อยแล้ว นำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

ตัวอย่างแบบสอบถามความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมือง

ความคิดเห็น	ไม่เห็นด้วย	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยมากที่สุด
1.การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งต่างๆเช่นการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดูเหมือนจะเป็นวิธีการเดียวที่ท่านจะสามารถมีสิทธิมีเสียงต่อการทำงานของรัฐบาล					

ผู้วิจัยได้จัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำข้อมูลวัดความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองโดยหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำค่ามาเปรียบเทียบตามเกณฑ์ดังนี้

- 1.00-2.33 หมายถึง ความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองต่ำ
- 2.34-3.67 หมายถึง ความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองปานกลาง
- 3.68-5.00 หมายถึง ความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองสูง

วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้ขอหนังสือราชการเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ไปแสดงต่อประธานนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ผู้สูงอายุแต่ละตำบล และหมู่บ้านในอำเภอเมยวดี โพนทองหนองพอกและเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้วยการแจกแบบสอบถามกับผู้สูงอายุจำนวน 400 ชุดได้คืนมาทั้งหมด400 ชุด ซึ่งการดำเนินการเก็บข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มี 2 ลักษณะคือ

1.1 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยผู้วิจัยได้ขอให้กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านช่วยประกาศเสียงตามสายเพื่อให้ผู้สูงอายุในหมู่บ้านทราบ

1.2 ผู้ช่วยนักวิจัยที่เป็นคนในพื้นที่เป็นผู้ดำเนินการเก็บข้อมูลให้ โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามไว้ที่ผู้ช่วยนักวิจัย จากนั้นทำการนัดวันเวลากับผู้ช่วยนักวิจัยเพื่อไปรับแบบสอบถามคืน

ในกรณีที่ผู้สูงอายุที่ไม่รู้หนังสือและมีปัญหาทางด้านสายตา ผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยจะใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ โดยการอ่านแบบสอบถามให้ฟังและทำการตอบในมาตรวัดที่กลุ่มตัวอย่างเลือก ใช้เวลาในการดำเนินการเก็บข้อมูล 30 วัน ตั้งแต่ 15 กันยายน ถึง 15 ตุลาคม 2551

2. เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนแล้วนำข้อมูลไปวิเคราะห์สถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ มีดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.1 การหาค่าอำนาจจำแนกแบบวัดโดยการหาค่า r

2.2 หาค่าความเชื่อมั่นโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค

(Cronbach.1984:161)

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

3.1 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยในกลุ่มตัวแปร 2 กลุ่มที่เป็นอิสระจาก กัน โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) ได้แก่ เปรียบเทียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองและทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุโดยรวมและในแต่ละด้านโดยจำแนกตามตัวแปรเพศ และรายได้

3.2 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 ขึ้นไป ใช้การทดสอบแบบวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance) โดยทดสอบค่าเอฟ (F-test) ได้แก่ เปรียบเทียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองและทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุโดยรวมและในแต่ละด้านโดยจำแนกตามตัวแปรสถานภาพสมรส การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนและความรู้สึที่มีสมรรถนะทางการเมือง

3.3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ใช้วิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's method)

3.4 หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

บทที่4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่องพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองและทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลตามลำดับดังต่อไปนี้

เมื่อได้รวบรวมแบบสอบถามกลับมาแล้ว นำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและคัดไว้เฉพาะฉบับที่สมบูรณ์ได้จำนวน400ฉบับจากนั้นนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยายตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด
2. วิเคราะห์ระดับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองและทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด
3. เปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองและทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามตัวแปร เพศ สถานภาพสมรส รายได้ การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน และความรู้สึกที่มีสมรรถนะทางการเมือง
4. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความสะดวกในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและเพื่อสื่อความหมายที่เข้าใจตรงกัน ผู้ศึกษาได้นำสัญลักษณ์มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
n	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
M	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้วิเคราะห์ในการแจกแจงแบบที (t-distribution)
F	แทน	ค่าอัตราส่วนความแปรปรวน
SS	แทน	ผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Sum of Square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลรวมคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Mean Square)
df	แทน	ระดับขั้นของความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)
p-value	แทน	ค่าที่น้อยที่สุดของระดับนัยสำคัญ
r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน
*	แทน	ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่1 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด

ตาราง 1 ความถี่และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามตัวแปร เพศ สถานภาพสมรส
รายได้การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนและความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมือง

ตัวแปร	จำนวนคน	ร้อยละ
1.เพศ		
1.1 ชาย	161	40.3
1.2 หญิง	239	59.7
2.สถานภาพสมรส		
2.1 โสด	51	12.8
2.2 คู่	192	48.0
2.3 หย่า	3	0.8
2.4 หม้าย	154	38.4
3.รายได้		
3.1 ไม่ขาดแคลน	190	47.5
3.2 ขาดแคลน	210	52.5
4.การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน		
4.1 น้อย	70	17.5
4.2 ปานกลาง	146	36.5
4.3 มาก	184	46.0
5.ความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมือง		
5.1 ต่ำ	57	14.3
5.2 ปานกลาง	250	62.5
5.3 สูง	93	23.2
รวม	400	100.0

จากตาราง 1 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เมื่อพิจารณาจากเพศ พบว่าส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุเพศหญิง ร้อยละ 59.7 ส่วนสถานภาพสมรสของผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสคู่ร้อยละ 48.0 รองลงมาสถานภาพสมรสหย่าร้อยละ 38.4 ส่วนน้อยมีสถานภาพสมรสหย่าร้อยละ 0.8 รายได้ของผู้สูงอายุส่วนใหญ่ขาดแคลนร้อยละ 52.5 การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนของผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนมากร้อยละ 46 รองลงมา มีการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนปานกลางร้อยละ 36.5 ความรู้สึกที่มีสมรรถนะทางการเมืองของผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองปานกลางร้อยละ 62.5 รองลงมา มีความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองสูงร้อยละ 23.2

ตอนที่2 วิเคราะห์ระดับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองและทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองและทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด

ตัวแปร	M	SD	ระดับ
<u>พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง</u>			
เพศ			
เพศชาย	2.76	.57	ปานกลาง
เพศหญิง	2.64	.59	ปานกลาง
สถานภาพสมรส			
โสด	2.96	.40	ปานกลาง
คู่	2.77	.56	ปานกลาง
หย่า	2.38	.64	ปานกลาง
หม้าย	2.51	.61	ปานกลาง
รายได้			
ไม่ขาดแคลน	2.66	.64	ปานกลาง
ขาดแคลน	2.72	.53	ปานกลาง
การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน			
น้อย	2.42	.62	ปานกลาง
ปานกลาง	2.66	.53	ปานกลาง
มาก	2.82	.57	ปานกลาง
ความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมือง			
ต่ำ	2.06	.36	น้อย
ปานกลาง	2.78	.58	ปานกลาง
สูง	2.84	.46	ปานกลาง
รวม	2.69	.58	ปานกลาง

ตาราง 2 (ต่อ)

ตัวแปร	M	SD	ระดับ
<u>ทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง</u>			
เพศ			
เพศชาย	3.11	.68	ปานกลาง
เพศหญิง	2.92	.64	ปานกลาง
สถานภาพสมรส			
โสด	3.49	.48	ปานกลาง
คู่	3.10	.64	ปานกลาง
หย่า	2.85	.78	ปานกลาง
หม้าย	2.72	.63	ปานกลาง
รายได้			
ไม่ขาดแคลน	2.93	.79	ปานกลาง
ขาดแคลน	3.07	.52	ปานกลาง
การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน			
น้อย	2.92	.66	ปานกลาง
ปานกลาง	3.04	.60	ปานกลาง
มาก	2.99	.72	ปานกลาง
ความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมือง			
ต่ำ	2.01	.51	ต่ำ
ปานกลาง	3.04	.48	ปานกลาง
สูง	3.51	.53	ปานกลาง
รวม	3.00	.67	ปานกลาง

จากตาราง 2 พบว่าผู้สูงอายุ เพศชายและเพศหญิงมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง ($M=2.76, 2.64$) ตามลำดับ ผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรส โสด คู่ หย่า หม้ายมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง ($M=2.96, 2.77, 2.38, 2.51$) ตามลำดับ ผู้สูงอายุที่มีรายได้ไม่ขาดแคลนและขาดแคลน มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง ($M=2.66, 2.72$) ตามลำดับ ผู้สูงอายุที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนน้อย

ปานกลาง มาก มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง ($M=2.42, 2.66, 2.82$) ตามลำดับ ส่วนผู้สูงอายุที่มีความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองต่ำมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย ($M=2.06$) ผู้สูงอายุที่มีความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองปานกลางและสูงมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง ($M=2.78, 2.84$)ตามลำดับ ผู้สูงอายุเพศชายและเพศหญิงมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง ($M=3.11, 2.92$) ตามลำดับ ผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรส โสด คู่ หย่า หย้ายมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง($M=3.49, 3.10, 2.85, 2.72$) ตามลำดับ ผู้สูงอายุที่มีรายได้ไม่ขาดแคลนและขาดแคลน มีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง ($M=2.93, 3.07$) ตามลำดับ ผู้สูงอายุที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนน้อย ปานกลาง มาก มีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง ($M=2.92, 3.04, 2.99$) ตามลำดับ ส่วนผู้สูงอายุที่มีความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองต่ำมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับต่ำ ($M=2.01$) ผู้สูงอายุที่มีความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองปานกลางและสูงมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง ($M=3.04, 3.51$)ตามลำดับ สรุป ผู้สูงอายุจังหวัดร้อยเอ็ดมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองและมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง($M=2.69, 3.00$)ตามลำดับ

ตอนที่3 เปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองและทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามตัวแปร เพศ สถานภาพสมรส รายได้ การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน และความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมือง

ตาราง 3 เปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด
จำแนกตามเพศ

ตัวแปร	N	M	SD	t	p-value
เพศชาย	161	2.76	.57	2.02 *	0.02
เพศหญิง	239	2.64	.59		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง3 พบว่าผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด เพศชายมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าเพศหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ดจำแนกตามสถานภาพสมรส

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p-value
ระหว่างกลุ่ม	9.88	3	3.29	10.35**	.00
ภายในกลุ่ม	126.05	396	.32		
รวม	135.93	399			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง4 พบว่าผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ดที่มีสถานภาพสมรสต่างกันมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเพื่อทดสอบว่าค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกันคู่ใดบ้างที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงได้ใช้วิธีการของเชฟเฟ (Scheffe'method) ในการเปรียบเทียบรายคู่ ได้ผลการทดสอบดังตาราง5 ดังนี้

ตาราง 5 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นรายคู่จำแนกตามสถานภาพสมรส

กลุ่ม		โสด	คู่	หม้าย	หย่า
	M	2.96	2.77	2.51	2.38
โสด	2.96	-	.19	.45*	.58
คู่	2.77		-	.25*	.39
หม้าย	2.51			-	.13
หย่า	2.38				-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 5 พบว่า ผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสโสดมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสหม้าย และผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสคู่มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสหม้าย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ไม่พบความแตกต่างระหว่างพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสโสดกับสถานภาพสมรสคู่ ผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสโสดกับสถานภาพสมรสหย่า ผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสคู่กับสถานภาพสมรสหย่า และผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสหย่ากับสถานภาพสมรสหม้าย

ตาราง 6 เปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด
จำแนกตามรายได้

ตัวแปร	N	M	SD	t	p-value
รายได้ไม่ขาดแคลน	190	2.66	.64	-1.17	.12
รายได้ขาดแคลน	210	2.72	.53		

จากตาราง 6 พบว่าผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ดผู้สูงอายุที่มีรายได้ไม่ขาดแคลนและรายได้ขาดแคลนมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่ต่างกัน

ตาราง 7 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p-value
ระหว่างกลุ่ม	8.80	2	4.40	13.74 **	.00
ภายในกลุ่ม	127.13	387	.32		
รวม	135.93	399			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 7 พบว่าผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่เปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนแตกต่างกันมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

และเพื่อทดสอบว่าค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด
ที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนแตกต่างกันคู่ใดบ้างที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงได้ใช้
วิธีการของเชฟเฟ (Scheffe'method) ในการเปรียบเทียบรายคู่ ได้ผลการทดสอบดังตาราง 8 ดังนี้

ตาราง 8 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด
เป็นรายคู่ จำแนกตามการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน

กลุ่ม		มาก	ปานกลาง	น้อย
	M	2.82	2.66	2.42
มาก	2.82	-	.17*	.41*
ปานกลาง	2.66	-	-	.24*
น้อย	2.42	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 8 พบว่า ผู้สูงอายุที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนมากมี
พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้สูงอายุที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจาก
สื่อมวลชนปานกลางและน้อย และผู้สูงอายุที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนปาน
กลางมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้สูงอายุที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจาก
สื่อมวลชนน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 9 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัด
ร้อยเอ็ด จำแนกตามความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมือง

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p-value
ระหว่างกลุ่ม	26.73	2	13.37	48.59**	.00
ภายในกลุ่ม	109.20	397	.26		
รวม	135.93	399			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 9 พบว่าผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ดผู้สูงอายุที่มีความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองแตกต่างกันมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเพื่อทดสอบว่าค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองแตกต่างกันคู่ใดบ้างที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงได้ใช้วิธีการของเชฟเฟ (Scheffe'method) ในการเปรียบเทียบรายคู่ ได้ผลการทดสอบดังตาราง10ดังนี้

ตาราง 10 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นรายคู่ จำแนกตามความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมือง

กลุ่ม		สูง	ปานกลาง	ต่ำ
	M	2.85	2.77	2.06
สูง	2.85	-	.07	.79*
ปานกลาง	2.77	-	-	.72*
ต่ำ	2.06	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง10 พบว่า ผู้สูงอายุที่มีความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองสูงและปานกลางมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้สูงอายุที่มีความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ไม่พบความแตกต่างระหว่างพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุที่มีความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองสูงกับปานกลาง

ตาราง11 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ

ตัวแปร	N	M	SD	t	p-value
เพศชาย	161	3.11	.68	2.81*	.01
เพศหญิง	239	2.92	.65		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง11 พบว่าผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด เพศชายมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง12 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามสถานภาพสมรส

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p-value
ระหว่างกลุ่ม	25.84	3	8.62	22.44**	.00
ภายในกลุ่ม	152.03	396	.38		
รวม	177.87	399			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง12 พบว่าทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสต่างกันมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเพื่อทดสอบว่าค่าเฉลี่ยทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกันใดบ้างที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงได้ใช้วิธีการของเชฟเฟ (Scheffe'method) ในการเปรียบเทียบรายคู่ ได้ผลการทดสอบดังตาราง13 ดังนี้

ตาราง 13 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นรายคู่ จำแนกตามสถานภาพสมรส

กลุ่ม		โสด	คู่	หย่า	หม้าย
	M	3.49	3.10	2.85	2.72
โสด	3.49	-	.40*	.64	.77 *
คู่	3.10		-	.24	.37*
หย่า	2.85			-	.13
หม้าย	2.72				-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง13 พบว่า ผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสโสดมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสคู่และหม้าย และ ผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสคู่มีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสหม้าย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนสถานภาพสมรสคู่อื่นๆไม่พบความแตกต่าง

ตาราง14 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด
จำแนกตามรายได้

ตัวแปร	N	M	SD	t	p-value
รายได้ไม่ขาดแคลน	190	2.93	.79	-2.08 *	.02
รายได้ขาดแคลน	210	3.07	.52		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง14 พบว่าผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ดที่มีรายได้ขาดแคลนมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้สูงอายุที่มีรายได้ไม่ขาดแคลน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 15 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ
จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p-value
ระหว่างกลุ่ม	.72	2	.36	.81	.22
ภายในกลุ่ม	177.15	397	.44		
รวม	177.87	399			

จากตาราง15 พบว่าผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ดที่เปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนแตกต่างกันมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

ตาราง16 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ
จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมือง

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p-value
ระหว่างกลุ่ม	79.40	2	39.07	160.06**	.00
ภายในกลุ่ม	98.47	397	.25		
รวม	177.87	399			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง16 พบว่าผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองแตกต่างกันมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเพื่อทดสอบว่าค่าเฉลี่ยทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองแตกต่างกันคู่ใดบ้างที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงได้ใช้วิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's method) ในการเปรียบเทียบรายคู่ ได้ผลการทดสอบดังตาราง17ดังนี้

ตาราง 17 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด
เป็นรายคู่ จำแนกตามความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมือง

กลุ่ม		สูง	ปานกลาง	ต่ำ
	M	3.51	3.04	2.02
สูง	3.51	-	.47*	1.50 *
ปานกลาง	3.04	-	-	1.03*
ต่ำ	2.01	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง17พบว่า ผู้สูงอายุที่มีความรู้สึกลีมีสมรรถนะทางการเมืองสูงมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้สูงอายุที่มีความรู้สึกลีมีสมรรถนะทางการเมืองปานกลางและต่ำ และผู้สูงอายุที่มีความรู้สึกลีมีสมรรถนะทางการเมืองปานกลางมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้สูงอายุที่มีความรู้สึกลีมีสมรรถนะทางการเมืองต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ตาราง18 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองและทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด

ตัวแปร	N	r	p-value
เพศ			
เพศชาย	160	.61**	.00
เพศหญิง	239	.58**	.00
สถานภาพสมรส			
โสด	51	.11	.46
คู่	192	.59**	.00
หย่าและหม้าย***	157	.59**	.00
รายได้			
ไม่ขาดแคลน	190	.65**	.00
ขาดแคลน	210	.50**	.00
การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน			
น้อย	70	.59**	.00
ปานกลาง	146	.57**	.00
มาก	184	.64**	.00
ความรู้สึกลีมีสมรรถนะทางการเมือง			
ต่ำ	57	.68**	.00
ปานกลาง	250	.50**	.00
สูง	93	.34**	.00

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

r =ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองและทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ

***=เนื่องจากผู้สูงอายุที่มีสถานภาพหย่ามีจำนวนแค่ 3 คน ผู้วิจัยจึงนำมารวมกับผู้สูงอายุที่มีสถานภาพหม้ายเป็นสถานภาพสมรสหย่าและหม้าย

จากตาราง 18 พบว่าผู้สูงอายุพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความสัมพันธ์ทางบวกทุกตัวแปรยกเว้นตัวแปรสถานภาพสมรสโสด

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สังเขปความมุ่งหมาย สมมติฐานและวิธีการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) ที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองและทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งมีความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า สมมติฐานและวิธีการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองและทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองและทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุจำแนกตามตัวแปรเพศ สถานภาพสมรส รายได้ การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน และความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมือง
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. ผู้สูงอายุเพศชายมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าเพศหญิง
2. ผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสต่างกันมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน
3. ผู้สูงอายุที่มีรายได้ไม่ขาดแคลนมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้สูงอายุที่มีรายได้ขาดแคลน
4. ผู้สูงอายุที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนมากมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้สูงอายุที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนน้อย
5. ผู้สูงอายุที่มีความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองสูงมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้สูงอายุที่มีความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองต่ำ
6. ผู้สูงอายุเพศชายมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าเพศหญิง
7. ผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสต่างกันมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน
8. ผู้สูงอายุที่มีรายได้ไม่ขาดแคลนมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้สูงอายุที่มีรายได้ขาดแคลน

9. ผู้สูงอายุที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนมากมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้สูงอายุที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนน้อย
10. ผู้สูงอายุที่มีความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองสูงมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้สูงอายุที่มีความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองต่ำ
11. ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

วิธีการศึกษาค้นคว้า

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 113,209 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2543 :2550: ออนไลน์)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป จังหวัดร้อยเอ็ดจำนวน 400 คน ที่อาศัยอยู่ใน 16 หมู่บ้านจาก 8 องค์การบริหารส่วนตำบล ใน 4 อำเภอของจังหวัดร้อยเอ็ด ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 5 ตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 3 ข้อ

ตอนที่2 แบบสอบถามพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองจำนวน 14 ข้อ

มีความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมอยู่ระหว่าง .381-.714 และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ.89

ตอนที่3 แบบสอบถามทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองจำนวน 18 ข้อ

มีความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมอยู่ระหว่าง .500-.763 และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ.93

ตอนที่4 แบบสอบถามการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนจำนวน 8 ข้อ

มีความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมอยู่ระหว่าง .449-.694 และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ.83

ตอนที่5 แบบสอบถามความรู้สึกที่มีสมรรถนะทางการเมืองจำนวน 15 ข้อ มีความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมอยู่ระหว่าง .357-701และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ.88

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ขอหนังสือราชการเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ไปแสดงต่อประธานนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ผู้สูงอายุแต่ละตำบล และหมู่บ้านในอำเภอเมยวดี โพนทอง หนองพอกและเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้วยการแจกแบบสอบถามกับผู้สูงอายุจำนวน 400 ชุดได้คืนมาทั้งหมด400 ชุด ซึ่งการดำเนินการเก็บข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มี 2 ลักษณะคือ

1. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยผู้วิจัยได้ขอให้กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านช่วยประกาศเสียงตามสายเพื่อให้ผู้สูงอายุในหมู่บ้านทราบ
2. ผู้ช่วยนักวิจัยที่เป็นคนในพื้นที่เป็นผู้ดำเนินการเก็บข้อมูลให้ โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามไว้ที่ผู้ช่วยนักวิจัย จากนั้นทำการนัดวันเวลากับผู้ช่วยนักวิจัยเพื่อไปปรับเปลี่ยนสอบถามคืนในกรณีที่ผู้สูงอายุที่ไม่รู้หนังสือและมีปัญหาทางด้านสายตา ผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยจะใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ โดยการอ่านแบบสอบถามให้ฟังและทำการตอบในมาตรวัดที่กลุ่มตัวอย่างเลือก ใช้เวลาในการดำเนินการเก็บข้อมูล30วัน ตั้งแต่ 15 กันยายน ถึง 15 ตุลาคม 2551

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และการหาค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน และความรู้สึกที่มีสมรรถนะทางการเมืองของผู้สูงอายุโดยหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. เปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองและทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุโดยรวมและในแต่ละด้านโดยจำแนกตามตัวแปรเพศ รายได้ใช้การทดสอบค่าที (t-test) ส่วนสถานภาพสมรส การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน และความรู้สึกที่มีสมรรถนะทางการเมือง วิเคราะห์โดยใช้ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way Analysis of Variance)

4. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองและทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุทดสอบความแตกต่างโดยเปรียบเทียบเป็นรายคู่ใช้วิธีการของเชฟเฟ (Scheffe'method)

5. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองและทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุวิเคราะห์โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นเรื่องพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองและทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุเพศหญิงร้อยละ 59.7 ส่วนสถานภาพสมรสของผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสคู่ร้อยละ 48.0 รองลงมา สถานภาพสมรสหย่าร้อยละ 38.4 ส่วนน้อยมีสถานภาพสมรสหย่าร้อยละ 0.8 รายได้ของผู้สูงอายุส่วนใหญ่ขาดแคลนร้อยละ 52.5 การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนของผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนมาร้อยละ 46 รองลงมา มีการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนปานกลางร้อยละ 36.5 ความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองของผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองปานกลางร้อยละ 62.5 รองลงมา มีความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองสูงร้อยละ 23.2

2. พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด อยู่ในระดับปานกลาง (M=2.69)

3. ทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ดอยู่ในระดับปานกลาง (M=3.00)

4. พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองและทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ดเปรียบเทียบตามตัวแปรเพศ สถานภาพสมรส รายได้ การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน และความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองปรากฏดังนี้

ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ดที่มีเพศแตกต่างกันพบว่าผู้สูงอายุเพศชายมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าเพศหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ดที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกันพบว่าผู้สูงอายุ ที่มีสถานภาพสมรสต่างกันมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน ดังนี้ผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสโสดและสถานภาพสมรสคู่มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสหย่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ไม่

ผลการเปรียบเทียบทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ดที่มีรายได้แตกต่างกันพบว่าผู้สูงอายุที่มีรายได้ขาดแคลนมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้สูงอายุที่มีรายได้ไม่ขาดแคลน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการเปรียบเทียบทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ดที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนแตกต่างกันพบว่าการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนแตกต่างกันมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ดที่มีความรู้สึกลีลาทางการเมืองแตกต่างกันพบว่าผู้สูงอายุ ที่มีความรู้สึกลีลาทางการเมืองแตกต่างกันมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน ดังนี้ ผู้สูงอายุที่มีความรู้สึกลีลาทางการเมืองสูงมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้สูงอายุที่มีความรู้สึกลีลาทางการเมืองปานกลางและต่ำ และ ผู้สูงอายุที่มีความรู้สึกลีลาทางการเมืองปานกลางมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้สูงอายุที่มีความรู้สึกลีลาทางการเมืองต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ผลความสัมพันธ์พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ดพบว่าผู้สูงอายุพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความสัมพันธ์ทางบวกทุกตัวแปรยกเว้นตัวแปรสถานภาพสมรสโสด

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองและทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ดอยู่ในระดับปานกลางเพราะว่าผู้สูงอายุไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเต็มที่ตลอดจนความเข้าใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่ามีผลกระทบต่อการดำรงชีวิต และผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีรายได้ขาดแคลนทำให้ผู้สูงอายุสนใจแต่การทำมาหากินจึงอาจเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่สูงมากแต่ผู้สูงอายุยังมีเวลาและให้ความสนใจในการติดตามข่าวสารทางการเมืองจากสื่อต่างๆไม่ว่าจะเป็นสื่อจากหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ และตัวผู้สูงอายุเองมีโอกาสได้พูดคุยพบปะพูดคุยกันเกี่ยวกับการเมือง และในสังคมชนบทผู้สูงอายุมีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในการฟังนโยบาย การฟังคำปราศรัยของนักการเมืองหรือพรรคการเมืองเฉพาะช่วงเลือกตั้ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรัช พริยปัญญาบุตร (2541) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาความคิดเห็นของกำนันและผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น ในจังหวัดปทุมธานี พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด ตามตัวแปรเพศ สถานภาพสมรส รายได้ การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนและความรู้สึกที่มีสมรรถนะทางการเมือง

2.1 พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ดที่มีเพศแตกต่างกันพบว่าผู้สูงอายุเพศชายมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าเพศหญิง นั่นคือสังคมในยุคต่างๆได้เปิดโอกาสให้เพศชายได้มีโอกาสได้แสดงสิทธิเสรีภาพอย่างเต็มที่ การพบปะพูดคุยหรือการแสดงออกทางความคิดของเพศชายแสดงออกได้เต็มที่ซึ่งสอดคล้องกับ มิลแบรทและโกเอล(Milbrath and Goel.1977) พบว่าเพศชายมีแนวโน้มที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าเพศหญิง อัลมอนด์และเวอร์บา(Almond and Verba.1963) พบว่าเพศชายมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าเพศหญิงแต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพเศรษฐกิจและความเจริญก้าวหน้าของชุมชนนั้น พลเมืองมีรายได้ระดับปานกลางและระดับการศึกษาค่อนข้างสูงตัวแปรเพศไม่ค่อยมีความสำคัญแต่ถ้าชุมชนที่มีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจสูงเพศชายจะมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าเพศหญิง จิรชาติ นาคสวัสดิ์ (2540) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงพบว่านักศึกษาชายมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่านักศึกษาหญิง ในส่วนของ เทวินทร์ ตติยรัตน์(2532) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองรูปเทศบาล ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองนครพนม พบว่าประชาชนเพศชายมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าเพศหญิง

2.2 พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ดที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกันพบว่าผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสต่างกันมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกรียงศักดิ์ เรืองสังข์ (2544) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน: ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบล จังหวัดพัทลุง พบว่าสถานภาพสมรสมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบล จังหวัดพัทลุง

2.3 พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ดที่มีรายได้แตกต่างกันพบว่า ผู้สูงอายุที่มีรายได้ไม่ขาดแคลนกับรายได้ขาดแคลนมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกันอาจเป็นเพราะด้วยลักษณะของบริบททางสังคมที่เป็นชนบท ซึ่งมีความใกล้ชิดสนิทสนม และมีลักษณะคล้ายคลึงทางสังคมสูง (Homogenetity) มีผลให้การแสดงพฤติกรรมต่างๆต่อสังคมมีลักษณะคล้ายคลึงตามกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิทธิชัย หรรษอุดม (2550)ซึ่งศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเมืองและลักษณะทางจิตที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง

เมืองของหัวหน้าครัวเรือนในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีรายได้แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในองค์การบริหารส่วนตำบลไม่แตกต่างกัน

2.4 พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ดที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน โดยพบว่าผู้สูงอายุที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนมากมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้สูงอายุที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนปานกลางและน้อย และผู้สูงอายุที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนปานกลางมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้สูงอายุที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนน้อย ซึ่งสอดคล้องกับ ไชยพร ตันท์จิตานนท์.(2536: 48 อ้างอิงจาก Learner.1963) กล่าวว่าปัจจุบันบทบาทของสื่อมวลชนในการถ่ายทอดข่าวสารความเคลื่อนไหวและค่านิยมต่างๆของการเมืองได้เพิ่มมากขึ้น สื่อมวลชนทั้งหลายมีส่วนช่วยให้ประชาชนเกิดความรู้ ความเข้าใจทางการเมืองได้เพิ่มมากขึ้น สื่อมวลชนกับการพัฒนาสมัยใหม่พบว่าการเปิดรับสื่อมวลชนจะช่วยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองและเศรษฐกิจมากขึ้น ไชยพร ตันท์จิตานนท์ (2536)ซึ่งศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล: กรณีศึกษาเทศบาลนครเชียงใหม่ พบว่าการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนเป็นประจำมีแนวโน้มที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นสูงกว่าการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนที่น้อยกว่า

2.5 พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ดที่มีความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองแตกต่างกันพบว่าผู้สูงอายุที่มีความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองสูงและปานกลางมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้สูงอายุที่มีความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมิลแบรธและโกเอล(Milbrath and Goel.1977: 58) ที่พบว่าบุคคลที่รู้สึกว่าตนเองมีสมรรถนะทางการเมืองสูงจะมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูงกว่าบุคคลที่ไม่มีความรู้สึกเช่นนี้ ความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นเป็นความสัมพันธ์เชิงบวก ไชยพร ตันท์จิตานนท์ (2536) ซึ่งศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล: กรณีศึกษาเทศบาลนครเชียงใหม่ พบว่าความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองอธิบายการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติด้านการมีบทบาทในสังคม

3. ผลการเปรียบเทียบทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ดตามตัวแปรเพศ สถานภาพสมรส รายได้ การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนและความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมือง

3.1 ทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ดที่มีเพศต่างกัน พบว่าผู้สูงอายุเพศชายมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าเพศหญิง นั่นคือมีทัศนคติต่อ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันเพราะว่าสังคมในยุคต่างๆได้เปิดโอกาสให้เพศชายได้มีโอกาสได้แสดงสิทธิเสรีภาพอย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปิยะนุช เงินคล้ายและคนอื่นๆ(2540) ได้ศึกษาเรื่องการเมืองมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน: ศึกษาเปรียบเทียบประชาชนในเขตเมืองกับประชาชนในเขตชนบทพบว่าเพศที่แตกต่างกันมีทัศนคติต่อการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตและการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสภาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งพบว่า เพศชายมีทัศนคติต่อการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตและการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสภาสูงกว่าเพศหญิง

3.2 ทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ดที่มีสถานภาพสมรสต่างกันพบว่าผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกันมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสโสดมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสคู่และหม้าย และ ผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสคู่มีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสหม้าย อาจสืบเนื่องมาจากสภาพของสังคมปัจจุบัน ภาวะทางด้านเศรษฐกิจได้บีบบังคับให้ทุกคนต้องมีความรับผิดชอบในการหาเลี้ยงตนเองและครอบครัว โดยเฉพาะผู้ที่มีสถานภาพสมรสคู่และหม้ายที่ต้องรับผิดชอบภาระในครอบครัวทำให้ไม่ได้สนใจหรือมีทัศนคติที่ดีเท่ากับคนที่มีสถานภาพโสด

3.3 ทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ดมีรายได้ต่างกันพบว่าผู้สูงอายุที่มีรายได้ขาดแคลนมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้สูงอายุที่มีรายได้ไม่ขาดแคลน อาจสืบเนื่องมาจากผู้ที่มีรายได้ขาดแคลน มีกำลังความสามารถในการช่วยเหลือตัวเองนั้นน้อยและจะต้องดิ้นรนในการประกอบอาชีพ เพื่อเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวให้อยู่รอดและในสังคมชนบทได้ให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมทางการเมืองและเชื่อว่าการเมืองจะช่วยให้สภาพความเป็นอยู่ดีขึ้นจึงทำให้มีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองดีกว่า พิระศักดิ์ นาดี(2537) ได้ศึกษาเรื่องทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการพัฒนาชนบท: กรณีศึกษาเฉพาะจังหวัดนครปฐม พบว่าประชาชนที่มีภูมิหลังด้านรายได้ที่แตกต่างกันมีทัศนคติต่อบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการพัฒนาชนบทแตกต่างกัน

3.4 ทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ดที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนที่แตกต่างกันพบว่าผู้สูงอายุที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนที่แตกต่างกันมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน ซึ่งจะเห็นว่าการเมืองในชนบท ผู้คนมักจะสอบถามความเห็นของผู้นำชุมชนหรือเครือญาติ การรับข่าวสารทางการเมืองมักจะควบคู่ไปกับกระแสของส่วนรวมว่ามีแนวโน้มหรือทิศทางเป็นเช่นใด แล้วถึงนำข้อมูลมาประเมินค่าแล้วจึงตัดสินใจว่าเห็นด้วยไม่เห็นด้วยซึ่งสอดคล้องกับ ไชยพร ตันทีจิตานนท์.2536:48

อ้างอิงมาจาก (Learner.1963) กล่าวว่าปัจจุบันบทบาทของสื่อมวลชนในการถ่ายทอดข่าวสารความเคลื่อนไหวและค่านิยมต่างๆของการเมืองได้เพิ่มมากขึ้น สื่อมวลชนทั้งหลายมีส่วนช่วยให้ประชาชนเกิดความรู้ ความเข้าใจทางการเมืองได้เพิ่มมากขึ้น สื่อมวลชนกับการพัฒนาสมัยใหม่พบว่าการเปิดรับสื่อมวลชนจะช่วยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองและเศรษฐกิจมากขึ้น

3.5 ทศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ดที่มีความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองแตกต่างกันพบว่าผู้สูงอายุที่มีความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองสูงมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้สูงอายุที่มีความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองปานกลางและต่ำ และ ผู้สูงอายุที่มีความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองปานกลางมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้สูงอายุที่มีความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับมิลเบรธและโกเอล (Milbrath and Goel.1977: 58) บุคคลที่รู้สึกว่าตนเองมีสมรรถนะทางการเมืองสูงจะมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูงกว่าบุคคลที่ไม่มีความรู้สึกเช่นนี้ ความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นเป็นความสัมพันธ์เชิงบวก แคมป์เบลล์และคนอื่นๆ (Campbell and Other.1954:187) กล่าวว่าความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมือง เป็นความรู้สึกว่าการกระทำทางการเมืองของปัจเจกบุคคลสามารถมีผลกระทบต่อกระบวนการทางการเมืองและรู้สึกรู้ว่าการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสังคมเป็นสิ่งที่เป็นไปได้และพลเมืองแต่ละคนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ จึงอาจกล่าวได้ว่า บุคคลซึ่งมีความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองในระดับสูงจะรู้สึกว่าตนเองสามารถสร้างผลกระทบต่อรัฐบาลกระทำได้ ส่วนบุคคลที่มีความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองในระดับต่ำจะรู้สึกว่าตนเองไม่สามารถมีอิทธิพลเหนือรัฐบาล

4. ความสัมพันธ์ของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองพบว่าพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์ทางบวกทุกตัวแปรยกเว้นตัวแปรสถานภาพสมรสโสด นั้นแสดงว่าผู้สูงอายุมีทัศนคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงหรือต่ำ มีความคิดเห็น ความรู้สึกและทำที่จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองสูงหรือต่ำตามไปด้วย มีผลต่อแนวโน้มในการแสดงออกทางการเมืองมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยผ่านกิจกรรมทางการเมือง ด้วยเหตุนี้ผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองมักเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้ที่ทัศนคติที่ไม่ดีหรือมีน้อย ในส่วนของตัวแปรสถานภาพโสดที่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองอาจเป็นเพราะว่าผู้สูงอายุที่มีสถานภาพโสดไม่ต้องมีภาระที่ต้องห่วงใยครอบครัวมาก ความรับผิดชอบในครอบครัวมีน้อยกว่าจึงทำให้การมองเห็นปัญหาต่างๆในอนาคตทั้งตัวเองและบุตรหลานของตนเองนั้นมีน้อยกว่าผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสคู่ หย่า และหม้าย และจากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษากลุ่มผู้สูงอายุที่มีสถานภาพโสดมีเพียง 50คนเท่านั้นซึ่งน้อยเมื่อเทียบกับกลุ่ม

ตัวอย่างอื่นะนั้นจึงทำให้พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่สัมพันธ์กัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 จากผลการวิจัยพบว่าการพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองและทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลางในทุกตัวแปรที่ศึกษาซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองให้มากขึ้น เช่นการให้บริการข้อมูลข่าวสารทางด้านการเมืองในแง่มุมต่างๆให้มากขึ้น กว้างขวาง รวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ในขณะเดียวกันข้อมูลข่าวสารการเมืองที่เผยแพร่ออกไปจะต้องมีความถูกต้อง ชัดเจน ปราศจากอคติหรือบิดเบือนความจริงและให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุในแต่ละชุมชน ตลอดจนการปลูกฝังการมีส่วนร่วมทางการเมืองตั้งแต่วัยเด็ก การปูพื้นฐานการมีส่วนร่วมทางการเมืองก็สำคัญเช่นกัน ควรมีการจัดหลักสูตรทางด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นหลักสู่อันดับพื้นฐานเพื่อเป็นการปลูกฝังและหล่อหลอมความเป็นประชาธิปไตย

1.2 จากผลการวิจัยพบว่าผู้สูงอายุเพศหญิงมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองและทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยกว่าเพศชาย ดังนั้นควรจะสนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้มีโอกาสได้แสดงบทบาททางการเมืองมากขึ้นและรับฟังความคิดเห็นของผู้หญิงให้มากกว่าเดิมทั้งนี้การเปิดโอกาสให้พบปะพูดคุยกัน ร่วมสังสรรค์ และแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ ความคิดเห็นระหว่างกัน กับเพื่อนฝูงและญาติมิตร รวมถึงการสร้างบรรยากาศทางการเมืองในท้องถิ่น ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล รวมทั้งสามารถทำให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและทัศนคติไปในทิศทางที่ต้องการได้

1.3 จากผลการวิจัยพบว่าผู้สูงอายุที่มีรายได้ขาดแคลนกับรายได้ไม่ขาดแคลนมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ไม่แตกต่างกันแต่ผู้สูงอายุที่มีรายได้ขาดแคลนมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้สูงอายุที่มีรายได้ไม่ขาดแคลน ดังนั้นควรมีการสนับสนุนให้ผู้สูงอายุทั้ง 2 กลุ่มได้มีส่วนร่วมทางการเมืองให้มากขึ้นและให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองและทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในแต่ละภาค หรือเปรียบเทียบเขตเมืองกับชนบทและผู้สูงอายุในช่วงต่างๆ

2.2 เพิ่มตัวแปรให้มากขึ้นกว่าเดิมได้แก่ ตัวแปรทางด้านสุขภาพ ความเจ็บป่วย

2.3 ควรศึกษาผลกระทบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีต่อการพัฒนาชีวิตและความเป็นอยู่

2.4 ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองและทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนก วงษ์ตระหง่าน. (2528). *การเมืองในระบอบประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกรียงศักดิ์ เรืองสงห์. (2544). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน: ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบล จังหวัดพัทลุง*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร .
- จิราติ นาคสวัสดิ์. (2540). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา: ศึกษาเฉพาะกรณี นักศึกษา คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.ภาคนิพนธ์* พม.บ.(พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.ถ่ายเอกสาร.
- โฆษิต ไชยประสิทธิ์. (2546). *บทบาทผู้นำกลุ่มผู้สูงอายุในชุมชน: ศึกษาเฉพาะกรณีผู้สูงอายุใน ตำบลหัวโพ อ.บางแพ จ.ราชบุรี.วิทยานิพนธ์ ศศ.ม (ชนบทศึกษาและการพัฒนา)*. กรุงเทพฯ: สำนักบัณฑิตอาสาสมัคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ถ่ายเอกสาร.
- ชลัช จงสีบพันธ์. (2527). *การศึกษาลักษณะทางชีวสังคม ลักษณะทางบริบทและลักษณะทางจิต วิสัยนักศึกษาปริญญาบัณฑิตที่มีความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง*. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- ชัยอนันต์ สมุท. (2521). *การเมืองเปรียบเทียบ: วิวัฒนาการและแนวการศึกษา, ในรัฐศาสตร์: สถานภาพและพัฒนาการ*. กรุงเทพฯ: สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.
- ไชยพร ตันทิจิตานนท์. (2536). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในรูปเทศบาล: การศึกษาเทศบาลนครเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ กศ.ด.(พัฒนศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2543). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน:กรณีการเลือกตั้งวุฒิสภา พ.ศ2543*. สำนักวิจัยและพัฒนาสถาบันพระปกเกล้า.
- เทวินทร์ ตติยรัตน์. (2532). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองรูปเทศบาล:การศึกษาเทศบาลเมืองนครพนม*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.ถ่ายเอกสาร.
- ธงชัย วงศ์ชัยสุวรรณและเปียนชัย วงศ์ชัยสุวรรณ. (2542). *รายงานการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ประชาชนชั้นกลาง*. กรุงเทพฯ: กองการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

- วัช พิริยปัญญบุตร. (2541). การศึกษาความคิดเห็นของกำนันและผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น ในจังหวัดปทุมธานี. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาผู้ใหญ่) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- ธีรช โอสถานนท์. (2534). บุคลิกภาพทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง. วิทยานิพนธ์ ร.ม . กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.อัดสำเนา.
- ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์. (2539). จิตวิทยาการเมือง. พิมพ์ครั้งที่4. กรุงเทพฯ: วชิรรินทร์การพิมพ์.
- บวรศักดิ์ อวรรณโณ. (2544). ตัวอย่างเทคนิค การมีส่วนร่วมของประชาชนและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง.สำนักวิจัยและพัฒนาสถาบันพระปกเกล้า.
- ประณต คำฉิม. (2549). จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประสิทธิ์ บุญลิขิต. (2531). สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง: ศึกษาเฉพาะกรณีประชาชนในเขตสุขาภิบาลเวียงชัย อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ ร.ม.(รัฐศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ปิยะนุช เงินคล้ายและคนอื่นๆ. (2540). รายงานการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน: ศึกษาเปรียบเทียบประชาชนในเขตเมืองกับประชาชนในเขตชนบท . กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.ถ่ายเอกสาร .
- พงศกร รอดชมพู่ . (2540). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนไทย: ศึกษาเฉพาะกรณีปัจจัยที่ทำให้การประท้วงมีความยาวนาน.ดุชะฎิบัณฑิต กศ.ด. (รัฐศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย . ถ่ายเอกสาร.
- พรอัมรินทร์ พรหมเกิด. (2543). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน. รัฐสภาสาร.44(9).
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่8. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัฒน์ สุขจำนงค์. (2522). สุขศึกษา. กรุงเทพฯ: โอเดียมสโตร์.
- มยุรา โลหะพิริยะกุล. (2546). พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.(การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2531). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525. พิมพ์ครั้งที่4 . กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ อักษรเจริญทัศน์.

- วรารุณ สกลธนารักษ์. (2543). *ทัศนคติทางการเมืองของนักเรียนพลตำรวจ ศึกษาเฉพาะกรณี นักเรียนพลตำรวจ โรงเรียนตำรวจนครบาล.ภาคนิพนธ์ ศศ.ม (นโยบายและการวางแผน) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกริก.ถ่ายเอกสาร*
- วัชรวิทย์ ไชยสาร. (2545). *การเมืองภาคประชาชน พัฒนาการการมีส่วนร่วมทางการเมือง ประชาธิปไตย แบบมีส่วนร่วมและพหุการเมือง. กรุงเทพฯ:ห.จ.ก. วี.เจ.พรินติ้ง.*
- วีรวัฒน์ เปรมประภา. (2528). *การสื่อสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง: ศึกษาเฉพาะกรณีพนักงานไฟฟ้านครหลวง.วิทยานิพนธ์ ร.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.ถ่ายเอกสาร.*
- สมบัติ อารังค์ญวงศ์. (2539). *การเมืองแนวความคิดและการพัฒนา. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.ถ่ายเอกสาร.*
- สมาน พูแสง. (2541). *การศึกษาตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ นักศึกษาศาสนาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น.ปริญญาานิพนธ์ กศ.ด.(การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.*
- สถิต นิยมญาติ. (2524). *สังคมวิทยาการเมือง. กรุงเทพฯ: ไทยพานิช.*
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2533). *จิตวิทยาการเรียนรู้ผู้ใหญ่. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- สำนักงานข่าวกรมประชาสัมพันธ์. (2551). *สรุปเลือกตั้ง ส.ส.ร้อยเอ็ด.สืบค้นเมื่อ 20 พฤษภาคม 2551 จาก <http://www.thainews.prd.go.th>*
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2551). *บทบาทที่สำคัญของ วุฒิสภาในการสมอง.สืบค้นเมื่อ 20 พฤษภาคม 2551 จาก [http:// www.nesdb.go.th](http://www.nesdb.go.th)*
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2543). *ประชากรจังหวัดร้อยเอ็ด.สืบค้นเมื่อ 1 พฤศจิกายน 2550. จาก <http://www.nso.go.th>*
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2549). *จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย วัยรุ่น-วัยสูงอายุ. พิมพ์ครั้งที่9. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.*
- อัศวพงษ์ มณีภาค. (2534). *การศึกษายุทธศาสตร์ทางการเมืองขององค์กรนักศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหงปี 2530-2535.วิทยานิพนธ์ ร.ม.(รัฐศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.ถ่ายเอกสาร.*
- Allport, G.w. (1967). *Attitude in Attitude theory and neasurement. New York: John wiley and sons Inc.*

- Almond, G. and Veiba, Sidney. (1965). *The Civic Cultere :Political Attitudes and Democracy in Five Nations*. Boston : Little, Brown and Company.
- Arterton,Christopher F.and HarlanHahn. (1975). *PoliticalParticipation*.WashingtonD.C TheAmerican Political Science Association .
- Bullock.Alan and Oliver Stattybrass. (1977). *The Harper dictionary of Modern Thought*. New york Harper and Row Publisher.
- Cambell and Other. (1954). *The Voter Dicides*. Evaston:Row.Peterson Co.
- Huntington and Nelson . (1976) . *No Easy Choice; Political Participation in Developing Countries*. Cambridge. massachusetts3; Harvaid Universily Press.
- Kavanagh, Dennis. (1983). *Political science and Political Behavior*. London; George Allen & Unwin (Publishes) Ltd.
- Magstadt, Thomas M. and Peter M. Schotten. (1988) *Understanding Politics*. 2. Nd.ed.New YorK : st. Martin's Press
- Mc. Closky, Herbert. (1968). *"Political Participation "in International Encyclopedia of the Science*. By David L. sills, New York: Macmillan.
- Milbroth, Lester w. and m.L. Goel . (1977) . *Political Participation ;How and Why People Get Involved Politics* .Chicago; Rand McNally.
- Parry, Geraint (ed). (1972). *Participation in Political Analysis* .London: Longman.
- Rush, Michael. (1992). *Politics and society :An Introduction to political sociology* . New York: Prentice –Hall.
- Weiner ,Myron. (1971). *"Political Participation :Crisis of Political Process."* *in Crisis and Sequence in Political Development*. Edited by Leonard Binder and Others. Princeton :Princeton University Press.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม

แบบสอบถามพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองและ ทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

คำชี้แจง

ขอความร่วมมือจากท่าน เพื่อตอบแบบสอบถามฉบับนี้ตามข้อมูลที่เป็นจริงของท่าน และขอให้ท่านตอบคำถามทุกข้อ ซึ่งแบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น5 ตอนดังนี้

ตอนที่1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่2 แบบสอบถามพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ตอนที่3 แบบสอบถามทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ตอนที่4 แบบสอบถามการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน

ตอนที่5 แบบสอบถามความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมือง

ทั้งนี้ผู้วิจัยขอรับรองว่าคำตอบที่ท่านให้ไว้จะถูกเก็บเป็นความลับ จึงขอให้ทุกท่านตอบแบบสอบถามด้วยความสบายใจ ซึ่งข้อมูลทั้งหมดจะเป็นประโยชน์ต่อการทำสารนิพนธ์เรื่อง “พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองและทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด” เป็นอย่างมาก

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ มา ณ โอกาสนี้

ทศพร คำชา

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชา จิตวิทยาพัฒนาการ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงใน () หน้าคำหรือข้อความที่ท่านเลือกตามความเป็นจริง

1.เพศ () ชาย () หญิง

2.สถานภาพสมรส

() โสด

() คู่

() หย่า

() หม้าย

3. รายได้

() เหลือใช้

() พอใช้

() ขาดแคลน

ตอนที่2 แบบสอบถามพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงใน ช่องข้อความที่ท่านเลือกตามความเป็นจริง

กิจกรรม	ไม่เคย เลย	นานๆ ครั้ง	ปาน กลาง	เกือบทุก ครั้ง	ทุก ครั้ง
1.ท่านพุดคุยเกี่ยวกับการเมืองเช่นการเลือกตั้ง การรณรงค์หาเสียง การเข้าร่วมประท้วงและ ข่าวสารทางการเมืองกับสมาชิกในครอบครัว เพื่อนบ้านและเพื่อนร่วมงาน					
2.ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหารส่วนท้องถิ่น เช่นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิก สภาเทศบาล สมาชิกองค์การบริหารส่วน จังหวัด					

กิจกรรม	ไม่เคย เลย	นานๆ ครั้ง	ปาน กลาง	เกือบทุก ครั้ง	ทุก ครั้ง
3.ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา					
4.ท่านพยายามเชิญชวนและรณรงค์ให้ผู้อื่น ออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง					
5.ท่านร่วมการประชุมฟังการหาเสียง แนะนำ ตัวหรือการชุมนุมทางการเมือง					
6.ท่านสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง					
7.ท่านร่วมดูแลกิจกรรมของพรรคการเมือง					
8.ท่านเข้าร่วมเดินขบวนหรือชุมนุมเพื่อให้รัฐ แก้ไขปัญหาของประชาชน					
9.ท่านติดตามข่าวสารทางการเมืองเช่นอ่าน หนังสือพิมพ์ ดูโทรทัศน์อยู่เสมอ					
10.ท่านส่งข่าวสารสนับสนุนให้แก่ผู้นำทาง การเมืองเมื่อเขาทำถูกต้อง					
11.ท่านเข้าร่วมถกปัญหาทางการเมือง					
12.ท่านให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการเมืองแก่ เพื่อนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน					
13.ท่านเข้าร่วมประท้วงในกรณีที่รัฐบาล กระทำในสิ่งที่ผิดศีลธรรม					
14.ท่านเข้าร่วมประท้วงรัฐบาลและปฏิเสธการ ยอมรับกฎหมายที่ไม่ยุติธรรม					

ตอนที่3 แบบสอบถามทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงใน ช่องข้อความที่ท่านเลือกตามความเป็นจริง

ความคิดเห็น	ไม่เห็นด้วย	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยมากที่สุด
1.ท่านเห็นด้วยกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้งเช่น สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาเทศบาล สมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา					
2.ท่านจะไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งทุกครั้ง					
3.ท่านเห็นด้วยกับการให้บุคคลอื่นที่อยู่ใกล้ชิดหรือคนที่ท่านรู้จักไปใช้สิทธิเลือกตั้ง					
4.ท่านจะแนะนำเพื่อนบ้านให้ลงคะแนนเลือกตั้ง					
5.เมื่อมีโอกาสท่านจะเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆทางการเมือง เช่นการสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง					
6.ท่านจะอธิบายให้เพื่อนบ้านได้ทราบถึงความสำคัญของการปกครองในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ					
7.ท่านจะให้ความร่วมมือกับทางราชการและองค์กรต่างๆในการจัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้ในเรื่องประชาธิปไตยเพื่อส่งเสริมระบอบการปกครองระบอบประชาธิปไตย					

ความคิดเห็น	ไม่เห็น ด้วย	เห็น ด้วย น้อย	เห็น ด้วย ปาน กลาง	เห็น ด้วย มาก	เห็น ด้วย มาก ที่สุด
8. ท่านคิดว่าการเดินขบวนต่อต้านหรือเรียกร้อง เป็นสิ่งที่ประโยชน์ต่อการปกครองและ ความเป็นธรรมในสังคม					
9. ถ้ามีการชุมนุมประท้วงท่านเห็นด้วยที่จะเข้า ร่วม					
10. ท่านคิดว่าการเดินขบวนประท้วงเป็นการ แก้ไขบางสิ่งบางอย่างที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง					
11. ท่านเห็นด้วยกับการฟังวิทยุรายงานข่าว การเมืองจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยและวิทยุชุมชน					
12. ท่านจะชักชวนให้บุคคลที่ใกล้ชิดหรือคนรู้จัก สนทนาข่าวสารทางการเมืองจากการดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุ อ่านหนังสือพิมพ์					
13. ท่านจะเข้าร่วมอภิปรายทางการเมืองใน ชุมชนของท่าน					

ความคิดเห็น	ไม่เห็น ด้วย	เห็น ด้วย น้อย	เห็น ด้วย ปาน กลาง	เห็น ด้วย มาก	เห็น ด้วย มาก ที่สุด
14.ท่านเห็นด้วยกับการส่งข่าวสารสนับสนุนหรือคัดค้านผู้นำทางการเมือง					
15.ท่านเห็นด้วยกับการประท้วงเพราะว่าได้รับความสนใจจากรัฐบาลและสื่อมวลชน					
16.ท่านเห็นด้วยกับการประท้วงเพราะว่าการประท้วงแต่ละครั้งย่อมมีจุดมุ่งหมาย และปัญหาที่นำมาประท้วงสามารถนำมาพิจารณาแก้ไขปัญหาได้					
17.ท่านเชื่อว่าการประท้วงทำให้เกิดความเสียหาย เกี่ยวกับทรัพย์สินของสาธารณะและเกิดเหตุความรุนแรง					
18.ท่านจะรณรงค์ให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งโดยการสวมเสื้อหรือติดสติ๊กเกอร์ที่รณรงค์					

ตอนที่4 แบบสอบถามการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงใน () หน้าคำหรือข้อความที่ท่านเลือกตามความเป็นจริง

1.ท่านติดตามอ่านข่าวสาร วารสารที่เกี่ยวกับการเมืองซึ่งเป็นการเผยแพร่ข่าวสารรายเดือนบ่อยเพียงใด

.....ไม่เคยอ่านเลย

.....เคยอ่านบ้างนานๆครั้ง

.....ติดตามอ่านเป็นประจำ

2.ท่านติดตามอ่านข่าวคราวที่เกี่ยวข้องกับการเมืองจากหนังสือพิมพ์รายวัน อาทิเช่น หนังสือพิมพ์

ไทยรัฐ เดลินิวส์ หรือมติชน เป็นต้น บ่อยเพียงใด

.....ไม่เคยอ่านเลย

.....ติดตามอ่านเฉพาะข่าวที่น่าสนใจ

.....ติดตามอ่านเป็นประจำ

3.โดยปกติเมื่อท่านอ่านหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับข่าวการเมืองและพบข่าวที่น่าสนใจ ท่านจะติดตามอ่าน

ข่าวดังกล่าวต่อไปอีกหรือไม่

.....ไม่เคยอ่านเลย

.....ติดตามอ่านบ้างบางครั้ง

.....ติดตามอ่านเกือบทุกครั้งหรือทุกครั้ง

4.ท่านติดตามฟังรายการวิทยุที่จัดขึ้นจากวิทยุกระจายเสียงชุมชนที่เกี่ยวกับการเมืองบ่อยเพียงใด

.....ไม่เคยฟังเลย

.....เคยฟังบ้างนานๆครั้ง

.....ติดตามฟังเป็นประจำ

5.ท่านติดตามฟังรายการวิทยุที่เสนอเกี่ยวกับข่าวการเมือง ข่าวท้องถิ่น หรือรายการประกาศของทาง

ราชการบ่อยเพียงใด

.....ไม่เคยฟังเลย

.....เคยฟังบ้างนานๆครั้ง

.....ติดตามฟังเป็นประจำ

6.ในสัปดาห์หนึ่งๆท่านฟังวิทยุรายการข่าวการเมืองจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย บ่อย

เพียงใด

.....ไม่เคยฟังเลย

.....ฟังบ้างสัปดาห์ละ1-3วัน

.....ฟังเกือบทุกวันหรือทุกวัน

7. ในสัปดาห์หนึ่งๆ ท่านดูโทรทัศน์รายการข่าวการเมืองในประเทศบ่อยเพียงใด

.....ไม่เคยดูเลย

.....ดูบ้างสัปดาห์ละ1-3วัน

.....ดูเกือบทุกวันหรือทุกวัน

8. ท่านติดตามดูโทรทัศน์รายการที่มีการเสนอข่าวการเมือง ข่าวภูมิภาค จากศูนย์ข่าวภาคต่างๆตามช่องต่างๆของโทรทัศน์เช่นช่อง7หรือจาก ท.ท.บ.5 บ่อยเพียงใด

.....ไม่เคยดูเลย

.....เคยดูบ้างนานๆครั้ง

.....ติดตามดูเป็นประจำ

ตอนที่5 แบบสอบถามความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมือง

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงใน ช่องข้อความที่ท่านเลือกตามความเป็นจริง

ความคิดเห็น	ไม่เห็นด้วย	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยมากที่สุด
1.การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งต่างๆเช่นการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทำให้ท่านสามารถมีสิทธิมีเสียงต่อการทำงานของรัฐบาล					
2.ข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นทางการเมืองของท่านมีความสำคัญต่อการดำเนินงานขององค์กรทางการเมือง					
3.ประชาชนธรรมดาอย่างท่านไม่ได้อยู่ในฐานะที่จะไปวิพากษ์วิจารณ์ หรือแสดงความคิดเห็นต่อการบริหารงานของรัฐบาล					

ความคิดเห็น	ไม่เห็น ด้วย	เห็น ด้วย น้อย	เห็น ด้วย ปาน กลาง	เห็น ด้วย มาก	เห็น ด้วย มาก ที่สุด
4. ไม่คุ้มค่าเลยกับการที่ท่านจะไปใส่ใจกับเรื่องต่างๆที่เกิดขึ้นในรัฐบาลเพราะว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรส่วนใหญ่สนใจเฉพาะประโยชน์สำหรับตนเอง					
5. การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นวิธีสำคัญที่สุดในการวางแผนนโยบายและบริหารประเทศ					
6. การลงคะแนนเสียงเป็นวิธีเดียวเท่านั้นที่จะทำให้ท่านมีอิทธิพลต่อการทำงานของรัฐบาล					
7. ท่านคงจะไม่สามารถเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำงานของรัฐบาลได้					
8. การเมืองและรัฐบาลเป็นเรื่องซับซ้อนเกินกว่าที่ท่านจะเข้าไปมีบทบาท					
9. ความพยายามของท่านและการร่วมมือกับบุคคลอื่นๆจะทำให้ผู้ที่มีอำนาจทางการเมืองมีพฤติกรรมดังที่ท่านปรารถนาได้					
10. การวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาลเป็นหน้าที่ของประชาชนที่ต้องกระทำ					
11. ประชาชนสามารถควบคุมและตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลให้เป็นไปตามครรลองครองธรรมด้วยการการเสนอเรื่องราวร้องทุกข์ การใช้สิทธิเข้าชื่อเสนอกฎหมาย การออกเสียงประชามติ และการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง					

ความคิดเห็น	ไม่เห็น ด้วย	เห็น ด้วย น้อย	เห็น ด้วย ปาน กลาง	เห็น ด้วย มาก	เห็น ด้วย มาก ที่สุด
12.หากการใช้อำนาจของรัฐไม่ถูกต้อง ประชาชนอย่างท่านสามารถใช้สิทธิและอำนาจ อธิปไตยเข้าไปจัดการกับรัฐได้					
13.การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสังคม เป็นสิ่งที่พลเมืองอย่างท่านสามารถเข้าไปมีส่วน ในการนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว					
14.การมีสิทธิทางการเมืองได้แก่ สิทธิเลือกตั้ง สิทธิรับสมัครเลือกตั้ง และสิทธิออกเสียง ประชามติทำให้ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทาง การเมืองได้					
15.การรวมกลุ่มของประชาชนเป็นชมรม หรือ กลุ่มต่างๆ สามารถกดดันผู้นำทางการเมือง และนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้					

คุณภาพเครื่องมือ

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

1.เพศ	เพศชาย	27	คน
	เพศหญิง	23	คน
2.สถานภาพสมรส	โสด	1	คน
	คู่	30	คน
	หย่า	6	คน
	หม้าย	13	คน
3.รายได้	เหลือใช้	3	คน
	พอใช้	15	คน
	ขาดแคลน	32	คน

แบบสอบถามพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ข้อคำถาม	ค่าอำนาจ จำแนกรายข้อ
1.ท่านพูดคุยเกี่ยวกับการเมืองเช่นการเลือกตั้งการรณรงค์หาเสียง การเข้าร่วมประท้วงและข่าวสารทางการเมืองกับสมาชิกในครอบครัว เพื่อนบ้าน และเพื่อนร่วมงาน	.563
2.ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหารส่วนท้องถิ่นเช่นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาเทศบาล สมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด	.572
3.ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา	.586
4.ท่านพยายามเชิญชวนและรณรงค์ให้ผู้อื่นออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	.714
5.ท่านร่วมการประชุมฟังการหาเสียง แนะนำตัวหรือการประชุมทางการเมือง	.546
6.ท่านสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง	.381
7.ท่านร่วมดูแลกิจกรรมของพรรคการเมือง	.623
8.ท่านเข้าร่วมเดินขบวนหรือชุมนุมเพื่อให้รัฐแก้ไขปัญหาของประชาชน	.639
9.ท่านติดตามข่าวสารทางการเมืองเช่นอ่านหนังสือพิมพ์ ดูโทรทัศน์อยู่เสมอ	.638

ข้อคำถาม	ค่าอำนาจ จำแนกรายข้อ
10. ท่านส่งข่าวสารสนับสนุนให้แก่ผู้นำทางการเมืองเมื่อเขาทำถูกต้อง	.702
11. ท่านเข้าร่วมถกปัญหาทางการเมือง	.530
12. ท่านให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการเมืองแก่เพื่อนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน	.506
13. ท่านเข้าร่วมประท้วงในกรณีที่รัฐบาลกระทำในสิ่งที่ผิดศีลธรรม	.658
14. ท่านเข้าร่วมประท้วงรัฐบาลและปฏิเสธการยอมรับกฎหมายที่ไม่ยุติธรรม	.421
ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา(α -Coefficient)ของครอนบราค = .894	

แบบสอบถามทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ข้อคำถาม	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ
1. ท่านเห็นด้วยกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้งเช่น สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาเทศบาล สมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา	.722
2. ท่านจะไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งทุกครั้ง	.686
3. ท่านเห็นด้วยกับการให้บุคคลอื่นที่อยู่ใกล้ชิดหรือคนที่ท่านรู้จักไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	.676
4. ท่านจะแนะนำเพื่อนบ้านให้ลงคะแนนเลือกตั้ง	.583
5. เมื่อมีโอกาสท่านจะเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆทางการเมือง เช่นการสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง	.534
6. ท่านจะอธิบายให้เพื่อนบ้านได้ทราบถึงความสำคัญของการปกครองในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ	.590

ข้อคำถาม	ค่าอำนาจ จำแนกรายข้อ
7.ท่านจะให้ความร่วมมือกับทางราชการและองค์กรต่างๆในการจัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้ในเรื่องประชาธิปไตยเพื่อส่งเสริมระบอบการปกครองระบอบประชาธิปไตย	.628
8.ท่านคิดว่าการเดินขบวนต่อต้านหรือเรียกร้อง เป็นสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อการปกครองและความเป็นธรรมในสังคม	.584
9.ถ้ามีการชุมนุมประท้วงท่านเห็นด้วยที่จะเข้าร่วม	.603
10.ท่านคิดว่าการเดินขบวนประท้วงเป็นการแก้ไขบางสิ่งบางอย่างที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง	.703
11.ท่านเห็นด้วยกับการฟังวิทยุรายงานข่าวการเมืองจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยและวิทยุชุมชน	.645
12.ท่านจะชักชวนให้บุคคลที่ใกล้ชิดหรือคนรู้จักสนทนาข่าวสารทางการเมืองจากการดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุ อ่านหนังสือพิมพ์	.698
13.ท่านจะเข้าร่วมอภิปรายทางการเมืองในชุมชนของท่าน	.565
14.ท่านเห็นด้วยกับการส่งข่าวสารสนับสนุนหรือคัดค้านผู้นำทางการเมือง	.611
15.ท่านเห็นด้วยกับการประท้วงเพราะว่าได้รับความสนใจจากรัฐบาลและสื่อมวลชน	.763
16.ท่านเห็นด้วยกับการประท้วงเพราะว่าการประท้วงแต่ละครั้งย่อมมีจุดมุ่งหมาย และปัญหาที่นำมาประท้วงสามารถนำมาพิจารณาแก้ไขปัญหาได้	.679
17.ท่านเชื่อว่าการประท้วงทำให้เกิดความเสียหาย เกี่ยวกับทรัพย์สินของสาธารณะและเกิดเหตุความรุนแรง	.500
18.ท่านจะรณรงค์ให้ประชาชนไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งโดยการสวมเสื้อหรือติดสติ๊กเกอร์ที่รณรงค์	.506

ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา(α -Coefficient)ของครอนบราค=.928

แบบสอบถามการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน

ข้อคำถาม	ค่าอำนาจ จำแนก รายข้อ
1.ท่านติดตามอ่านข่าวสาร วารสารที่เกี่ยวกับการเมืองซึ่งเป็นการเผยแพร่ข่าวสารรายเดือนบ่อยเพียงใด	.635
2.ท่านติดตามอ่านข่าวคราวที่เกี่ยวข้องกับการเมืองจากหนังสือพิมพ์รายวัน อาทิเช่น หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เดลินิวส์ หรือมติชน เป็นต้น บ่อยเพียงใด	.548
3.โดยปกติเมื่อท่านอ่านหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับข่าวการเมืองและพบข่าวที่น่าสนใจ ท่านจะติดตามอ่านข่าวดังกล่าวต่อไปอีกหรือไม่	.576
4.ท่านติดตามฟังรายการวิทยุที่จัดขึ้นจากวิทยุกระจายเสียงชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการเมืองบ่อยเพียงใด	.694
5.ท่านติดตามฟังรายการวิทยุที่เสนอเกี่ยวกับข่าวการเมือง ข่าวท้องถิ่น หรือรายการประกาศของทางราชการบ่อยเพียงใด	.530
6.ในสัปดาห์หนึ่งๆท่านฟังวิทยุรายการข่าวการเมืองจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย บ่อยเพียงใด	.484
7.ในสัปดาห์หนึ่งๆท่านดูโทรทัศน์รายการข่าวการเมืองในประเทศบ่อยเพียงใด	.449
8.ท่านติดตามดูโทรทัศน์รายการที่มีการเสนอข่าวการเมือง ข่าวภูมิภาคจากศูนย์ข่าวภาคต่างๆตามช่องต่างๆของโทรทัศน์เช่นช่อง7หรือจากท.ท.บ.5 บ่อยเพียงใด	.505
ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา(α -Coefficient)ของครอนบราค = .827	

แบบสอบถามความรู้สึกรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมือง

ข้อคำถาม	ค่าอำนาจ จำแนก รายข้อ
1.การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งต่างๆเช่นการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรทำให้ท่านสามารถมีสิทธิมีเสียงต่อการทำงานของรัฐบาล	.577
2.ข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นทางการเมืองของท่านมีความสำคัญต่อการ ดำเนินงานขององค์การทางการเมือง	.418
3.ประชาชนธรรมดาอย่างท่านไม่ได้อยู่ในฐานะที่จะไปวิพากษ์วิจารณ์ หรือ แสดงความคิดเห็นต่อการบริหารงานของรัฐบาล	.603
4.ไม่คุ้มค่าเลยกับการที่ท่านจะไปใส่ใจกับเรื่องต่างๆที่เกิดขึ้นในรัฐบาล เพราะว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรส่วนใหญ่สนใจเฉพาะประโยชน์สำหรับ ตนเอง	.701
5.การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นวิธีสำคัญที่สุด ในการวางแผนนโยบาย และบริหารประเทศ	.623
6.การลงคะแนนเสียงเป็นวิธีเดียวเท่านั้น ที่จะทำให้ท่านมีอิทธิพลต่อการ ทำงานของรัฐบาล	.468
7.ท่านคงจะไม่สามารถเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำงานของรัฐบาลได้	.384
8.การเมืองและรัฐบาลเป็นเรื่องซับซ้อนเกินกว่าที่ท่านจะเข้าไปมีบทบาท	.549
9.ความพยายามของท่านและการร่วมมือกับบุคคลอื่นๆจะทำให้ผู้ที่มิ อำนาจทางการเมืองมีพฤติกรรมดังที่ท่านปรารถนาได้	.594
10.การวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาลเป็นหน้าที่ของประชาชนที่ต้อง กระทำ	.610
11.ประชาชนสามารถควบคุมและตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลให้เป็นไป ตามครรลองครองธรรมด้วยการการเสนอเรื่องร้องทุกข์ การใช้สิทธิ เข้าชื่อเสนอกฎหมาย การออกเสียงประชามติ และการถอดถอนผู้ดำรง ตำแหน่งทางการเมือง	.357
12.หากการใช้อำนาจของรัฐไม่ถูกต้อง ประชาชนอย่างท่านสามารถใช้สิทธิ และอำนาจอธิปไตยเข้าไปจัดการกับรัฐได้	.647
13.การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสังคมเป็นสิ่งที่พลเมืองอย่างท่าน สามารถเข้าไปมีส่วนในการนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว	.666

ข้อคำถาม	ค่าอำนาจ จำแนก รายข้อ
14.การมีสิทธิทางการเมืองได้แก่ สิทธิเลือกตั้ง สิทธิรับสมัครเลือกตั้ง และ สิทธิออกเสียงประชามติทำให้ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองและทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้	.524
15.การรวมกลุ่มของประชาชนเป็นชมรม หรือกลุ่มต่างๆ สามารถกดดัน ผู้นำทางการเมืองและนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้	.522
ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา(α -Coefficient)ของครอนบราค = .884	

ภาคผนวก ข

หนังสือเรียนเชิญผู้เชี่ยวชาญจากบัณฑิตวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 5730

ที่ ศร 0519.12/4556

วันที่ 30 มิถุนายน 2551

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรวุฒิ ปัดไธสง

เนื่องด้วย นางสาวทศพร คำชา นิติระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “พฤติกรรมกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองและทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด” โดยมี รองศาสตราจารย์วัฒนา ศรีศักดิ์วาจา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย ขอเรียนเชิญ ท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามพฤติกรรมกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองและทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวทศพร คำชา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 5730

ที่ ศธ 0519.12/4555

วันที่ ๓๐ มิถุนายน 2551

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณะบดีคณะมนุษยศาสตร์

เนื่องด้วย นางสาวทศพร คำชา นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “พฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมทางการเมืองและทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด” โดยมี รองศาสตราจารย์วัฒนา ศรีสัตย์วาจา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัย ขอเรียนเชิญ อาจารย์ขั้ววิญญา วันโณ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมทางการเมืองและทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชิญชวนให้ นางสาวทศพร คำชา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ศร 0519.12/8747

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

3 / กรกฎาคม 2551

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน นายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสีกา

เนื่องด้วย นางสาวทศพร คำชา นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “พฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมทางการเมือง และทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ จังหวัดร้อยเอ็ด” โดยมี รองศาสตราจารย์วัฒนา ศรีสัตย์วาจา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ นายรัฐพล ไทยสินธุ์ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสีกา เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมทางการเมือง / แบบสอบถามทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง และ แบบสอบถามความรู้สึกรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมือง

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวทศพร คำชา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5730

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิติ โทรศัทพ์ 086-5156-794, 086-8863-789

ภาคผนวก ค

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรุจ รัตโนง อาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. อาจารย์วิวิธญา วัฒนโน อาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. นายรัฐพล ไกยสินธ์ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสีดา อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อชื่อสกุล	นางสาวทศพร คำชา
วันเดือนปีเกิด	9 สิงหาคม 2523
สถานที่เกิด	อำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	41หมู่บ้านธารทิพย์ ซอยรามคำแหง62 ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240
ตำแหน่งหน้าที่การทำงานปัจจุบัน	พยาบาลวิชาชีพ แผนกหอผู้ป่วยหนัก
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงพยาบาลสมิติเวช สุขุมวิท ซอยสุขุมวิท 49 แขวงคลองตันเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2546	พยาบาลศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
พ.ศ. 2552	ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ